

การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

นางสาวนาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

TRANSMISSION OF THAI MUSIC BY KRU SAMRUAY PREMJAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Thai Music

Department of Music

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ
โดย	นางสาวนาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์
สาขาวิชา	ดุริยางค์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	
.....	ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บิณฑสันต์)	
.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ข้ามคม พรประสิทธิ์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร เฝ้าสวัสดิ์)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทระ คมขำ)	
.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน)	

นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ : การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ.
(TRANSMISSION OF THAI MUSIC BY KRU SAMRUAY PREMJAI) อ.ที่ปรึกษาหลัก:
รศ. ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์

งานวิจัยเรื่องการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของครูสำรวย เปรมใจ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ และบทบาทการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ผลการวิจัยพบว่า ครูสำรวย เปรมใจได้รับการถ่ายทอดความรู้การเล่นดนตรีไทย การผลิตและการซ่อมแซมเครื่องดนตรีไทยจากบิดาคือ ครูปลั่ง เปรมใจ และได้เรียนดนตรีกับครูผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยอีกหลายท่านจนมีความรู้ความสามารถ ต่อมาเป็นเจ้าของวงดนตรีไทย และเปิดบ้านสอนดนตรีไทย “บ้านเปรมใจ” เป็นวิทยาทานโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ส่งผลทำให้สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ยกย่องให้ครูสำรวย เปรมใจ เป็นบุคคลดีเด่นของสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ และบ้านเปรมใจได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่ง วัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงในเขตบางซื่อ ผู้ผ่านการศึกษาตามหลักสูตรการเรียนการสอนจะได้รับวุฒิบัตรจากสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ ส่งผลทำให้การถ่ายทอดความรู้ดนตรีไทยของบ้านเปรมใจมีแบบแผนขั้นตอนในการถ่ายทอด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไปตามขนบการถ่ายทอดดนตรีไทยนับตั้งแต่การครอบครู วิธีการบรรเลง รวมถึงลำดับเพลงในการถ่ายทอด โดยมีการพัฒนาวิธีการถ่ายทอดความรู้เป็นแบบฉบับของตนเองเรียกว่าดนตรี 3 ภาษา คือ ภาษามือ ภาษาโน้ต ภาษาเสียง ชื่อเสียงจากการสอนดนตรี การผลิตเครื่องดนตรีและซ่อมแซมเครื่องดนตรีทำให้ครูสำรวย เปรมใจมีบทบาทในการเผยแพร่ดนตรีไทยทั้งในการนำวงดนตรีไทยไปบรรเลงและการประชาสัมพันธ์แนะนำดนตรีไทย

สาขาวิชา ดุริยางค์ไทย
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5986604535 : MAJOR THAI MUSIC

KEYWORD: TRANSMISSION, THAI MUSIC, SAMRUAY PREAMJAI

NATTARIN PHATTHANARUANGRAK : TRANSMISSION OF THAI MUSIC BY KRU SAMRUAY PREMJAI. ADVISOR: ASSOC. PROF. PATARAWDEE PUCHADAPIROM, PH.D.

Research on Transmission of Thai music by Kru Samruay Premjai has three objectives: studying the history and background of his, investigating methods of conveying the Thai music knowledge, he the outcome and studied the Thai music convey the role of Kru Samruay Premjai.

Kru Samruay Premjai studied Thai music with many Thai music experts. Later, he owned a Thai band and opened a house teaching Thai music. His school is free of charge. As a result, the Culture Council of Bang Sue district, Pradeep praised. He is the outstanding person of the Cultural Council of Bang Sue and the house of He has been honored with cultural arts show in Bang Sue. Those who pass the course will receive a certificate from the Culture Council of Bang Sue. As a result, the transfer of Thai music knowledge of the House of Samruay Premjai has been modeled. Most of them are in line with Thai music. The development of the method of transferring knowledge is typical of their own called 3 languages music; (1) solfege hand signs; (2) the note; (3) and the sound music. He has played a role in promoting Thai music in the traditional Thai band to play and promote Thai music.

Field of Study: Thai Music

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรวดี ภูชฎาภิรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และความช่วยเหลือจากในหลายสิ่งหลายอย่างจนกระทั่งลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาตลอดเวลาเพื่อให้คำแนะนำ ปรึกษา และปรับแก้ไขผลงานที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร.บุษกร บินทสันต์ ประธานกรรมการ วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พิชิต ชัยเสรี รองศาสตราจารย์ ดร.จำคม พรประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรประพิตร์ เผ่าสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรระ คมขำ และรองศาสตราจารย์ปกรณ์ รอดช้างเผื่อน กรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณครูสภารวย เปรมใจที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ให้กำลังใจและให้ความเมตตาตลอดเวลาเพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบข้อมูลเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยและเป็นแรงผลักดันในการทำวิจัยด้วยดีเสมอมาจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณบิดามารดา และครอบครัว ผู้เป็นกำลังใจช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้แก่ผู้วิจัยได้รับการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนคอยช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
บทที่ 2 มุสบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “บ้านเปรมใจ”	7
2.1 สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ	7
2.1.1 ประวัติและความเป็นมาเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร	7
2.1.2 บทบาทของสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ	9
2.2 ประวัติชีวิตครูสำรวย เปรมใจ	12
2.2.1 ประวัติการศึกษาดนตรีไทย.....	14
2.2.3 บ้านเปรมใจ.....	27
บทที่ 3 การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	60
3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวย เปรมใจ	60
3.2 การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	68

3.2.1	ระเบียบแบบแผนการเรียนของครูสำรวย เปรมใจ	69
3.2.2	ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	70
3.3	การมอบใบวุฒิบัตร	77
บทที่ 4	บทบาทการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	66
4.1	บทบาทในการพัฒนาอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ	66
4.2	การสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	79
4.2.1	การสืบทอดขนบการเรียนดนตรีไทย	80
4.2.2	การเผยแพร่ดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	84
4.3	ทัศนคติในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	90
บทที่ 5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	97
5.1	สรุปผลการวิจัย	97
5.2	ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	99
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ครูสำรวย เปรมใจ	12
ภาพที่ 2.2 ครูสำรวย เปรมใจ และนางสนิม เปรมใจ	13
ภาพที่ 2.3 ครูปลั่ง เปรมใจ	15
ภาพที่ 2.4 ชุนฉลาดช้องวง	17
ภาพที่ 2.5 ครูอาจ สุนทร	19
ภาพที่ 2.6 ครูสำราญ เกิดผล	20
ภาพที่ 2.7 บ้านเปรมใจ	27
ภาพที่ 2.8 โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย	29
ภาพที่ 2.9 ห้องโรคผิวหนัง	32
ภาพที่ 2.10 ห้องโรคชรา	32
ภาพที่ 2.11 ห้องดับจิต	33
ภาพที่ 2.12 เกียรติบัตรต่าง ๆ ที่ครูสำรวย เปรมใจ ได้รับ	35
ภาพที่ 2.13 ใบประกาศคุณาวุฒิ มังคลาจารย์ของครูสำรวย เปรมใจ	37
ภาพที่ 3.1 แผนที่ทางไปบ้านครูสำรวย เปรมใจ	61
ภาพที่ 3.2 ทางเข้าบ้านครูสำรวย ซอยประชาชื่น 37	61
ภาพที่ 3.3 ห้องเรียนและมุมต่าง ๆ ของบ้าน	62
ภาพที่ 3.4 เครื่องดนตรีปี่พาทย์ ทางด้านตะวันออกข้างเศียรครูและโต๊ะหมู่	64
ภาพที่ 3.5 เครื่องดนตรีปี่พาทย์ อยู่ทางทิศเหนือของกลางตัวบ้าน	64
ภาพที่ 3.6 เครื่องดนตรีปี่พาทย์มอญ อยู่ทางทิศเหนือของกลางตัวบ้าน	65
ภาพที่ 3.7 ปี่ชวา ตะโพน กลองทัด	65
ภาพที่ 3.8 เครื่องดนตรีประเภทปี่พาทย์และปี่พาทย์มอญ	66

ภาพที่ 3.9	ซอด้วงที่สร้างขึ้นจากไม้ที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด	66
ภาพที่ 3.10	ซิมทรงคางหมู	67
ภาพที่ 3.11	ห้องทำอังกะลุง	67
ภาพที่ 3.12	ไม้ระนาดที่ครูสำรวย เปรมใจสร้างขึ้น	68
ภาพที่ 3.13	การจับไม้ระนาดของครูสำรวย เปรมใจ	72
ภาพที่ 3.14	ครูสำรวย เปรมใจ กำลังไล่เสียงระนาด	72
ภาพที่ 3.15	แผนผังการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ	79
ภาพที่ 3.16	ใบุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยี่สอบผ่านประโยคหนึ่ง	80
ภาพที่ 3.17	ใบุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยี่สอบผ่านประโยคสอง	80
ภาพที่ 3.18	ใบุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยี่สอบผ่านประโยคสาม	81
ภาพที่ 3.19	ใบุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยี่สอบผ่านประโยคสี่	81
ภาพที่ 4.1	การจับอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ	73
ภาพที่ 4.2	อังกะลุงราว	76
ภาพที่ 4.3	ป้ายเชิดชูปราชญ์ชุมชนของครูสำรวย เปรมใจ	77
ภาพที่ 4.4	แผ่นซีดีเชิดชูปราชญ์ชุมชนด้านอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ	77
ภาพที่ 4.5	อังกะลุงที่มีขนาดใหญ่ที่สุด	78
ภาพที่ 4.6	ครูสำรวย เปรมใจ อ่านโองการ	81
ภาพที่ 4.7	ครูสำรวย เปรมใจ ประกอบพิธีไหว้ครู	83
ภาพที่ 4.8	การจับมือเพลงสาธุการ	83
ภาพที่ 4.9	ครูสำรวย เปรมใจเป็นพิธีกรไหว้ครูให้กับโรงเรียนสารวิทยา	84
ภาพที่ 4.10	การแสดงอังกะลุงราว เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2551	86
ภาพที่ 4.11	ภาพจากรายการต่าง ๆ ที่ออกทางโทรทัศน์	89
ภาพที่ 4.12	นายผดุงพงษ์ แยม้นาค	92
ภาพที่ 4.13	เด็กชายพงศ์ปณต พงษ์สุริยวารณ	94

ภาพที่ 4.14 เด็กชายพงศ์ปณต พงษ์สุริยะวรรณ และ เด็กชาย อธิธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ94

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเขตปกครองพิเศษที่ไม่ได้มีสถานะเป็นจังหวัด แบ่งเขตการปกครองเป็น 50 เขต ในปี พ.ศ. 2545 มติการประชุมสภากรุงเทพมหานคร กำหนดให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครและแหล่งวัฒนธรรมไทยในกรุงเทพมหานครเพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทย ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ในเขตต่าง ๆ แหล่งวัฒนธรรมจัดตั้งแล้วเสร็จทั้งหมด จำนวน 50 แห่ง แต่ละเขตครอบคลุมแหล่งวัฒนธรรมที่มีชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ศิลปะการแสดง ขนบธรรมเนียมประเพณี กีฬาและนันทนาการ ช่างฝีมือ และคหกรรมศิลป์ (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 2554: จ)

สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อเป็นแหล่งวัฒนธรรมในเขตบางซื่อ โดยมีบ้านเปรมใจของครูสำรวย เปรมใจ ที่เปิดสอนดนตรีไทยได้รับการยกย่องให้แหล่งวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงในเขตบางซื่อบ้านเปรมใจเป็นที่รู้จักกันในนามว่าโรงเรียนสอนดนตรีไทยบ้านเปรมใจ หรือโรงเรียนวิทยาทานดนตรีไทยเปรมใจ ก่อตั้งโดยครูสำรวย เปรมใจ บุตรของครูปลั่ง เปรมใจ และบุญรอด เปรมใจ ในปี พ.ศ. 2534

ครูสำรวย เปรมใจเกิดและเติบโตในครอบครัวนักดนตรีไทยซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ย่าตายาย โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้การเล่นดนตรีไทย การประดิษฐ์และซ่อมเครื่องดนตรีไทยจนมีความชำนาญเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย ทำให้ครูสำรวย เปรมใจ เกิดแนวความคิดที่จะอนุรักษ์และถ่ายทอดวิชาความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทย ให้แก่เยาวชนและผู้สนใจเรียนดนตรีไทยจึงได้เปิดบ้านเป็นโรงเรียนสอนดนตรีไทย เริ่มจากการสร้างวงดนตรีไทยบ้านเปรมใจ และพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์ซ่อมดนตรีไทย จนกระทั่งเปิดเป็นโรงเรียนสอนดนตรีไทย โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายในการเรียน ครูสำรวยจะเก็บค่ายกครูเพียงคนละ 12 บาท และมีการทำพิธีครอบครูในวันพฤหัสบดีแรกของเดือนเมษายนของทุกปี

บ้านเปรมใจ เปิดสอนนักเรียนที่มีความสนใจมาเรียนเป็นกลุ่มคณะ เรียนเดี่ยว และสอนให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจเรียนดนตรีไทยผู้ที่มาเรียนมีทั้งเดินทางไปกลับและอาศัยอยู่กับครูสำรวย เปรมใจ ในระยะเวลาหนึ่งเพื่อฝึกซ้อม ผู้เรียนจะได้วุฒิบัตรรับรองผลจากสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อโดยยื่นขอได้ปีละ 2 ครั้ง นำไปใช้เข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา

ปัจจุบันครูสำรวย เปรมใจเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการสอนดนตรีไทย ด้านทฤษฎี และปฏิบัติดนตรีไทย ครูสำรวย เปรมใจ ปฏิบัติตนด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ อุดม เป็นแบบอย่างที่ดี

ดีให้กับนักเรียนมุ่งเน้นปลูกฝังให้นักเรียนมีทัศนคติที่ต้งามต่อดนตรีไทยและวัฒนธรรมไทย ให้มีความกล้าแสดงออก ริเริ่มสร้างสรรค์ จนเป็นที่รู้จักและได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินดีเด่น กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญ ในการศึกษาบทบาทการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติและผลงานของครูสำรวย เปรมใจ
- 1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ
- 1.2.3 เพื่อศึกษาบทบาทการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

- 1.3.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ได้แก่
 - 1.3.1.1 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 1.3.1.2 ห้องสมุดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - 1.3.1.3 โครงการเครือข่ายห้องสมุดประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการ

อุดมศึกษา

- 1.3.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1.3.2.1 ครูสำรวย เปรมใจ ศิลปินดีเด่น กรุงเทพมหานครและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย
 - 1.3.2.2 นางสาวสุภาวดี เปรมใจ หลานสาวครูสำรวย เปรมใจ
 - 1.3.2.3 นายอัษฎาวุธ สาคริก เลขาธิการมูลนิธิหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

1.3.2.4 นายสวิต ทับทิมศรี ผู้ทรงคุณวุฒิดนตรีไทย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

1.3.2.5 นายผดุงพงษ์ แยมนาค นักศึกษา ระดับปริญญาตรีปี 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

1.3.2.6 เด็กชายพงศ์ปณต พงษ์สุริยะวรรณ นักเรียนโรงเรียนประชานิเวศน์

1.3.2.7 เด็กชายอิทธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ นักเรียนโรงเรียนประชานิเวศน์

- 1.3.3 นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.4.1 ทราบประวัติและผลงานของครูสำรวย เปรมใจ
- 1.4.2 ทราบกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ
- 1.4.3 ทราบบทบาทการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

1.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ ภิญโณ (2556) รายงานผลการวิจัยเรื่อง “**ศึกษาการผลิตอังกะลุงของ ครูสำรวย เปรมใจ**” ศึกษาการถ่ายทอดการประดิษฐ์อังกะลุง การทำอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจครูศึกษาและพัฒนาต่อบิตาของตน โดยเลือกใช้ไม้ไม่มีลายอายุแก่มาทำระบออังกะลุง เพราะให้เสียงที่ใสและดัง ปลอดภัยจากมอด ครูสำรวย เปรมใจ ใช้เครื่องมือแบบโบราณเป็นหลักในการประดิษฐ์อังกะลุง โดยให้ความสำคัญกับเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นเป็นพิเศษ

จรรยาภรณ์ กล่อมเกลา จันทรประภา ทาโสโต โซษิตา จุสมใจ น้ำทิพย์ โคตุเคน ปริญญา กุลมะณี พิสุทธิ หล้าชม และมารุต รักสนิท (2548) ศิลปินพันธ์เรื่อง “**การศึกษาการซ่อมเครื่องดนตรีไทย กรณีศึกษาบ้านเปรมใจ โรงพยาบาลดนตรีไทย**” ศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการซ่อมเครื่องดนตรีไทยทุกประเภทที่ครูสำรวย เปรมใจ เป็นคนที่สามารถสร้างและซ่อมเครื่องดนตรีทุกชิ้นไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแล้วหรือมีสภาพที่ใหม่ทำให้มีคุณภาพที่ดีขึ้นได้ ครูสำรวย เปรมใจ มีความชำนาญในทุกด้าน ๆ และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน เพื่อให้เป็นที่แพร่หลายและเป็นประโยชน์ต่อสังคมและทางวิชาการดนตรีไทย

ณัฐธัญ อินทร์คง (2553) งานวิจัยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาการวิจัยทางดนตรี เรื่อง “**การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยของบ้านเปรมใจ**” ศึกษาเกี่ยวกับการสอนดนตรีไทยของบ้านเปรมใจ การพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนสอนดนตรีไทยบ้านเปรมใจ การถ่ายทอดดนตรีของครูสำรวย เปรมใจ นั้นแบ่งงานออกเป็น 3 ประเภทคือ โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย เปิดสอนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย สำหรับการซ่อมเครื่องดนตรีไทยและศูนย์มาตรฐานดนตรีไทยไว้สำหรับการวิจัยค้นคว้าทางด้านดนตรีไทย

นิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร (2556) วิทยานิพนธ์เรื่อง “**การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย**” ศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยของโรงเรียนพิบูลบำเพ็ญ มหาวิทยาลัยบูรพาพบว่ากลุ่มที่เข้าเรียนให้ความสนใจกับเนื้อหาสาระทางด้านดนตรีไทยขั้นต้น เมื่อผู้เรียนสามารถ

เลือกดนตรีที่ตนเองนั้นสนใจสามารถลงมือเรียนได้และลงมือปฏิบัติโดยมีครูผู้ฝึกสอนอยู่อย่างใกล้ชิด ครูจะทำการลงมือสอนโดนการปฏิบัติและบรรยายให้กับผู้เรียน การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนนั้นมีวิธีการถ่ายทอดมากกว่าวิธีการถ่ายทอดในบ้านของผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยเน้นเรื่องของการปฏิบัติวิธีการและกระบวนการถ่ายทอด

วงศ์วสันต์ วสันตสุริย์ (2555) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสืบทอดดนตรีไทยบ้านครูสกล แก้วเพ็ญภาค” ศึกษาเรื่องราวของครูสกล แก้วเพ็ญภาค เกิดและเติบโตในตระกูลนักดนตรีไทย ถูกสอนจากบิดามารดาของตนและเรียนรู้กับครูหลายท่าน ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถเล่นดนตรีประเภทปี่พาทย์ ขับร้องและประพันธ์เพลงและสามารถสร้างเครื่องดนตรี วิธีการสอนเป็นแบบวิธีมุขปาฐะเป็นการสอนแบบศิษย์ปฏิบัติตาม รวมถึงการสอนอบรมด้านคุณธรรมให้แก่ศิษย์ทุกคน

วิมาลา ศิริพงษ์ (2534) วิทยานิพนธ์เรื่อง “การสืบทอดวัฒนธรรมไทยดนตรีไทยในสังคมไทยในปัจจุบัน ศึกษากรณีสกุลพาทย์โกศลและสกุลศิลปบรรเลง” เป็นวิทยานิพนธ์เชิงการศึกษาเกี่ยวกับมานุษยวิทยา กล่าวถึงการสำรวจวัฒนธรรมดนตรีไทยของ 2 สกุล โดยเปรียบเทียบการจัดการองค์กรทางดนตรี ลักษณะทางดนตรี พิธีกรรมและโลกทัศน์ทางดนตรี โดยทั้งสองตระกูลนั้นมีความแตกต่างกันอย่างเช่นวงพาทย์โกศลนั้นมีวงดนตรีมีประกอบด้วยสมาชิกภายในบ้าน รับงานและรายได้ตามวัด ทางสกุลศิลปบรรเลงเป็นส่วนหนึ่งของมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ ใช้วิธีการประกอบกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์และเผยแพร่ดนตรีไทยให้กับบุคคลทั่วไป รูปแบบและลักษณะการถ่ายทอดทางสกุลบ้านพาทย์โกศลจะให้ความเฉพาะทางปี่พาทย์สอนเพลงประเภทที่มีความหมายเชิงพิธีกรรม การสอนของสกุลศิลปบรรเลงสอนทางเครื่องสายเป็นหลักไม่มีเพลงเป็นข้อกำหนดมีการเลือกเพลงอย่างเหมาะสมให้กับผู้เรียน ทางด้านพิธีกรรมสกุลพาทย์โกศลยังคงคุณค่าการรักษาแบบแผนเดิม สกุลศิลปบรรเลงเน้นเรื่องการเปลี่ยนแปลงบริบทของสังคมปรับเปลี่ยนพัฒนาเพื่อให้ได้ประโยชน์กับคนในสังคมใหม่ในปัจจุบัน

สงบศึก ธรรมวิหาร (2534) วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวคิดและวิธีการของมนตรี ตราโมท ในการอนุรักษ์และการถ่ายทอดดนตรีไทยและเพลงไทย” ครูมนตรี ตราโมท ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทยและเพลงไทย ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ครูมนตรี ตราโมทเป็นผู้ที่มีผลงานโดดเด่นมาก ทั้งทางด้านประพันธ์เพลง การเขียนตำราเรียนทางด้านการศึกษาดนตรีไทย แนวคิดของครูมนตรี ตราโมท ในการถ่ายทอดดนตรีไทยนั้น เริ่มจากการสอนภาคปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ เริ่มจากลำดับที่ง่าย ๆ ก่อน ค่อยยากขึ้น ๆ เรื่อย ๆ การถ่ายทอดทางทฤษฎีเป็นการถ่ายทอดอีกทางหนึ่งผ่านตำราเรียนเพลงไทย

บทที่ 2

มูลบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ “บ้านเปรมใจ”

ในการศึกษาเรื่อง “การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ” สำหรับเนื้อหาในบทนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงการแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของกรุงเทพมหานคร กับบทบาทความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ “บ้านเปรมใจ” ของครูสำรวย เปรมใจ ผู้ที่รู้จักกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับให้เป็นแหล่งวัฒนธรรมของเขตบางซื่อโดยแบ่งประเด็นที่จะศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ

2.2 ประวัติครูสำรวย เปรมใจ

2.1 สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ

เนื่องจากสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อเป็นหน่วยงานหนึ่งของเขตบางซื่อ ในหัวข้อนี้จึงจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร และบทบาทของสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อที่เกี่ยวข้องกับแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของเขตบางซื่อ

2.1.1 ประวัติและความเป็นมาเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

“บางซื่อ” เป็นชื่อที่ปรากฏในนิราศพระบาท ของสุนทรภู่ ซึ่งแต่งขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 กล่าวถึงคำกลอนไว้ดังนี้

ถึงบางซื่อชื่อบางนี้สุจริต

เหมือนชื่อจิตที่พี่ตรงจำนงสมร

มิตรจิตขอให้มิตรใจจร

ใจสมรขอให้ชื่อเหมือนชื่อบาง

(วรรณวิวัฒน์ รัตนลัมภ์, 2556: 106)

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ ได้ให้ข้อมูลประวัติของเขตบางซื่อไว้ดังนี้

อำเภอบางซื่อ ได้รับการจัดตั้งขึ้นเป็นอำเภอชั้นนอกอำเภอหนึ่งใน
มณฑลกรุงเทพมหานคร ขึ้นกับกระทรวงนครบาลจนปี พ.ศ. 2437
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงกำหนดให้เทศบาลขึ้นกับ

กระทรวงมหาดไทย ยกเลิกระบบกินเมืองและระบบหัวเมืองแบบเก่า โดยริเริ่มการปฏิรูปการปกครองเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล การรวมหัวเมืองใกล้เคียงกับพระนครธนบุรีเข้าเป็นกรุงเทพมหานคร โดยมีอำเภอบางชื่อมีพื้นที่กว้างขวางที่สุด อำเภอบางชื่อแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางพลัด ตำบลบางอ้อ ตำบลบางโพ ตำบลบางกระบือ ตำบลพระนครไชยศรี ตำบลสามเสนใน ตำบลสามเสนนอก ตำบลลาดยาว ตำบลสี่แยกบางชื่อ ตำบลบางชื่อใต้ ตำบลบางชื่อเหนือ ตำบลบางซื่อน ตำบลบางเขนใต้ และตำบลบางเขน (ครอบคลุมไปถึงพื้นที่บางส่วนของเขตบางพลัด เขตดุสิต เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตดินแดง เขตห้วยขวาง เขตจตุจักร และอำเภอเมืองนนทบุรีในปัจจุบัน)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2528 ทำให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นแบ่งพื้นที่ทางการปกครอง เป็นเขตและแขวง ภายหลังเขตดุสิตมีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นมากขึ้น ท้องที่บางแห่งโดยเฉพาะแขวงบางชื่อ(ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือสุดของเขต) ยังอยู่ไกลจากสำนักงานเขต ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานราชการสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงและสะดวกรวดเร็ว ในขั้นแรกกรุงเทพมหานครจึงได้จัดตั้งสำนักงานเขตดุสิต สาขา 1 รับผิดชอบในพื้นที่แขวงบางชื่อ ต่อมาในวันที่ 9 พฤศจิกายนพ.ศ. 2532 จึงมีประกาศกระทรวงมหาดไทยแยกแขวงบางชื่อออกจากเขตดุสิตและจัดตั้งเป็นเขตบางชื่อ ปัจจุบันเขตบางชื่อ มี 2 แขวง ได้แก่แขวงบางชื่อ และแขวงวงศ์สว่าง ในระยะแรกสำนักงานเขตบางชื่ออาศัยอาคารโรงเรียนมัธยมสันติการามเพื่อให้บริการแก่ประชาชน ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในท้องที่การปกครองการบริหารราชการ ในปี พ.ศ. 2538 จึงสร้างอาคารสำนักงานเขตหลังใหม่ขึ้นที่ซอยกานต์ประภา ถนนริมคลองประปาขึ้นอย่างเป็นทางการ (พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางชื่อ, ม.ป.ป.)

ปัจจุบันเขตบางซื่อเป็น 1 ใน 50 เขตการปกครองกรุงเทพมหานคร จัดอยู่ใน กรุงเทพมหานครทางเหนือ มีพื้นที่ 11.545 ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นแหล่งการค้า การบริการ และแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นมากมีทั้งตึกแถว บ้านเดี่ยว คอนโด และชุมชน มีโครงการรถไฟฟ้า จำนวน 3 สาย ได้แก่ รถไฟฟ้าสีม่วง รถไฟฟ้าสายสีแดงและสีน้ำเงิน

2.1.2 บทบาทของสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ

สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 มีบทบาทในการ ให้สนับสนุนและเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตบางซื่อ โดยเขตบางซื่อเป็นเขตที่มีความสำคัญและ ให้การสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นที่เผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นในเขต โดยในเขตบางซื่อ เป็นเขตที่มีการส่งเสริมอาชีพ การสร้างเพื่อพัฒนาฝีมือและผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้ได้มาตรฐาน ตาม มาตรฐาน งานวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมอาชีพเกษตร การดำเนินงานสภาวัฒนธรรมเขต พิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่น ธนาคารสมอง การอนุรักษ์ ฟื้นฟู ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและสร้าง คุณค่าแหล่งท่องเที่ยว จัดหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ โดยนำความรู้พื้นบ้าน ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ สังคม สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ ยกกระดับ คุณภาพอาชีพของประชาชน เป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมดำเนินการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ ประชาชน ชุมชนและเครือข่าย องค์กรศาสนาในการจัดกิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เปิดเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับประชาชน (สำนักงานเขตบางซื่อ, ม.ป.ป: ออนไลน์)

สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร เมื่อสถาปนาในช่วงระยะเริ่มต้น คณะกรรมการบริหารชุดแรกได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นปฐมบท โดยเจริญรอย ตามแนวทางชุมชนดั้งเดิม พร้อมกันนั้นก็ศึกษาจากสภาวัฒนธรรมอื่น ๆ ไปด้วย เช่นการอนุรักษ์และ สนับสนุนการเล่นพื้นบ้านการเข้าไปมีส่วนร่วมมือและมีการร่วมแรงกับชุมชนต่าง ๆ รวมถึงการมี แหล่งวัฒนธรรมของเขตบางซื่อ

กรุงเทพมหานครเป็นแหล่งที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย เนื่องจากการพัฒนาเปลี่ยนแปลง ความเจริญเติบโตของเมืองและประเทศ แต่เนื่องจากสังคมกรุงเทพมหานครตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่ง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเดียวกัน จึงจัดแบ่งเขตพื้นที่ในการพัฒนาเมือง แหล่งท่องเที่ยวที่มีเรื่องราว วัฒนธรรมที่สามารถแบ่งวัตถุได้อย่างวัฒนธรรมที่มีชีวิต จะต้องมีการระบบแบบแผน ระบบครอบครัว เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การศึกษา การแพทย์ การสื่อสาร ศิลปะและนันทนาการ การจัด

แบ่งเขตของกรุงเทพมหานคร 1,568.727 ตารางกิโลเมตร ออกเป็นจำนวน 50 เขต ซึ่งมีความหลากหลายทางด้านภูมิปัญญา เพื่อให้ครอบคลุมแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิต

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร (2554) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างแผนที่แหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตในกรุงเทพมหานคร เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืนเกิดขึ้น ไว้ดังนี้

- 1) เพื่อสืบค้นและรวบรวมข้อมูลแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตในกรุงเทพมหานคร 50 เขต
- 2) สร้างแผนที่แหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของกรุงเทพมหานครเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน
- 3) นำเสนอแนวทางในการปรับปรุงแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตเพื่อการท่องเที่ยวและการศึกษาด้านวัฒนธรรม (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 2554: ฉ)

จากหนังสือแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรุงเทพมหานครให้ศึกษาแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตในกรุงเทพมหานคร ได้คัดเลือกโรงเรียนและสถานที่สอนเป็นจำนวน 23 สถานที่ โดยมีการเรียนการสอนดนตรีไทย ดังต่อไปนี้

1. เขตคลองเตย คณะกลองยาวชุมชนสวนอ้อย
2. เขตจตุจักร โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์
3. เขตดอนเมือง ดนตรีไทยเรือนรัตนโกสินทร์
4. เขตตลิ่งชัน วงดนตรีไทยตลาดน้ำตลิ่งชัน
5. เขตธนบุรี บ้านป้าพาทย์ตระกูลพาทย์โกศล
6. เขตบางกะปิ ชมรมนาฏศิลป์-ดนตรีไทย โรงเรียนบางกะปิ
7. เขตบางขุนเทียน บ้านทะเลแม่มอญ หงส์ฟ้ารามัญ
8. เขตบางคอแหลม ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย
9. เขตบางแค กลองยาวเยาวชนชุมสองจำ
10. เขตบางซื่อ โรงเรียนสอนดนตรีไทยบ้านเปรมใจ
11. เขตบางพลัด วงดนตรีอังกะลุง ชุมชนแสงทอง
12. เขตปทุมวัน กลองยาว คณะศิษย์พ่อปิ่นยี่พ่อปู่ฉัตรแก้ว
13. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย บ้านละครชาตรีคณะจงกลและบ้านละครชาตรีกนกพร
14. เขตพญาไท โรงเรียนสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา กรุงเทพฯ

15. เขตพระนคร บ้านดุริยประณีต
16. เขตราชบุรีบูรณะ ครูสิทธิ์ สมนาค
17. เขตลาดพร้าว โรงเรียนสุธีรัตนชัยสังคีตศิลป์
18. เขตวังทองหลาง วงอังกะลุง โรงเรียนวัดสามัคคีธรรม
19. เขตสวนหลวง กลองยาว โรงเรียนวัดใต้
20. เขตสัมพันธวงศ์ กลองจีน โรงเรียนสัมพันธวงศ์
21. เขตหนองแขม กลองยาวยาวชนราษฎร์เจริญสุข
22. เขตหลักสี่ กลองยาว โรงเรียนวัดหลักสี่

(สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 2554: 2-396)

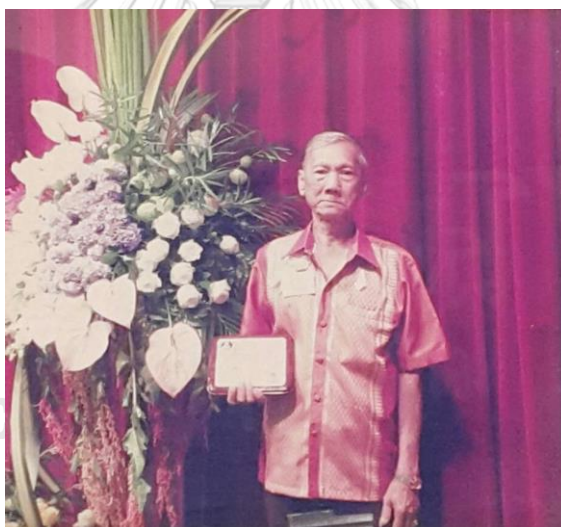
เขตบางซื่อได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเป็นประเพณีนิยม รวมถึงคัดเลือกบุคคลากรดีเด่นของแต่ละเขต โดยการคัดเลือกนั้นมาจากการเป็นผู้ให้ เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกที่ดีต่อการมีส่วนร่วมต่อชุมชนเขตบางซื่อแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ มีแหล่งวัฒนธรรมที่มีชีวิตใน 5 ด้านได้แก่

- 1) ศิลปะการแสดง (Performing Art) คือ ศิลปะที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของมนุษย์เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิด วิถีชีวิต วัฒนธรรมและความเชื่อในรูปแบบของการแสดงประเภทต่าง ๆ ได้แก่ บ้านเปรมใจ
- 2) ขนบธรรมเนียมประเพณี (Tradition) คือ แบบอย่างที่ยึดกันมา หรือจารีตประเพณีที่วางเป็นระเบียบแบบแผนไว้แล้ว ได้แก่ แหล่งประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของเขตต่าง ๆ เช่น ประเพณีแห่เรือชกพระหลวงพ่อบึงสมุทร
- 3) กีฬาและนันทนาการ (Sport and Recreation) คือ กิจกรรมหรือการท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อความแข็งแรงของร่างกาย หรือเพื่อผ่อนคลาย เป็นกิจกรรมที่ทำตามความสมัครใจในยามว่างเพื่อการแข่งขันหรือแสดง เช่น กีฬามวย ค่ายมวยจ็อกกิ้ง
- 4) ช่างฝีมือ (Craftsmanship) คือ ผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพโดยเฉพาะด้านหัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชยกรรม เช่น ถนนสายไม้ซอยประชาชนกมิตร์ ประชาคมประชาชนกมิตร์
- 5) คหกรรมศิลป์ (Domestic Art) คือ วิชาความรู้ที่มุ่งพัฒนาครอบครัวด้วยการจัดทรัพยากรบุคคล วัสดุ สิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาอาชีพและส่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความมั่นคง

ของสถาบัน ครอบครัวและสังคม เช่น ตลาดศรีเขมา ตลาดสามแยกเตาปูน (สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 2554: 168-174)

ครูสำรวย เปรมใจ เป็นคนสำคัญในท้องถิ่น เป็นบุคคลที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ให้เป็นตัวอย่างที่ดีต่อประชาชนและเยาวชนให้เห็นถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม ได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมายที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของไทย เช่น เป็นหนึ่งในบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรมในงาน มหกรรมวัฒนธรรมกรุงเทพมหานคร ครูสำรวย เปรมใจ และยังให้ความสำคัญในการสอนกับทุกคน ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจเรียนดนตรีไทย ทำให้ทางสภาวัฒนธรรมยอมรับ ในความสามารถของครูสำรวย เปรมใจ จึงได้เป็นบุคคลดีเด่นท่านหนึ่งของเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร (สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ, ม.ป.ป: ออนไลน์)

2.2 ประวัติชีวิตครูสำรวย เปรมใจ

ภาพที่ 2.1 ครูสำรวย เปรมใจ

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2560

ครูสำรวย เปรมใจ เกิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2480 บิดาชื่อ นายปลั่ง เปรมใจ และมารดา ชื่อนางบุญรอด (ชื่อเดิม ก้อนเงิน) เปรมใจ มีพี่น้องทั้งหมด 7 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 3 คน ได้แก่

1. นายวิรัตน์ เปรมใจ บรรเลงระนาดเอก (ถึงแก่กรรม)

2. นางสาวรวม เปรมใจ บรรเลงระนาดทุ้ม (ถึงแก่กรรม)
3. นางชะลอ ไม่ทราบนามสกุล บรรเลงฆ้องวงเล็กและฆ้องวงใหญ่ (ถึงแก่กรรม)
4. นายสำรวย เปรมใจ บรรเลงฆ้องวงใหญ่
5. นายเฉลิม เปรมใจ บรรเลงเครื่องหนัง (ถึงแก่กรรม)
6. นายผจญภัย เปรมใจ บรรเลงปี่ ฆ้องวงใหญ่และเครื่องหนัง (ถึงแก่กรรม)
7. นางประจวบ แยมทับ ขับร้องไทย (ถึงแก่กรรม)

ภาพที่ 2.2 ครูสำรวย เปรมใจ และนางสนิม เปรมใจ

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2560

ครูสำรวย เปรมใจสมรสกับนางสนิม เปรมใจ มีบุตร 5 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 2 คน ได้แก่

1. นายสมศักดิ์ เปรมใจ บรรเลงระนาดเอก
2. นางปราณี พงษ์นเรศวร์ บรรเลงอังกะลุง ฆ้องวงใหญ่และแตรวง
3. นายปรีชา เปรมใจ บรรเลงฆ้องวงเล็ก
4. นายอนันต์ เปรมใจ บรรเลงฆ้องวงใหญ่
5. นางสาวสุวรรณา เปรมใจ บรรเลงอังกะลุง ขิม และแตร

ครูสำรวย เปรมใจ เล่าถึงช่วงที่ได้พบกับคุณสนิม กลุ่มเกลี้ยง (ภรรยา) ของตน และชีวิตหลังจากแต่งงานแล้ว

...ช่วงนี้ตาก็ได้พอรู้จักกับสนิม กลุ่มเกลี้ยง ไม่ได้เป็นนักดนตรีนะที่บ้าน เขาทำอะไรทำสวน ทำนา เมื่ตาารู้สึกชอบกันแล้ว ก็สัญญากับเขาว่าจะเก็บเงินเก็บทองก่อนแล้วจะไปขอ แต่เวลาล่วงมากี่มา 2 ปีแล้ว เก็บเงินได้เพียง 3,000 บาท ประมาณว่าตาในตอนนั้นต้องเก็บเงินสัก 10,000 บาท พ่อแม่เขาเห็นใจผม ก็เลยจัดแต่งงานให้ เป็นงานใหญ่เลยละ พรรคพวก เพื่อนฝูงโดยเฉพาะพวกดนตรี ก็มาช่วยกันอย่างดีเลย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ภายหลังเมื่อมีบุตรและธิดาได้ปลูกฝังให้มีความสามารถบรรเลงได้ทุกคน มีผู้ที่สืบทอดเป็นนักดนตรีไทย ได้แก่ นายปรีชา เปรมใจ และนางสาวสุวรรณา เปรมใจ โดยครูสำรวย เปรมใจ มีหลานสาวที่มีความสามารถด้านดนตรีไทย คือ นางสาวสุภาวดี เปรมใจ ที่สามารถสืบทอดเป็นนักดนตรีไทยของบ้านเปรมใจ

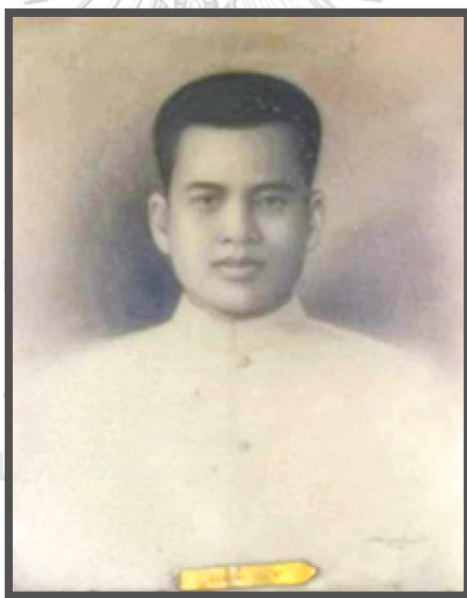
2.2.1 ประวัติการศึกษาดนตรีไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2492 ครูสำรวย เปรมใจ ได้เริ่มศึกษาการเรียนดนตรีไทยโดยฝึกเล่นดนตรีไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2485 กับครูปลั่ง เปรมใจ (บิดาครูสำรวย เปรมใจ) ครูสำรวย เปรมใจ มีความสามารถในการเล่นดนตรีไทยและดนตรีสากล และสามารถซ่อมเครื่องดนตรี ประดิษฐ์เครื่องดนตรี โดยเฉพาะการประดิษฐ์อังกะลุงที่ได้รับการสืบทอดจากบิดา โดยเล่าถึงครอบครัวของตัวเองที่เติบโตมาในครอบครัวดนตรีไทยสมัยรุ่นปู่ตายายว่า

...เมื่อก่อนในเขตบางเขนนี้ (บางชื่อปัจจุบัน) มีวงดนตรีปี่พาทย์ที่เป็นที่รู้จักกันคือ “ดนตรีตำบองเป่าปี่” ส่วนพ่อของตา (ครูปลั่ง เปรมใจ) ก็เป็นนักดนตรีเหมือนกัน แต่มาเป็นลูกเขย ส่วนตำบองนี้ก็ไม่ชอบหน้าพ่อตาเพราะเรื่องดนตรีไม่ลงรอยกัน พ่อของตาเรียนมาจากฝั่งธน คือศิษย์บ้านหลวง กัลยาณมิตรทวารวดีและอีกอย่าง แม่ที่เป็นนักดนตรี ได้หนีตามพ่อไป ทำให้ตาของตาโกรธมาก ทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ ไม่ยอมยกให้...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ในช่วงระยะสงคราม ช่วงข้าวยากหมากแพง นอกจากรับงานแสดงงานดนตรีต่าง ๆ แล้ว ทางบ้านของครูสำรวย เปรมใจและบรรดาญาติพี่น้องต้องรับจ้างเย็บออบขาย โดยการไปรับโครงงอบ จากบางกรวย พร้อมกับใบลาน แล้วก็นำมาเย็บให้สำเร็จเป็นรูปร่าง แล้วยังทำต่อหมกใส่กระดังไปขาย ส่วนพ่อของครูสำรวย รับจ้างทำเครื่องดนตรี กลองแขก จำเป็นต้องนำต้นประดู่ใหญ่เอามาซุดเพื่อทำ เป็นกลองแขก หรือกลองตัดการผลิตและซ่อมเครื่องดนตรีไทยจนเกิดความชำนาญ ครูเริ่มเรียนดนตรี ไทยตั้งแต่อายุ 5 ขวบ โดยเริ่มจากการหัดตีเครื่องประกอบจังหวะคือ ฉาบ ต่อมาเมื่ออายุได้ 6 ขวบ เริ่มหัดตีฆ้องวงใหญ่ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นนักดนตรีเรื่อยมา โดยมีประวัติการเรียนดนตรีไทย กับครูหลายคน ได้แก่ ครูปลั่ง เปรมใจ วิรัตน์ เปรมใจ ขุนฉลาดฆ้องวง (สำน ดุรยาชีวะ) ครูสิน หมื่นคนธรรพ์ประสิทธิ์สาร (แตะ กายูจนะผลิน) ครูพิม นักระนาด ครูโส ผ่องแผ้ว ครูอาจ สุนทร ครูสำราญ เกิดผล และครูบุญมา ทองคำ

ภาพที่ 2.3 ครูปลั่ง เปรมใจ

ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

ครูปลั่ง เปรมใจ

ครูปลั่ง เปรมใจเป็นครูคนแรกที่เริ่มสอนดนตรีไทยให้กับลูก ๆ ทุกคน ครูสำรวย เปรมใจครูสำรวย เปรมใจ เล่าว่าเริ่มหัดดนตรีไทยกับบิดาตั้งแต่อายุ 5 ขวบ

...พ่อของตาเป็นครูสอนดนตรีไทยให้คนแรก พ่อเคยเป็นนักดนตรีไทยอยู่ บ้านพาทยโกศล เป็นนักดนตรีไทยประจำ เครื่องดนตรีเอกของพ่อคือปี่ชวา ชอบ เป่าคู่อยู่กับจางวางทั่วเป่าปีใน ตาเริ่มติดตามพ่อไปตามงานแสดงต่าง ๆ ตาก็เริ่ม หัดเล่นดนตรีกับพ่อโดยเริ่มเล่นเครื่องประกอบจังหวะพวก ฉาบใหญ่ ฉิ่ง กรับ ได้มาเริ่มเล่นจริงจังเป็นเครื่องมือหลักก็ฆ้องวงใหญ่ พ่อก็เริ่มสอนเพลงสาธการ เพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเข้ามา...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

วิรัตน์ เปรมใจ (พี่ชาย)

เมื่อครูปลั่ง เปรมใจถึงแก่กรรม มารดาจึงให้ครูสำราญไปเรียนดนตรีไทยกับพี่ชายคนโต ครูสำราญ เปรมใจ เล่าช่วงชีวิตที่เรียนดนตรีไทยกับพี่ชายว่า

...พี่ชื่อวิรัตน์ เขาเป็นนักระนาดเอกที่เก่งมาก ๆ พี่เขาจบกรมศิลปกร ตอนต่อกับ พี่เขาก็ตอนพ่อตายได้ 2-3 เดือน พอหน้าหนาวนะ ใกล้ตอนตีสามนะ เสียงแก็ก ๆ ต้องเตรียมหลบให้ดีเลยน้ำทั้งถัง เอาน้ำราดสาดเข้ามาในมุ้ง แต่ก็เป็นคนดุและเข้มงวดมากด้วย ตาโดนตีเกือบทุกวัน แม่เห็นก็สงสาร เลยพาไปฝากเรียนที่อื่นแทน ตาเลยแทบจะได้เรียนบ้างไม่ได้เรียนบ้างเลย...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ขุนฉลาดฮ่องวง (सान ตูรยาชีวะ)

ภาพที่ 2.4 ขุนฉลาดฮ่องวง

ที่มา: มหาวิทยาลัยมหิดล หอสมุดและคลังความรู้

เมื่อคุณแม่ของครูสำรวย เปรมใจ เห็นว่าครูไม่ได้เรียนจนจบเป็นเพลงกับพี่ชายของตน จึงให้ครูสำรวย เปรมใจ ไปเรียนต่อกับครูขุนฉลาด ฮ่องวงที่เป็นเพื่อนกับพ่อ

...ขุนฉลาด ฮ่องวงเป็นเพื่อนของพ่อ แม่ก็เลยให้ตาไปเรียนกับเขา บ้านเขาอยู่
แถวคลองบางกรวย ต้องพายเรือข้ามไปเรียนกับพี่ชาย ซึ่งเขาก็ไปเรียนด้วย
ก็ไปหัดอยู่ 4-5 เดือน จนเล่นเพลงโหมโรงเย็นได้สำเร็จ...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสิน

คุณแม่ของครูสำรวย เปรมใจ ได้นำตัวครูสำรวย เปรมใจ ไปฝากตัวกับครูสิน และได้
เรียนต่อเพลงเพิ่มอีก

...ไม่นานนั้นตาก็เลยไปฝากตัวกับ “ครูสิน” ซึ่งเป็นพี่ชายของขุนฉลาดบ้านอยู่ข้าง
วัดฝาง ซึ่งตาก็ต้องเดินข้ามสวนไปเรียน ไปกลับทีหนึ่ง ประมาณ 6 กิโลเมตร
ไปเรียนเพลงโหมโรงเพลงประกอบเทศน์มหาชาติ เพลงดับทำขวัญนาค

อยู่ประมาณปีกว่า ครูสินได้ถามตาว่าที่ไปเรียนนี้ชอบใช้ไหม ก็ตอบได้ว่า
ตอนนั้นไม่ชอบหรอก แต่แม่ให้ไปเรียนเราก็ต้องไป เพราะเราไม่มีอาชีพอะไร...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

หมื่นคนธรรพ์ประสิทธิ์สาร (ตะ กากัญจนะผลิน)

หลังจากครูสินไม่นาน พี่สะใภ้ของครูสำรวย เปรมใจ เห็นความสามารถของครูจึง
แนะนำและให้ไปเรียนกับพ่อของพี่สะใภ้

...ประมาณ 1 ปีกว่า พี่สะใภ้ของตาให้ไปเรียนกับพ่อเขามีความชำนาญเรื่อง
เครื่องหนัง พี่ชายของตาพาไปฝากตัวเป็นศิษย์กับหมื่นตะ หรือพระคนธรรพ์ประ
สิทธิ์สาร (กากัญจนะผลิน) พ่อของครูสมานนี่แหละ ต้องเดินทางไปกลับประมาณ
6 กิโลเมตร ฝึกหัดไปและออกงานไปเพราะที่วัดบางโพโอมาวาสเขาปิดวิกลิเก
และวิกที่วัดสร้อยทอง วิกวัดวิมุต หัดจนตาชำนาญ...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูพิม นักระนาด

ด้วยการที่พี่สะใภ้เห็นความขยันของครูสำรวย เปรมใจ จึงแนะนำให้ไปเรียนกับ
ครูพิม นักระนาดและได้ออกงานต่าง ๆ

...พี่สะใภ้แนะนำให้ไปเรียนกับครูพิม นักระนาด บ้านเขาอยู่แถวหน้าโรงแรมเอราวัณ
ต่อเพลงอยู่ประมาณเดือนกว่าได้เพลงเรื่องและเพลงช้าประมาณ 2 เพลง
จึงกลับมาอยู่บ้าน ตารู้สึกเบื่อต้องเดินทางไกลและก็เหงาเวลาอยู่คนเดียว
ตาก็จะหัดจากตำรับตำราของครูพิม...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูโส ผ่องแผ้วและครูอาจ สุนทร

ภาพที่ 2.5 ครูอาจ สุนทร

ที่มา: พิชชาณัฐ ตูจินดา (<http://kotavaree.com/?p=122>)

ครูสำราญ เปรมใจ ได้กลับมาอยู่บ้านสักพัก แม่ของครูได้ให้ไปเรียนเรื่องการจัดตั้งวงดนตรีไทย และการสร้าง ประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทยกับครูโส ผ่องแผ้ว ทำให้มีโอกาสเรียนดนตรีไทยกับครูอาจ สุนทร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

... ลุงโสจ้างครูอาจ สุนทรให้เข้ามาสอนที่วงปี่พาทย์ไทย ปี่พาทย์มอญให้กับศิษย์ ของวงลุงโส ก็มีนักดนตรีหลายคนเดินทางเพื่อมาต่อเพลงกับครูอาจอย่างเช่น ครู สำราญ เกิดผล ก็มาเพื่อต่อเพลงกับครูอาจ ทำให้ตามมีโอกาสและรู้จักกัน...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำราญ เกิดผล (ศิลปินแห่งชาติ)

ภาพที่ 2.6 ครูสำราญ เกิดผล

ที่มา: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

ครูสำราญ เปรมใจ มีโอกาสได้เรียนกับครูสำราญ เกิดผล ตอนที่ได้ไปอยู่อยุธยาเพื่อไปอาศัยอยู่กับครูอาจ สุนทร

...ตอนนั้นครูสำราญ เกิดผลตอนนั้นอยู่อยุธยาได้มาต่อเพลงกับครูอาจด้วย ตาก็เลยได้ต่อเพลงกับครูสำราญอีก ตาก็ได้เพลงจากครูสำราญมา ก็มีเพลงช้า เพลงเรื่อง เพลงเถา เป็นส่วนใหญ่ ครูอาจก็จะคอยคุมการสอนการต่อเพลงให้ ตอนนั้นตาก็ไปอยู่กับคณะละครพันทางคณะเนตรบันเทิงสุข ไปเล่นตามจังหวัดต่าง ๆ อยู่มาเป็นเวลา 4 ปี ไปเปิดการแสดงอยู่ต่างจังหวัดในหลาย ๆ แห่ง...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูบุญมา ทองคำ

ต่อมาครูมีโอกาสดูเรียนและต่อเพลงเพิ่มเติมกับครูบุญมา ทองคำ ทำให้ครูสำราญ เปรมใจ ได้เริ่มกลับมาทบทวนเพลงและได้ต่อเพลงเพิ่มขึ้นอีกหลายเพลง

...กลับมาบ้านตาก็มีโอกาสดูเพลงกับครูบุญมา ทองคำ บ้านอยู่บางซ່อน
 ตาใช้เวลาเดินทางไปกลับประมาณ 6 กิโลเมตรได้ ยังได้เพลงเพิ่มมาอีก
 ตั้ง 3-4 เพลงด้วยกัน เช่นเพลงเต่าทอง เพลงลีเกลอ เพลงจีนแสด เพลงตะนาว
 และเพลงเถาอีก 2-3 เพลง เรียนอยู่กับครูบุญมาพักหนึ่งจนอายุครบ 21 ปี..

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ ได้เรียนดนตรีปี่พาทย์ เริ่มเรียน ซ้องวงใหญ่ ซ้องวงเล็ก ระนาดเอกกับ
 ครูปลั่ง เปรมใจ (บิดา) เครื่องดนตรีปี่พาทย์และเครื่องสายดนตรีชนิดอื่น ๆ ครูใช้วิธีการครูพักลักจำ
 จำวิธีและแอบดูการเล่นเครื่องดนตรีต่าง ๆ ด้วยตัวเองและถามผู้รู้ การขับร้องเพลงไทยต่อเพลงกับ
 พี่สะใภ้ไม่ได้นานเพราะ ครูสำรวย เปรมใจ สามารถจำได้อยู่บ้างและไม่ได้นำมาสอนให้กับศิษย์ที่มา
 เรียนหรือให้สืบทอดที่บ้านเปรมใจ

2.2.2 ประวัติการทำงานก่อนเปิด “บ้านเปรมใจ”

การทำงานก่อนเปิดสอนดนตรีไทย “บ้านเปรมใจ” ของครูสำรวย เปรมใจ ครูได้รับ
 จ้างและทำอาชีพหลายอย่าง เช่น รับทำไฟขยายเสียงและรับทำบายศรี สำหรับใช้ในพิธีอุปสมบท (รับนาค)
 รับงานมหรสพทุกประเภท รับงานบรรเลงดนตรี ฯลฯ เป็นเจ้าของวงดนตรีและยังเปิดโรงเรียนสอน
 ดนตรี “วิทยาทานการดนตรีไทย”

เมื่อครูสำรวย เปรมใจ อายุ 12 ปี จบประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับบรรเลงดนตรีไทยตามงานต่าง ๆ
 และได้พบเพื่อนชื่อนายแป้น นานิล เป็นนักเรียนรุ่นพี่ได้ชักชวนกันไปเที่ยวที่ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์
 ถนนเศรษฐศิริ ที่นั่นมีละครรำทุกวันเป็นละครของพ่อคู่กับแม่เชื่อม ซึ่งเป็นบิดามารดาของ
 นายสาครยังเขียวสด (โจหลุยส์) ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หุ่นละครเล็ก) ทำให้ได้ร่วมบรรเลง
 กับวงดนตรีของนายสาคร ยังเขียวสด

...ตอนนั้นตาจบ ป. 4 แล้วไม่ได้เรียนต่อ ก็ยังมีเล่นดนตรีอยู่บ้าง ช่วยแม่
 ขายของบ้างตอนนั้นแป้นชวนไปทำงานตรงซอยเศรษฐศิริ มีละครรำกับแป้นเป็น
 คณะละครของยายเชื่อม ตาคู่ย ตอนนั้นเขาหยุดกินข้าวเที่ยงกัน ตาก็หิว
 เหมือนกันแต่ไม่มีเงินพอ ตอนนั้นตามีเงินอยู่แค่ 4 บาท ตาเลยถามไ้แป้นว่ามี
 เงินอยู่เท่าไร มันบอกว่ามี 3 บาทก็คิดว่าทำยังไงถึงจะได้กินข้าว ก็เมียงมอง

เข้าไปถามตัวละครผู้หญิงว่า เมื่อไหร่จะเล่น เขาก็ตอบว่า เดี่ยวเล่น และถามว่า
ถามทำไมล่ะ ตาเลยบอกว่า จะช่วยทำเพลงให้ ก็มีคนถามตาว่า เอ็งตีได้หรือ
ตาเลยบอกว่า ตีได้ทุกชิ้นที่วางอยู่นี่แหละ ทางคณะเขาก็ไม่เชื่อ ว่าตาตีได้
เขาก็เลยให้ตาลองเล่น เพลงรั้วสามลา ตาตีฆ้อง แป้นตีระนาด พอทางละครร้อง
เรา 2 คนก็รับได้หมด เราก็กินข้าวฟรี พอเล่นจบ ตาค่อย พ่อพี่หลุยส์ก็เข้า
มาคุยและถามว่าบ้านตาอยู่ไหน มาอยู่กับกูไหม กูจะหัดละคร หัดโขนให้ ต่อมา
แป้นมาเล่นดนตรีกับพวกลิเก ส่วนตาก็กลับมาบอกแม่ว่ามีคณะละครมาชวนไป
อยู่ ตอนนั้นแม่ก็บอกว่า ตามใจเอ็ง อยู่ไม่ได้ก็กลับมาแล้วกัน ตอนนั้นตาก็ออก
จากบ้าน ไปถึงที่บ้านเขา ซอยระนอง 2 บางซื่อ ตาก็ได้ฝึกเล่นโขนด้วยเขาก็เลย
หัดให้ตาเป็นโขนยักษ์ หัดจนเล่นเป็น แสดงโขนชุดเด็ก เล่นหน้าไฟ คือก่อนพิธี
เผาศพ ชุดที่เล่นเป็นโขนเด็ก ตาก็ได้ไปอยู่กับคณะ ช.ชื่นประสิทธิ์ของครูหลุยส์
ตาก็ได้ไปอยู่กับคณะลิเกอีกหลายคณะ จนตาอายุ 15 ปี แม่ตาก็พาตาไปฝากไว้
กับลุง ที่บ้านลุงแกมีเครื่องดนตรีไทยเยอะ ลุงคนนี้ชื่อนายโส ผ่องแผ้ว บ้านอยู่
ข้างวัดโพธิ์ทองล่าง ตอนนั้นลุงโสก็จ้างครูอาจมาช่วยสอนดนตรี เจ้าของวงนี้เป็น
ศิษย์ของหลวงกำไลยามิตตาวาส(ทับ พาทยโกศล)...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

หลังจากนั้นครูสำรวย เปรมใจ ไปอยู่กับคณะละครและคณะลิเกอีกหลายคณะ รวมถึง
การเล่นดนตรีให้กับคณะระบำนายหรั่ง เรื่องนาม

...สมัยนั้น ตาเล่นดนตรีให้กับระบำจำป๊ะของตาหรั่ง สมัยนั้นระบำนี้เอาผู้หญิง
แต่งตัวเป๋ ๆ ออกมาเต้นยกแข้งยกขา เปิดกระโปรง ตาไปเป็นคนชักม่าน
ตีกลองด้วย ตาหรั่งแกบอกว่า เอ็งคอยดูนะเวลาที่คนเต้นมันเอาท้องชนกันปั๊บ
เอ็งก็เอาม่านลงได้เลย ตาก็ต้องคอยดูจังหวะนี้อยู่ตลอด พอรู้ตกลงแล้วตา
ก็ต้องมุดเข้าไปใต้เวทีไปอีกเวทีหนึ่ง เพื่อไปเล่นดนตรีอีกโรงหนึ่ง ระบำนี้มีอยู่
3 โรงด้วยกัน...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ นอกจากมีความสามารถในการเล่นดนตรีไทย ครูมีความสามารถในด้านอื่นและรับงานรับจ้างหลายอย่าง

...ตาทำงานมาตั้งหลายอย่างเลย ทั้งซิมมอเตอร์ไซค์ไต่ถังก็เคย ตาไปเจอเพื่อนคนหนึ่งชื่อเชียว มันชวนตาไปเที่ยว พาตาไปทำงานด้วย ตอนนั้นก็ยังไม่มีงานทำก็เลยไปเที่ยวงานวัดเจดีย์กลางน้ำกับเชียว แล้วให้ตาเป็นคนซิมมอเตอร์ไซค์ไต่ถังคู่กับปรื่องลูกเจ้าของคณะ ตอนแรกก็ไปช่วยเขาเก็บสตางค์ รอบละ 3 บาท ตอนกลางวันตาก็ไม่ได้ทำอะไร เชียวมันก็เลยติดเครื่องยนต์ให้ตาลองขับดู ตาก็ขับไปขับมา 2-3 รอบ หล่นลงมาแต่ก็ไม่เป็นอะไรมาก แต่ตาเนี่ยใจเสียวเลยก็เลยบอกว่า งานนี้ไม่ไหว ตาทำไม่ได้หรอก มันก็ให้ตาลองขี่จักรยานสเตอริงลองดูคราวนี้ไปได้ดี ซึ้งจนโน้นไปถึงขอบเลย ตาทำงานนี้อยู่ตั้ง 4 คีน...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ เคยทดลองไปทำงานรับราชการเป็นทหาร

...ไปกัน 3 คน พอเราไปสมัครเขาก็ให้ลองถางหญ้า ถางหญ้าเสร็จก่อนใครเพื่อนเลย เราถางเก่งอยู่แล้วช่วยได้ทุกอย่าง วันที่สามต่อมาก็ไม่มีชื่อเรา ชื่อผมไม่มีผมไม่ได้เป็น ไม่ได้เป็นทหาร เราก้ไม่ได้เป็นที่แรกหรอกใช้เรา ให้มาวันละ 14 บาท ปฏิญาณไว้เลยตาจะไม่ทำอีกแล้วราชการ ทำไม่ได้ไม่เป็นงาน ก็เลยกลับมาเริ่มคิดทำวง เปิดสอนดนตรี...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ครูสำรวย เปรมใจ เมื่ออายุครบบรรพชาตามประเพณีของไทย นำทองก้อน ผู้เป็นนำของครูสำรวย ไม่มีลูกชายจึงขอให้ครูสำรวย เปรมใจ บวชที่วัดน้อย เมื่อครูสำรวย เปรมใจ เข้าสู่ร่มกาสาวพัสตร์ไม่นานก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องสึกเพราะต้องไปช่วยบรรเลงปี่พาทย์ให้น้ำชาย

...ที่บ้านน้ำคนี่ เขามีเครื่องเป่าพาทย์ตามหาคนเล่นเพื่อไปงาน ๆ หนึ่ง น้ำก็ไม่มีคนจะจัดการทำให้ก็เลยให้น้ำเขามาช่วยบอกให้ ตอนนั้นตาบวขมาได้พรรษา กว่าก็เลยไปหาอุปัชฌาย์ ซึ่งอยู่วัดเขมาฯ วันรุ่งขึ้นก็ได้ฤกษ์สึกได้เลย สึกแล้วตาก็กลับมาช่วยวัด ทำงานอยู่ เดินไปไหว้ผู้ที่เคยใส่บาตรให้ จนครบ 3 วัน จึงกลับบ้าน แล้วตาก็กลับมาทำวงพาทย์ต่อ...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ภายหลังจากสึกครูสำราญ เปรมใจ จึงร่วมมือกับญาติ ตั้งวงดนตรีไทยและภายหลังจึงตั้งวงดนตรีไทยเป็นของตัวเอง ชื่อว่า วงส.เปรมใจ รวมถึงตั้งวงดนตรีลูกทุ่งด้วย

...ตาเริ่มเป็นลูกวงมาก่อนประมาณ 10 ปี พอตามีลูกมีครอบครัว เริ่มมาตั้งวงของตัวเองตอนมีลูกคนที่ 2 หลังจากนั้นตาก็หันมาร่วมมือกับน้ำที่มีเครื่องดนตรีและสร้างเครื่องดนตรีเองเลย ตอนแรก ๆ ไปจ้างเขาทำโครงก่อน แล้วที่เหลืตาก็มาประกอบเอง ตอนนี้มีลูก 3 คนแล้ว ตาสร้างเครื่องดนตรีไทยเครื่องคู่ ต่อมาอีก 2 ปีสร้างเครื่องมอญ เครื่องใหญ่ ต่อมาอีก 2 ปี ตั้งแต่วงอังกฤษ ออกรับงานต่าง ๆ ใช้ชื่อว่า ส.เปรมใจ และยังตั้งวงดนตรีลูกทุ่งชื่อ วงสหมิตรวงก็ออกเล่นเพลง 12 ภาษา คนร้องเพลงชื่อสมชาย ทับพร มาช่วยร้องเพลงให้วงตาก็เล่นบรรเลงเพลงลูกทุ่งด้วยมีชีวิตอยู่ได้ประมาณ 1 ปี เรียกว่าบ้านตามีเครื่องดนตรีครบเครื่องเลย ทั้งเครื่องดนตรีไทยและเครื่องดนตรีสากล เอาเล่นออกงานได้ประมาณ 10 เพลง...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2561)

ช่วงที่ตั้งวง ส.เปรมใจ ดังกล่าว ครูสำราญ เปรมใจ ได้สะสมเครื่องและสร้างเครื่องดนตรีไทยจนมีเครื่องดนตรีไทยจำนวนมากพอที่จะเปิดสอนให้กับบุคคลภายนอกได้จึงตั้งโรงเรียนสอนดนตรีไทยชื่อ “โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย”

โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย

ก่อนการเปิดสอนดนตรีไทย “บ้านเปรมใจ” ครูสำราญ เปรมใจได้ตั้งโรงเรียนวิทยาทานบ้านเปรมใจขึ้นเป็นอันดับแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนให้กับผู้ที่มีความสนใจทางด้านดนตรีไทย

สอนให้กับทุกคนทุกเพศทุกวัย โดยไม่คิดค่าธรรมเนียมนการเรียนการสอน การดำรงใช้ชีวิตของครูสำรวย เปรมใจ ครูได้จัดแจงวิธีการดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ครูได้พลิกแพลงแนวการเรียนการสอนอย่างพอสอนลูก สอนให้กับผู้ที่สนใจเรียน เช่น เด็ก เยาวชนทั่วไป ผู้ใหญ่และผู้สนใจ

ครูสำรวย เปรมใจ ได้เล่าเรื่องราวช่วงการเริ่มสร้างโรงเรียนว่า

...หลังจากที่ลูกชายของดาเสียชีวิตในเวลาไล่เลี่ยกันถึง 2 คน ทำให้ตาเล็กโอดแล่นเหมือนเมื่อก่อน แต่ก็ยังจัดวงดนตรีไทยให้กับงานต่าง ๆ ได้ ตาก็หันมาเปิดสอนโรงเรียนสอนดนตรีไทยขึ้นที่บ้านหลังนี้ เริ่มต้นจากการสอนลูกสอนหลานของเรา ลูกหลานเพื่อน แล้วต่อมาก็ซื้อพวกเพิงของพวกก่อสร้างมา 2 หลัง เอามาขยายเป็นที่วางเครื่องดนตรีแล้วต่อมาพวกผู้ปกครองเด็กก็มาช่วยทำยกพื้น และทำฝ้าเพดานให้เรียบร้อยขึ้น ช่วยกันซื้อพัดลมมาติดตั้งให้

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2534 ครูสำรวย เปรมใจ จัดตั้งให้บ้านของตนเองเป็นโรงเรียนสอนดนตรีเพื่อเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ ทำให้สถานที่แห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสาน สืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในปัจจุบัน

ครูเริ่มเปิดสอนโรงเรียนสอนดนตรีไทยโดยเริ่มจากการสอนให้ลูกชายของตนพร้อมเพื่อนของลูกชายเรียนอยู่โรงเรียนวัดใหม่คลองหลวงมาขอความรู้และเรียนกับครูสำรวย เปรมใจ เมื่อปี พ.ศ. 2517 ครูได้ริเริ่มตั้งบ้านของตนเอง เพื่อไว้รองรับการเรียนดนตรีไทยตั้งแต่ 1 เมษายน 2534 เริ่มสอนเครื่องดนตรีทั่วไป เช่น ซอด้วง ซออู้ ขิม จะเข้ อังกะลุงไทย เป็นต้น ในการจัดเครื่องดนตรีในทุก ๆ ทิศจะมีเครื่องดนตรีปีพาทย์ปะปนกับเครื่องดนตรีประเภทอื่น ๆ ด้วย

การสอนดนตรีไทยช่วงแรกสอนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยผู้ปกครองนำบุตร หลาน มาฝากเรียน รวมถึงบุคคลทั่วไปที่สนใจเรียนดนตรี จึงทำให้ครูสำรวย เปรมใจ ตัดสินใจเปิดเป็นโรงเรียนสอนดนตรีไทยให้กับเยาวชน ตั้งแต่ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงระดับมหาวิทยาลัย โดยไม่มีการบังคับกฎหรือระเบียบกับผู้เรียนและเปิดสอนโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียนการสอนจึงเป็นเหตุผลที่ผู้ปกครองตั้งชื่อให้โรงเรียนนี้ว่า “โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย” คำว่า “วิทยาทาน” คือการให้ความรู้ มอบความรู้ให้กับศิษย์หรือผู้เรียน (ณัฐธัญ อินทร์คง, 2553: 49)

ครูสำรวย เปรมใจ กล่าวถึงความภาคภูมิใจที่มีโอกาสส่งเสริมวัฒนธรรมดนตรีไทยให้กับเยาวชนที่เข้ามาเรียน โดยผู้เรียนที่มาเข้าเรียนกับครูสำรวย เปรมใจ ในช่วงแรก มีนักเรียนต่อเพลงแบบไป-กลับ และมีนักเรียนที่มาอยู่ประจำประมาณ 10 คน ส่วนมากเป็นเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนมาเพื่อฝึกซ้อมดนตรีและให้ครูสำรวย เปรมใจช่วยขัดเกลาให้เกิดความชำนาญทางด้านดนตรีไทย ซึ่งผู้เรียนสามารถเปลี่ยนเครื่องดนตรี เล่นดนตรีประเภทอื่นได้จนสามารถต่อยอดจนได้เป็นนักดนตรีอาชีพและสามารถไปเรียนและใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัย (สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ภายหลังครูสำรวย เปรมใจ เปิดโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทยแล้วจึงเปิดการซ่อมสร้างเครื่องดนตรีไทยหรือโรงพยาบาลดนตรีไทยทำควบคู่กันโดยสอนอยู่คนเดียวเป็นเวลาประมาณ 14 - 15 ปี จนเจ้าหน้าที่ของทางกรมสรรพากรโทรศัพท์เข้ามาให้ไปเสียภาษีย้อนหลังและให้จดทะเบียนให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของทางราชการเพราะครูสำรวย เปรมใจเปิดโรงเรียนสอนดนตรีอย่างผิดกฎหมาย ครูสำรวย เปรมใจ จึงรู้สึกไม่พอใจและคิดจะเลิกการสอนครูเล่าว่า

...ทางการยังมาบอกให้ไปเสียภาษีย้อนหลัง เพราะไม่เสียภาษีเลย 14-15 ปีแล้ว
ตาก็บอกว่าตานะสอนฟรีครับ ตาไม่มีเงินไปเสียหรอก เมียตาตกใจมากบอกให้
เลิกเถอะและไม่มีเงินเสียด้วย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต่อมา ดร.ธนู บุญยรัตนพันธ์ ประธานกองทุนเชิดชูบุชณียบุคคล ได้แนะนำให้เปลี่ยนชื่อจากโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทยเป็น “บ้านเปรมใจ” เพราะการไม่ใช่ชื่อโรงเรียนทำให้ไม่ต้องเสียภาษี ครูเล่าถึงเรื่องนี้ว่า

...เมื่อดร.ธนู บุญยรัตนพันธ์ ประธานกองทุนเชิดชูบุชณียบุคคลมาเยี่ยมบ้าน
ท่านได้แนะนำให้เปลี่ยนชื่อ โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทยเป็นบ้านเปรมใจ
ตั้งแต่นั้นจนถึงวันนี้ก็ 49 ปี เป็นโรงเรียนก็ 22 ปี...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

กล่าวได้ว่าครูสำรวย เปรมใจ เริ่มการสอนดนตรีไทยในลักษณะโรงเรียนจากการสอนให้ลูกชายของตนพร้อมเพื่อนของลูกชาย พัฒนามาเปิดโรงเรียนสอนดนตรีไทยชื่อ “โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย” และพัฒนาเป็น “บ้านเปรมใจ” โดยมีสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน

2.2.3 บ้านเปรมใจ

ภาพที่ 2.7 บ้านเปรมใจ

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

รองศาสตราจารย์ พิชิต ชัยเสรี ให้ความหมายของคำว่า “บ้าน” ในเชิงดนตรีไทยไว้ว่า

...บ้านในความหมายดนตรีไทยจะต้องประกอบไปด้วย 2 สิ่งด้วยกัน สิ่งแรก
คือการเรียนการสอนจะต้องกระทำอย่างเป็นหลักเป็นแหล่ง มีสถานที่
ดำเนินการในการดำเนินการสอนอย่างแน่นอน ประการที่สองจะต้องมีวิถี
ชีวิต มีลำดับหน้าที่ภายในบ้าน เช่น ใครเป็นเจ้าของบ้านหรือเจ้าสำนัก ใคร
เป็นรุ่นพี่รุ่นน้องมีการนับถืออาวุโส มีกิจกรรมที่ต้องทำร่วมกัน...

(พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 25 เมษายน 2556 อ้างถึงใน วงศ์วสันต์ วสันตสุรีย์, 2555: 131)

เมื่อเปลี่ยนชื่อจาก “โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย” มาเป็น “บ้านเปรมใจ” ประกอบกับ
ชื่อเสียงในการเปิดสอนดนตรีไทยโดยสอนให้กับนักเรียนเป็นวิทยาทาน ทำให้สภาวัฒนธรรมเขต
บางซื่อ ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกย่องแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่น ของเขตบางซื่อให้เป็นแหล่ง
วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิต จึงยกย่องให้บ้านเปรมใจของครูสำรวย เปรมใจ เป็นแหล่งวัฒนธรรม
ประเภทศิลปะการแสดงของเขตบางซื่อและสนับสนุนการเรียนการสอนของบ้านเปรมใจ โดยมอบ
วุฒิบัตรนี้สามารถนำไปยื่นเพื่อประกอบการพิจารณารับเข้าศึกษาต่อจากสถาบันที่ได้รับวุฒิบัตรมี
ความประสงค์เข้าศึกษาต่อ

ครูสำรวย เปรมใจ ได้กล่าวถึงการรับมอบใบวุฒิบัตรจากสภาวัฒนธรรมว่า

...เมื่อทางสภาวัฒนธรรมเข้ามา ทางนั้นเขาเห็นว่าที่ตาสอนที่นี่มีคนมาเรียน
เยอะมากขึ้น ช่วงหลังสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ เขาก็เริ่มสนใจวัฒนธรรม
ดนตรีไทยที่สอน ซึ่งไปตรงกับคุณภาพของเขา เขาก็เลยให้มอบใบวุฒิบัตร
ให้กับโรงเรียนของเขา เพราะมันสามารถนำไปเรียนต่อสอบเข้าต่อโรงเรียน
มัธยมปลาย มหาวิทยาลัยได้ สถาบันที่รับสอนพวกดนตรี ทางเขตศูนย์
วัฒนธรรมของประจำเขต เขตบางซื่อก็เข้ามาที่บ้านตา เขาเห็นทางบ้านตา
สอนฟรี ไม่เก็บเงิน เขาเลยให้ทาง ผอ. เขตเซ็นให้...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากการสอนดนตรีไทยแล้วครูสำรวย เปรมใจยังเปิดศูนย์ซ่อมเครื่องดนตรีไทย ซึ่งครูเรียกว่า“โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย”

โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย

ภาพที่ 2.8 โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทยจัดตั้งขึ้นเมื่อ 1 เมษายน 2543 ได้ทำการซ่อมเครื่องดนตรีพื้นบ้านและเครื่องดนตรีไทยที่ชำรุดทุกประเภท ในราคาที่ถูกและซ่อมแซมให้กับสมาชิกทุกคนโดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ เพื่อเป็นสถานที่ซ่อมบำรุงเครื่องประเภทดีด สี ตี เป่าและรับผลิตซ่อมหรือพัฒนาเครื่องดนตรีไทยที่มีความเสียหาย ชำรุด มีปัญหา

ครูได้เปิดโรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทยเพื่อที่จะคอยรับซ่อมเครื่องดนตรีให้คงสภาพที่ใช้งานได้เหมือนเดิมจุดเริ่มต้นการตั้งโรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทยมีมาตั้งแต่การตั้งวงดนตรีไทย โดยเริ่มจากซ่อมแซมเครื่องดนตรีชำรุดเสียหายในลักษณะต่าง ๆ เช่น ไม้ตีหัก จึงเริ่มทำไม้ตีก่อน ต่อมาเครื่องดนตรีชำรุดก็เริ่มซ่อมเองมาเรื่อย ๆ โดยยึดแนวคิดของตนเองว่า ...เครื่องดนตรีชิ้นไหนเสีย ชิ้นไหนชำรุด เราก็ซ่อมเองหมดเพราะเรารู้มาเยอะแล้ว... (สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจพัฒนาการปรับปรุงเครื่องดนตรีของตนให้ได้ตามมาตรฐานดนตรีไทยอย่างถูกต้องและมีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยครูใช้วิธีการวิเคราะห์จากเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ จากการฟังและจับเครื่องดนตรีด้วยตนเอง เครื่องดนตรีส่วนใหญ่มักจะพบปัญหาเกี่ยวกับเครื่องดนตรีที่ใช้ไม้และมีวิธีการกำจัดและป้องกันไม่ให้แมลง เช่น มอด มาทำลายเครื่องดนตรี

เมื่อมีผู้สนใจทางด้านดนตรีไทยมากขึ้น ประกอบว่าเด็กบางคนยากจน การหาซื้อเครื่องดนตรีไทยบางชิ้นมีราคาที่สูงและหนักเกินไปสำหรับเด็ก ครูจึงเก็บเอาเครื่องดนตรีของเก่าไปซ่อมแซมและทำให้ดูเป็นเครื่องดนตรีเครื่องใหม่และเมื่อครูสำรวย เปรมใจ ทำขึ้นเป็นระยะเวลาานานจึงเกิดเป็นความชำนาญ บุคคลภายนอกทราบว่าคุณครูสำรวย เปรมใจ สามารถซ่อมเครื่องดนตรีไทยได้ก็นำมาฝากหรือจ้างให้ช่วยซ่อม จนกระทั่งต่อมาครูจึงตั้งชื่อเป็นโรงพยาบาลดนตรีไทยเพื่อให้เป็นที่รู้จักและสามารถเรียกขานกันง่ายขึ้นโดยเริ่มชื่อแรกว่าศูนย์ซ่อมสร้าง

ครูสำรวย เปรมใจเล่าถึงเรื่องการได้ริเริ่มทำโรงพยาบาลซ่อมเครื่องดนตรีไทยเพื่อเป็นสถานที่ซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีไทยว่า

...ที่จริงเรื่องนี้ เริ่มต้นจากลูกผมไปเหยียบไม้ตีระนาดหัก ตาก็ไปขอให้เพื่อนที่ทำเป็นทำให้ แต่ไม่ว่างเลยสักที ตาเองก็ต้องเอาไม้นี้ไปใช้ออกงาน ตาก็เลยเอาไม้ตีมารื้อดูเลยว่าทำด้วยอะไรบ้าง ก็ทำได้ไม้ตีหัวต้องใช้รักแท้แล้วหุ้มด้วยผ้าขาวบาง พันด้ายหลอดเบอร์ 8 ต้องใช้ไปถึง 7-8 เดือน จึงจะแข็งก็เลยทำจำหน่ายด้วย เพื่อน ๆ รู้ก็เอาไปบอกต่อกันมา เออไอ้มันนี่ทำสวย ดีก็ตีด้วยก็เลยมีงานจ้างทำ อย่างโรงเรียนนาฏศิลป์นะเคยมาสั่งตาครั้งหนึ่งทำเป็นร้อยคู่เลยละตรงนี้ก็มีส่วนทำเงินให้ตา ตาก็เลยทำไม้สารพัดเลย ไม้ฆ้อง ไม้ระนาดเอก ไม้ระนาดทุ้ม ส่งศึกษาภัณฑ์ 4 ปีก็เลิก เพราะเขาใช้ระบบเครดิตคือ 3 เดือน จึงจะได้เงินทีหนึ่ง ตาก็เลยคิดว่าเลิกส่ง ทำให้เฉพาะกับคนที่มาสั่งทำที่บ้านแต่ก่อนซ่อมสร้างเครื่องดนตรีนี้ แต่ก่อนเรียกที่นี้ว่า **ศูนย์** แต่มันทำให้นึกถึงอุรถยนต์ดูไม่เป็นมงคล ตาก็เลยคิดว่าอย่างเครื่องดนตรี อย่างเช่นระนาดนี้ ก็เหมือนอวัยวะคนเรา มีทั้งตัว แขน ขา ท้อง แล้วเราก็ทำให้มันดีขึ้นให้ใช้ได้ อย่างเดิม ตาก็เลยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาล เรื่องนี้ตาต้องทำด้วยตัวเอง เพราะต้องรู้รายละเอียด เทคนิคต่าง ๆ ว่าทำอย่างไรให้มีสภาพดี เสียงดีดังเดิม ตาต้องใช้เวลาทำดี ๆ ทำเพื่อให้มีสมาธิ...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ เห็นว่าเครื่องดนตรีไทยในแต่ละชนิดมีวิธีการรักษาวิธีเดียวที่คล้ายกับมนุษย์ เช่น การฉีดยาเข้าอวัยวะ เพื่อป้องกันมอด การศัลยกรรมใบหน้าใช้กับหน้ากลองประเภทต่าง ๆ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำให้มีบุคคลใกล้ชิดคิดว่าเป็นการกระทำที่แปลก ด้วยการมีความคิดที่แน่นอน โดยยึดมั่นว่าเครื่องดนตรีมีความเหมือนกับมนุษย์ เช่น ร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ ที่มีอาการเจ็บไข้เมื่อเป็นเช่นนั้นต้องมีการรักษาการบำรุง ซ่อมแซมเครื่องดนตรี

โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทยที่ครูสำรวย เปรมใจ จัดตั้งขึ้น มีวิธีการบริหารจัดการ ลักษณะรูปแบบเดียวกับการบริหารจัดการในโรงพยาบาลของมนุษย์ โดยแบ่งเป็นแผนกต่าง ๆ ตามลักษณะของเครื่องดนตรีไทย ได้ดังต่อไปนี้¹

1. ห้องตรวจโรค คือ ตรวจสอบสภาพภายในและภายนอกของเครื่องดนตรีไทย เช่น การดูลักษณะอาการต่าง ๆ ของเครื่องดนตรี
2. ห้องพักผ่อน ใช้เวลาในการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องดนตรีเป็นเวลาหลายวัน
3. ห้องฉุกเฉิน คือ ห้องสำหรับเครื่องดนตรีที่สามารถซ่อมแซมในระยะเวลาเพียงเล็กน้อยเช่น สายซอ สายซิม ขาด เสียงเพี้ยน ทำให้เสร็จเลย
4. ห้องศัลยกรรม แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่
 - 1) ใบหน้า คือ โรคผิวหนัง หน้ากลองแตก หน้าซอทะเล
 - 2) กระตัก-แขน คือ ทำก้านไม้ตี (เครื่องดนตรีทุกชนิด)
 - 3) กระตักหลัง ทำส่วนโค้งของฝืนระนาดเอกและระนาดทุ้ม
5. ห้องตรวจกระบอกเสียง คือ ห้องเทียบเสียง กระบอกอังกะลุง
6. ห้องผ่าตัด คือ ตัดไม้ที่จะทำเครื่องดนตรีไทยที่ชำรุด
8. ห้องตรวจภายใน เช่น ไม้ตี ที่ไม่แข็งต้องรื้อออกมาทำใหม่
9. ห้องตรวจครุฑ ทำใต้ท้องของฝืนระนาดเอกและทุ้มให้ต่ำ-สูง
10. ห้องตรวจคอ หู จมูก ทำรูที่ร้อยเชือกฝืนไม่ให้ลูกติดกัน
11. ห้องคลอด แต่งเสียงลูกระนาดเอก ระนาดทุ้มและฆ้องวงใหญ่ ฆ้องขุมารเวชคือ ระนาดเอก นารีเวชคือระนาดทุ้ม
12. ห้องตรวจสมองคือตรวจกะโหลกซออยู่ที่แตกชำรุด
13. ห้องโรคชราคือเครื่องดนตรีที่มีอายุมากกว่าร้อยปีชำรุด

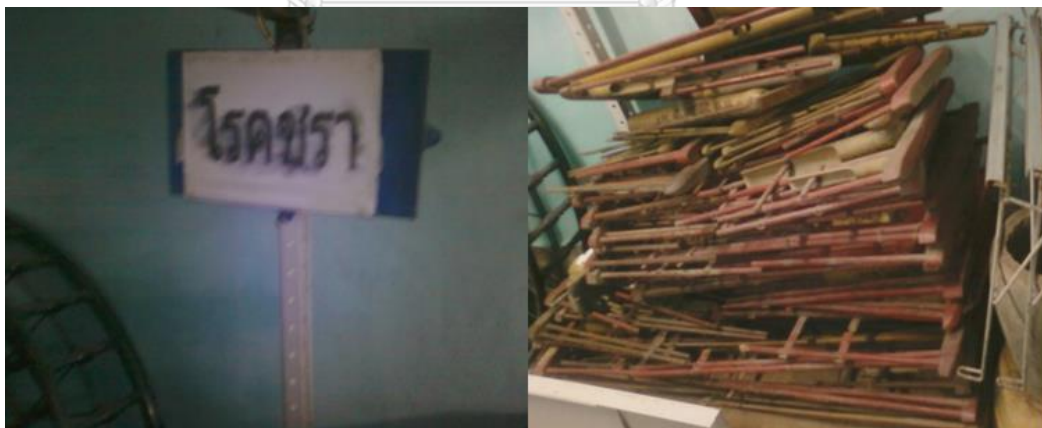
¹ ห้องต่าง ๆ ของโรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย เป็นข้อมูลเมื่อแรกตั้งปัจจุบันนี้ไม่ครบตามข้อมูลเบื้องต้น เนื่องจากมีผู้ใช้บริการจำนวนน้อยลง

14. ห้องรอกญาติมารับ คือเครื่องดนตรีที่ซ่อมเสร็จแล้ว
15. ห้องไอซียู คือเครื่องดนตรีที่ชำรุดมาก (ค่าใช้จ่ายแพง)
16. ห้องดับจิต คือเครื่องดนตรีที่ซ่อมไม่ได้

ภาพที่ 2.9 ห้องโรคผิวหนัง

ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

ภาพที่ 2.10 ห้องโรคชรา

ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

ภาพที่ 2.11 ห้องดับจิต

ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

สำหรับเครื่องดนตรีที่หมดสภาพหรือไม่สามารถนำกลับมาใช้งานได้ดั้งเดิม เมื่อเจ้าของนำเครื่องดนตรีมาซ่อม เห็นสมควรว่าเครื่องดนตรีของตนไม่สามารถใช้งานได้แล้วก็จะยกเครื่องดนตรีให้หรือนำไปบริจาคครูสำรวย เปรมใจ ได้นำส่วนต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีนั้นมาซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้มาใช้ดั้งเดิมเพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น ซอด้วง 1 คัน มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ กะโหลก หน้าซอ ทวนหรือคันทอ คันทัก หากมีส่วนใดที่สามารถนำมาใช้งานได้จะนำส่วนนั้นไปประกอบรวมกับชิ้นอื่นเพื่อการใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ครูสำรวย เปรมใจ ได้อธิบายถึงขั้นตอนการเข้ารับการรักษาพยาบาลของเครื่องดนตรี โดยในแต่ละขั้นตอนนั้น มีความคล้ายกับของมนุษย์ทุกอย่าง เช่น การลงทะเบียนประวัติ การตรวจโรคของเครื่องดนตรีว่าเป็นชนิดใด มีลักษณะอาการเป็นอย่างไร ต่อมาการให้ทำบัตรประจำตัวเพื่อนัดวันรับเครื่องดนตรี เป็นต้น โดยในขั้นตอนต่อไปจะเข้าแผนกซ่อม เมื่อรักษาหายดีญาติมารับเครื่องดนตรีคืนที่ห้องพักรพ ซึ่งญาติจะมารับตามวันที่กำหนดตามใบนัดแต่หากไม่สามารถมารับตามวันที่นัดทางโรงพยาบาลก็จะเก็บรักษาไว้จนกว่าญาติจะมารับ

...อย่างระนาดมันก็เหมือนคน อุปกรณ์อย่างหลัง ท้อง หู หัว เท้า ก็เหมือนกัน จะเสียตรงไหน หลัง เราก็ทำหลังใหม่ เขาเรียกคล้ายกรรมกระดูกหลัง ทำกระดูกใหม่ ใหม่ก็มีเหมือนกันหมดมนุษย์เรา แล้วอย่างเครื่องสาย เช่น สายซิมฆาด ก็จะมีซ่อมสายใส่สายใหม่ให้สามารถกลับบ้านได้เลย แต่ถ้าต้องซ่อมหลายวันก็ต้องมาที่ห้องพักรพ...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

มีผู้ที่ให้ความสนใจได้มาขอให้ครูสำรวย เปรมใจ ช่วยซ่อมแซมเครื่องดนตรีพอสั่งเขปต่อไปนี้

วันที่ 9 กันยายน ปี พ.ศ. 2550 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาได้มาเพื่อซ่อมเครื่องดนตรี คือ อังกะลุง

วันที่ 5 สิงหาคม ปีพ.ศ. 2550 สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มาเพื่อซ่อมเครื่องดนตรีคือ ระนาดเอกกับจะเข้

วันที่ 12 สิงหาคม ปีพ.ศ. 2550 คณะนิเทศศาสตร์ปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรังสิต ได้มาเพื่อซ่อมเครื่องดนตรี คืออังกะลุง

ครูสำรวย เปรมใจ ได้สืบทอดความรู้ความสามารถในการผลิตเครื่องดนตรีไทยหลายประเภท โดยเฉพาะเครื่องไม้และหนัง เช่น อังกะลุง ระนาด กลอง ฆ้องวง โปงลาง โดยการเลือกวัสดุที่จะนำมาประกอบเป็นเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น สำหรับผู้ที่สนใจสามารถมาอุดหนุนเครื่องดนตรีคุณภาพดีได้ นอกจากนี้ครูสำรวย เปรมใจมีความสามารถในการซ่อมและประดิษฐ์เครื่องดนตรีไทย ครูจึงจัดตั้งศูนย์ซ่อมเครื่องดนตรีไทยเล็ก ๆ ขึ้นในบ้าน ...*ทางการพัฒลมตัวเดียวยังไม่กล้าเลย เขากลัวความผิด ให้แต่่วุฒิบัณฑิตทางการยังมาบอกให้ไปเสียภาษีย้อนหลัง เพราะไม่เสียภาษีเลย 14-15 ปีแล้วตอนนั้น...*

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2534 ครูสำรวย เปรมใจ จัดตั้งให้บ้านของตนเองเป็นโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย ศูนย์มาตรฐานดนตรีไทย และเป็นสถาบันอนุรักษ์ดนตรีไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ การส่งเสริม และการถ่ายทอดความรู้ ทำให้สถานที่แห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการสืบสานสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยมาจนปัจจุบัน

2.2.4 รางวัลและเกียรติบัตร

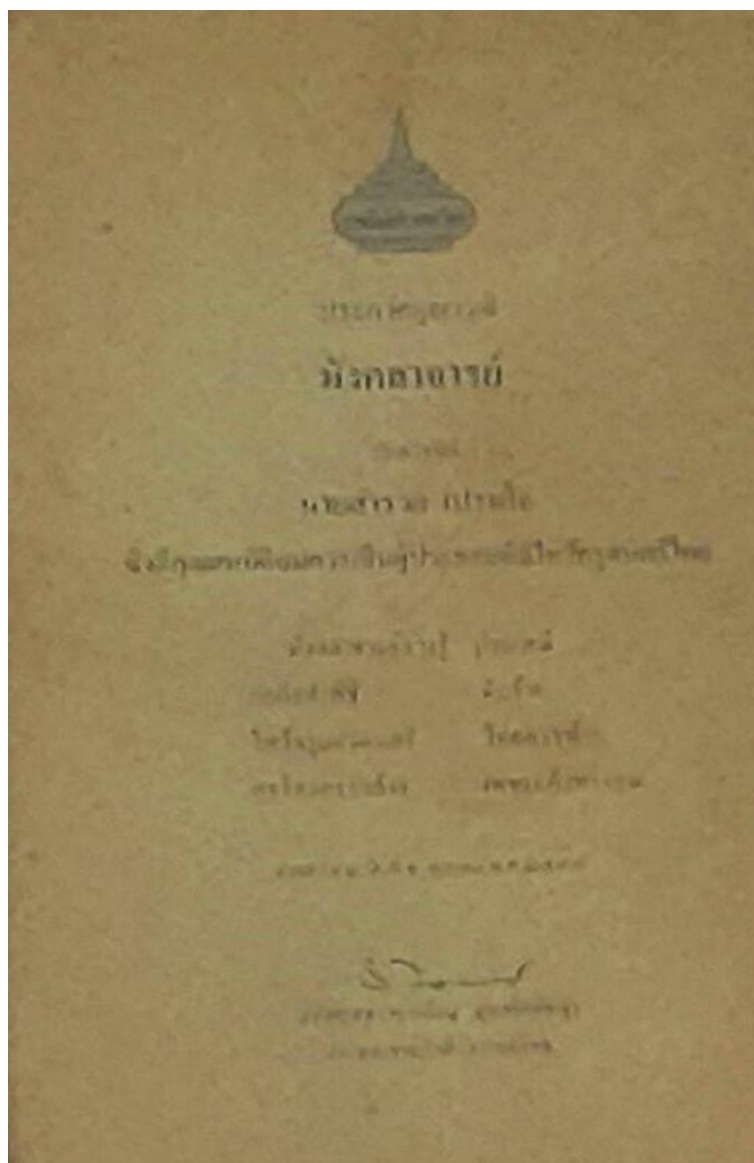

ภาพที่ 2.12 เกียรติบัตรต่าง ๆ ที่ครูสำรวย เปรมใจ ได้รับ
ที่มา: นางฐรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 27 มกราคม 2561

เนื่องด้วยครูสำรวย เปรมใจ ได้รับการยกย่องจากสถาบันต่าง ๆ และรับเกียรติคุณจากความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์ประสบความสำเร็จดังนั้น ครูสำรวย เปรมใจ จึงได้รับรางวัลเกียรติคุณต่าง ๆ มากมาย ดังนี้

2 เมษายน 2543	โล่ศิลปินดีเด่นของกรุงเทพมหานคร จากสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
2 เมษายน 2544	โล่เชิดชูเกียรติศิลปินสยาม จากราชภัฏดีแห่งประเทศไทย
29 เมษายน 2544	เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ จากโรงเรียนเทพสัมฤทธิ์วิทยา
13 กันยายน 2545	โล่เพชรสยาม “ผู้ส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรีไทย” จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
9 ตุลาคม 2548	รับใบประกาศคุณาวุฒิ มังคลาจารย์ รับจากรองศาสตราจารย์ธนู บุญยรัตพันธุ์ ประธานราชภัฏดีประเทศไทย
26 กุมภาพันธ์ 2548	เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ จากโรงเรียนราชันนทาจารย์

- 9 กรกฎาคม 2548 โล่พระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พร้อมเข็มเชิดชูเกียรติผู้มีน้ำใจงาม ด้วยการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย
- 19 มกราคม 2549 เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ จากโรงเรียนช่างอากาศบำรุง รับจากนาวาอากาศโท สถาพร พวงศิริรัฐ
- 24 สิงหาคม 2549 เกียรติบัตรเชิดชูเกียรติ จากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเวตวันธรรมवास
- 30 กันยายน 2549 ใบประกาศเกียรติคุณ รางวัลทำความดีเพื่อสังคม รายการมันแปลกดินะรับจากบริษัทกรุงเทพประกันภัย
- 27 กรกฎาคม 2550 โล่เกียรติยศ เจ้าของภูมิปัญญาผู้สูงอายุ สาขาศิลปกรรม เผยแพร่ด้านดนตรีไทย จากกรุงเทพมหานคร รับจากนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน
- 19 กันยายน 2552 รับเกียรติบัตรจากกระทรวงวัฒนธรรมแห่งชาติเป็น ผู้รักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น รับจาก น.ต.ส พรั่งพร จุลละสุขุม ประธานสภาวัฒนธรรม
- 20 กันยายน 2552 โล่เกียรติคุณ อาจารย์ผู้นำเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ รับจากพระองค์เจ้าศรีรัศมิ์พระวรชายา
- 27 พฤศจิกายน 2552 โล่พร้อมเกียรติบัตร จากสโมสรโรตารีเจริญนคร รับจาก นายแพทย์ นว.วิชัย วิจิตรพรกุล

ภาพที่ 2.13 ใบประกาศคุณาวุฒิ มั่งคลาจารย์ของครูสำรวาย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

ในบทนี้สรุปได้ว่าครูสำรวาย เปรมใจ เกิดในครอบครัวศิลปินนักดนตรีไทย ศึกษาดนตรีไทยจากบิดาและครูดนตรีที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ก่อนที่ครูสำรวาย เปรมใจ จะเปิดโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย ครูเคยประกอบอาชีพหลากหลาย รวมถึงเป็นนักดนตรีไทย บรรเลงดนตรีกับคณะลิเก และคณะละครต่าง ๆ จนตั้งวงดนตรีไทยเป็นของตัวเองซึ่งชื่อว่า ส.เปรมใจ และพัฒนาเป็นโรงเรียนสอนดนตรีไทยรวมถึงเปิดศูนย์ซ่อมเครื่องดนตรีไทยชื่อว่า “โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย”

บทที่ 3

การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

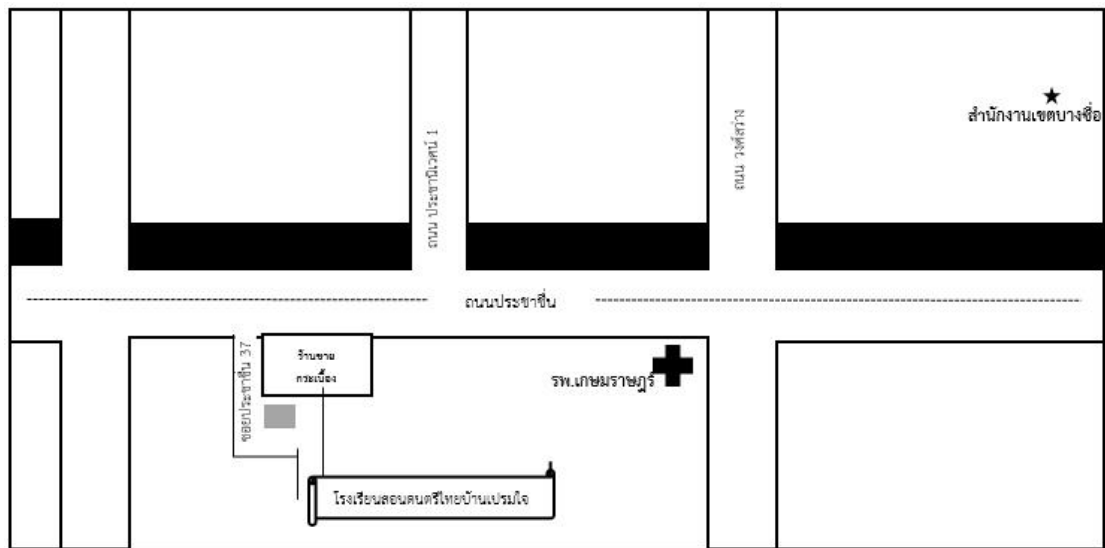
การศึกษาการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นสำคัญในการศึกษาดังนี้

- 3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวย เปรมใจ
- 3.2 การถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวย เปรมใจ
- 3.3 การมอบใบอนุบัตร

3.1 สถานที่ถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวย เปรมใจ

บ้านเปรมใจของครูสำรวย เปรมใจ ได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตด้านศิลปะการแสดงของเขตบางซื่อ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 620 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800 โดยเริ่มจากการตั้งวงดนตรีบ้านเปรมใจ หรือวง ส.เปรมใจ แล้วพัฒนาให้เป็นสถานที่สำหรับสอนดนตรีไทยเมื่อ 1 เมษายน 2537 จนถึงปัจจุบัน

ครูสำรวย เปรมใจ ตั้งโรงเรียนสอนดนตรีไทยเป็นแหล่งที่ให้วิชาความรู้กับผู้สนใจไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ การเดินทางไปเรียนหากใช้รถส่วนตัว จะใช้เส้นทางถนนประชาชื่นและถ้าผู้เรียนนั่งรถประจำทางมา สามารถเลือกนั่งรถประจำทางที่ผ่านซอยประชาชื่น 37 มี 2 ประเภท คือรถปรับอากาศสาย ปอ76 ปอ 66 และรถประจำทางไม่ปรับอากาศสาย 70 และ 66 มีจุดสังเกตเมื่อใกล้ถึงซอยประชาชื่น 37 คือเดินจากทางถนนเตาปูนจะพบโรงเรียนอนุบาลแสงโสม ซอยประชาชื่น 34 และจะพบร้านขายกระเบื้องซึ่งอยู่ฝั่งซ้ายมือและหรือหากเดินทางมาจากถนนฝั่งตลาดพงษ์เพชรหรืองามวงศ์วาน จะผ่านสะพานลอย 2 สะพาน ถึงสะพานลอยที่ 2 ทางขวามือ พบซอยประชาชื่น 37 เข้าไปในซอยประชาชื่น 37 เพื่อมุ่งหน้าไปยังสถานที่เรียน (ดูได้จากภาพที่ 14) เมื่อเข้าซอยแล้วตรงไปจนสุดซอยจะมีทางบังคับเลี้ยวซ้าย ตรงไป 200 เมตร ทางด้านขวามือให้สังเกตจะมีป้ายทางเข้าชื่อป้ายบ้านเปรมใจ

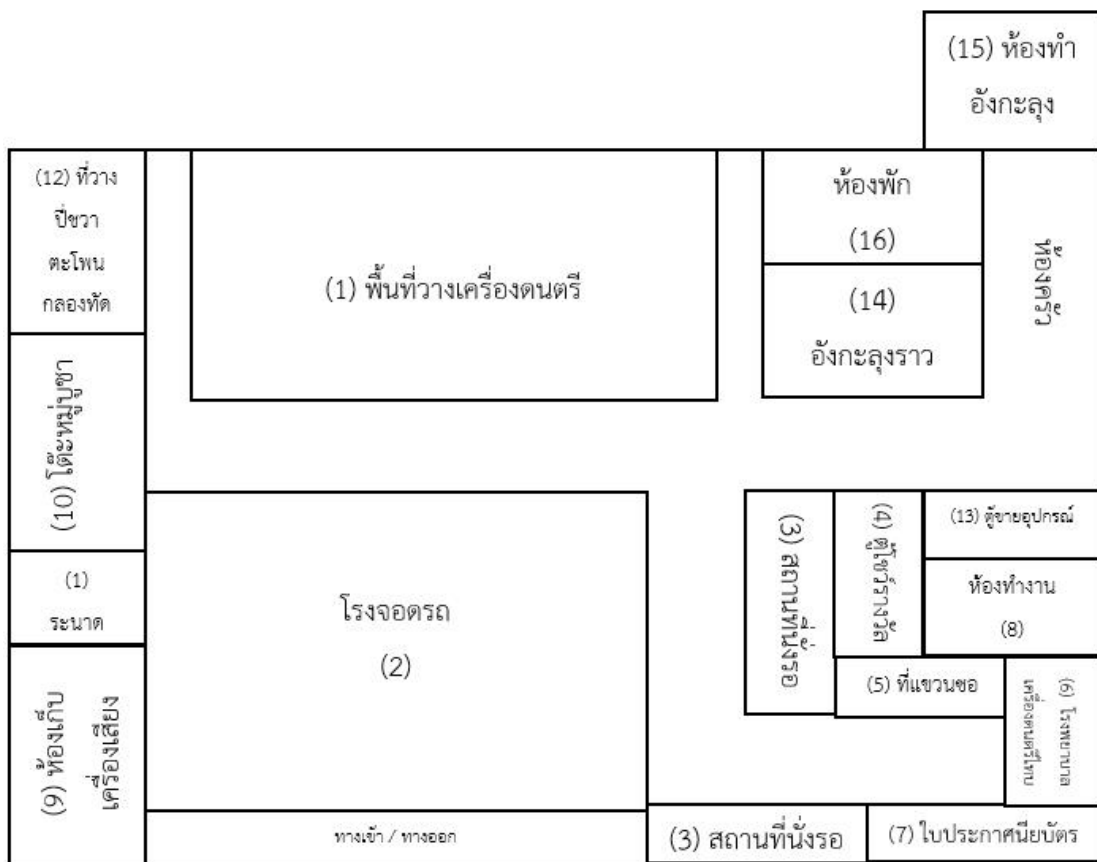

ภาพที่ 3.1 แผนที่ทางไปบ้านครูสำรวย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 26 ตุลาคม 2561

ภาพที่ 3.2 ทางเข้าบ้านครูสำรวย ซอยประชาชื่น 37
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

บ้านของครูสำรวย เปรมใจ มีพื้นที่ประมาณ 98 ตารางวา เป็นบ้านชั้นเดียว พื้นบ้านทำด้วยปูน ส่วนเสาบ้านและฝ้าผนังทำด้วยไม้ หลังคามุงด้วยสังกะสี สีของบ้านนั้นมองโดยรวมแล้วมีลักษณะเป็นสีน้ำตาล เมื่อเดินเข้าไปในบ้านกว้างประมาณ 15 ตารางวา สถานที่สอนนั้นมีพื้นที่กว้างขวางขนาดใหญ่สอนอยู่ตรงกลางส่วนของบ้านตรงโรงจอดรถและมีสถานที่เป็นจุดสังเกตได้ง่าย ผู้วิจัยจึงขออธิบายลักษณะห้องต่าง ๆ ของ “บ้านเปรมใจ” ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.3 ห้องเรียนและมุมต่าง ๆ ของบ้าน

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 26 ตุลาคม 2561

- 1) พื้นที่วางเครื่องดนตรี ประกอบด้วย เครื่องดนตรีประเภท เป่าพาทย์มอญ ฆ้องวงเล็ก ฆ้องวงใหญ่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม เป็นจุดที่ให้นักเรียนไว้ใช้ฝึกซ้อมและเรียนดนตรีที่ใช้สอนประจำของครูสำรวย เปรมใจ โดยผู้เรียนส่วนใหญ่ลงเลือกเรียนดนตรีประเภท ระนาดเอกและระนาดทุ้มส่วนของมมนี้
- 2) โรงจอดรถของครูสำรวย เปรมใจ ครูไว้สำหรับจอดรถของครูและคนภายในบ้านมีรถยนต์ประมาณ 2 คัน และมอเตอร์ไซค์
- 3) มุมสถานที่ให้นั่งรอของผู้ปกครอง
- 4) ตู้โชว์รางวัลของครูสำรวย เปรมใจ มีใบวุฒิบัตรต่าง ๆ ที่ครูได้รับ
- 5) ที่แขวนขอ พบว่ามีขอประเภทขอตั้งที่ทำขึ้นเฉพาะในแต่ละจังหวัด
- 6) โรงพยาบาลเครื่องดนตรีไทย สถานที่ไว้สำหรับรับซ่อมเครื่องดนตรีไทย
- 7) ใบวุฒิบัตรต่าง ๆ ที่ครูสำรวย ได้รับและภาพผลงานต่าง ๆ
- 8) ห้องทำงาน เป็นห้องที่ครูไว้ใช้เพื่อเก็บของและข้อมูลต่าง ๆ
- 9) ห้องเก็บเครื่องเสียง สำหรับห้องนี้เป็นห้องที่เก็บแผ่นบันทึกเสียงต่าง ๆ และเครื่องเสียงที่เอาไว้ใช้ในการฟังบรรเลงเพลงเป็นอุปกรณ์ที่ครูใช้ในการฟังและฝึกดนตรี
- 10) โต๊ะหมู่บูชาไว้สำหรับการประกอบพิธีไหว้ครู
- 11) ห้องทำเครื่องอังกะลุง ครูสะสมไม้ต่าง ๆ อังกะลุงเก่า ๆ และเครื่องมือที่ใช้ในการประดิษฐ์อังกะลุง ห้องทำห้องอังกะลุงติดอยู่ด้านหลังคลองทางด้านฝั่งตรงข้ามเป็นจังหวัดนนทบุรี
- 12) ที่วางปี่ชวา ตะโพน กลองทัด ครูสำรวย เปรมใจได้จัดเครื่องดนตรีไว้มมนี้ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ให้เด็กฝึกหัดยาก เพราะไม่ค่อยมีผู้เรียนมาศึกษาเครื่องดนตรีด้านนี้
- 13) ตู้ขายอุปกรณ์ดนตรี ครูได้จัดขายอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียน ได้แก่ ไม้ระนาดเอก ไม้ระนาดทุ้ม กล้วย ไม้ซิม ไม้ตีตะจะเข้ เป็นต้น
- 14) อังกะลุงราว ครูได้จัดมุมสำหรับเครื่องดนตรีอังกะลุงราวไว้เป็นจำนวนหนึ่ง
- 15) ห้องทำอังกะลุง เป็นห้องที่ไว้สำหรับประดิษฐ์ ซ่อมแซมเครื่องดนตรีอังกะลุง
- 16) ห้องพักผ่อนตัวของครูสำรวย เปรมใจ

ภาพที่ 3.4 เครื่องดนตรีปี่พาทย์ ทางด้านตะวันออกข้างเศียรครูและโต๊ะหมู่
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.5 เครื่องดนตรีปี่พาทย์ อยู่ทางทิศเหนือของกลางตัวบ้าน
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.6 เครื่องดนตรีปี่พาทย์มอญ อยู่ทางทิศเหนือของกลางตัวบ้าน
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.7 ปี่ชวา ตะโพน กลองทัด
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.8 เครื่องดนตรีประเภทปี่พาทย์และปี่พาทย์มอญ

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.9 ซอด้วงที่สร้างขึ้นจากไม้ที่เกิดขึ้นในแต่ละจังหวัด

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

ภาพที่ 3.10 ฆ้องทรงคางหมู

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

ภาพที่ 3.11 ห้องทำอังกะลุง

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

ภาพที่ 3.12 ไม้ระนาดที่ครูสำรวย เปรมใจสร้างขึ้น
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

บ้านของครูสำรวย เปรมใจ นับเป็นหนึ่งในสถานที่ที่มีผู้ให้ความสนใจ ขอความรู้เพิ่มเติมหรือผู้ที่สนใจมาเพื่อขอเรียนดนตรีไทยเนื่องจากมาความชื่นชอบและอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีไทยโดยครูสำรวย เปรมใจ มีแนวทางการเรียนการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่มาเรียนดนตรีไทย ดังนี้

3.2 การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

การถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวย เปรมใจ ครูได้คำนึงถึงหลักการและวิธีการในการสอน โดยกำหนดกฎระเบียบ ขั้นตอนและวิธีการ เป็นแนวทางในการสอนตามแบบฉบับของครูสำรวย เปรมใจ

3.2.1 ระเบียบแบบแผนการเรียนของครูสำรวจ เปรมใจ

ครูสำรวจ เปรมใจ ได้เขียนระเบียบแบบแผนการเรียนการปฏิบัติโดยติดประกาศไว้ที่บ้านเปรมใจ เป็นการกำหนดกฎระเบียบการเรียนดนตรีไทย เปิดโอกาสให้บุคคลทุกเพศทุกวัย ได้เข้ามาเรียนดนตรีไทย ทุกเครื่องมือ ภายใต้การควบคุม ดูแลโดย ครูสำรวจ เปรมใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ในกรณีอายุน้อยกว่า 7 ปี ต้องมีผู้ปกครองอยู่ดูแลบุตรหลานของท่าน ในเวลาเรียนด้วย
 - 2) สมัครเรียนดนตรีไทยได้ทุกวันพฤหัสบดี เสียค่าค่าประกันการเรียน 300 บาท
- ต่อ 1 หลักสูตร ระยะเวลา 3 เดือน มี 3 หลักสูตร คือ
- หลักสูตร 1 (ประโยค 1) เรียน 3 เพลง
 - หลักสูตร 2 (ประโยค 2) เรียน 2 เพลง
 - หลักสูตร 3 (ประโยค 3) เรียน 2 เพลง
- 3) สอนดนตรีไทยให้ทุกเครื่องมือ
 - 4) เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียน - การสอน ดนตรีไทย เพื่อให้นักเรียนเริ่มหลักสูตรแรก (ประโยค 1) เรียน 3 เพลง ในระยะเวลา 3 เดือน หรือ 90 วัน นับ 1 ตั้งแต่วันสมัคร แล้วทางโรงเรียนทำการทดสอบเพลงแต่ละหลักสูตร ถ้านักเรียนคนใดสอบผ่าน โรงเรียนจะคืนเงินค่าประกันกับการเรียน 300 บาท ให้แก่นักเรียนและทางโรงเรียนจะออก “ใบวุฒิบัตรรับรอง” ให้
 - 5) ถ้านักเรียนคนใดสอบไม่ผ่านตามหลักสูตร (ประโยค 1 ประโยค 2 หรือ ประโยค 3 ตามกำหนด) ภายในเวลา 3 เดือนหรือ 90 วัน นักเรียนยินยอมให้เก็บเงินค่าประกันการเรียน 300 บาท
 - 6) เปิดสอนดนตรีไทยทุกวันจันทร์ - อาทิตย์ ช่วงเช้า เวลา 08.00-12.00 น. ช่วงบ่าย เวลา 13.00-17.00 น.
 - 7) ค่าใบวุฒิบัตรฉบับละ 300 บาท

ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ การถ่ายทอดดนตรีไทยของครูสำรวจ เปรมใจ นั้นครูได้แยกแยะวิธีการสอน โดยการใช้ ประโยค เป็นแนววิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจง่าย

3.2.2 ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ครูสำรวย เปรมใจ มีกระบวนการในการสอนดนตรีไทย ให้ผู้สนใจทั้งนักเรียนและผู้สนใจเรียนดนตรีไทย โดยมีขั้นตอนการถ่ายทอดและมีการสอบประเมินเพื่อรับรองผลการศึกษา ซึ่งขั้นตอนและวิธีการถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่เป็นไปตามขนบธรรมเนียมการถ่ายทอดดนตรีไทย นับตั้งแต่ผู้เรียนต้องผ่านพิธีการรับศิษย์ วิธีการบรรเลง รวมถึงลำดับเพลงในการถ่ายทอด โดยครูสำรวย เปรมใจ พัฒนาวิธีการถ่ายทอดความรู้เป็นแบบฉบับของตนเองเรียกว่าดนตรี 3 ภาษา คือ ภาษามือ ภาษาโน้ต ภาษาเสียง ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนต้องผ่านการฝึก 3 ขั้นตอนเพื่อเป็นการเริ่มต้นก่อนการเรียน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 พิธีการรับศิษย์

ผู้เรียนต้องผ่านพิธีการรับศิษย์ เพื่อเป็นการเริ่มต้นการศึกษาดนตรีไทย ตามขนบธรรมเนียมของดนตรีไทย โดยเริ่มจากการพิจารณาผู้เรียน การฝากตัวเป็นศิษย์และการเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

การพิจารณาผู้เรียน

การพิจารณาผู้เรียนของครูสำรวย เปรมใจ ครูได้คำนึงถึง การจำกัดอายุของผู้เรียนโดยผู้เรียนจะต้องเป็นนักเรียนที่สามารถเรียนดนตรีไทยได้ ตั้งแต่ นักเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา เด็กเล็กครูจะพิจารณาเป็นพิเศษโดยจำเป็นต้องมีผู้ปกครองควบคุม เฉพาะนักเรียนที่มีอายุต่ำกว่า 7 ปี

การฝากตัวเป็นศิษย์

ผู้เรียนที่มาฝากตัวเป็นศิษย์กับครูสำรวย เปรมใจ ผู้เรียนจะต้องผ่านการมอบชั่งกำนลตามประเภทของผู้เรียน คือ

- 1) ชั่งกำนลขนาดเล็ก สำหรับนักเรียนศิษย์ใหม่ที่มาเข้าพิธีแรกเข้ากับครูสำรวย เปรมใจ โดยเริ่มการจับมือเพลงสาธุการเนื้อเต็ม ให้กับศิษย์ทุกคน
- 2) ชั่งกำนลขนาดใหญ่ สำหรับพิธีการครอบครูของครูสำรวย เปรมใจ คือการครอบครูให้กับศิษย์ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดสืบสานดนตรีไทยในการสอนให้ผู้อื่นได้ โดยมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 2 การปูพื้นฐานของการเรียน

ก่อนการบรรเลงเครื่องดนตรีผู้เรียนจะต้องนั่ง ประจำเครื่องดนตรีพนมมือไหว้เครื่องดนตรี 3 ครั้งก่อนการบรรเลง ทั้งนี้ระหว่างการศึกษาหากต้องการพักรับประทานน้ำหรือทำกิจธุระส่วนตัวใด ๆ ให้ขออนุญาตและวางอุปกรณ์เครื่องดนตรีให้เรียบร้อย ในส่วนของการปูพื้นฐานการฝึกครูจะสอนท่วงและวิธีการบรรเลงซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจวิธีการสอนท่วง พบว่าเริ่มจากการสอนวิธีนั่ง การจับอุปกรณ์เครื่องดนตรี การไล่เสียงเครื่องดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนทำความคุ้นเคยกับเครื่องดนตรีก่อนการเรียน

การสอนวิธีนั่ง

1. ประเภทเปียโน นิ่งขัดสมาธิสำหรับการเล่นเครื่องดนตรีเปียโนทุกชนิด หรืออาจจะนั่งพับเพียบตามความถนัดสำหรับเครื่องดนตรีบางประเภท เช่น ระนาดเอกและระนาดทุ้ม เป็นต้น
2. ประเภทเครื่องสาย เครื่องเป่าและขับร้อง นั่งพับเพียบขวาทับซ้าย หลังตรง ซึ่งเป็นท่าที่สุภาพเรียบร้อย

การจับอุปกรณ์เครื่องดนตรี

การสอนวิธีจับอุปกรณ์เครื่องดนตรี นับเป็นการเริ่มต้นที่สำคัญในการบรรเลงดนตรี จึงเป็นการปูพื้นฐานที่ครูให้ความสำคัญ เช่น การจับไม้ระนาด ครูสำรวจ เปรมใจ เลือกใช้วิธีการสอนจับไม้ระนาดแบบปากไก่ ครูกล่าวว่า ...จับไม้แบบปากไก่ทำให้เสียงของระนาดนุ่ม แล้วตาก็เลือกให้เด็กฝึกหัดโดยใช้ไม้ نرمก่อน ตำแหน่งของเสียงมันจะดีขึ้นอีกด้วย...

(สำรวจ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

นอกจากนี้ครูยังอธิบายถึงวิธีการสอนการฝึกจับไม้ระนาดว่า ...ในการจับไม้ระนาดของตานั้น ตาได้วางตำแหน่งโดยเอาเทปใสแปะพันไว้ที่ไม้เพื่อไว้ให้เด็กที่มาเรียนที่เราสอนจับไม่ให้ถูกที่ถูกต้องนะ เสียงจะเพราะ... (สำรวจ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ภาพที่ 3.13 การจับไม้ระนาดของครูสำรวย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2561

ภาพที่ 3.14 ครูสำรวย เปรมใจ กำลังไล่เสียงระนาด
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2561

ในส่วนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เช่นซอด้วงและซออู้ครูอธิบายวิธีการจับซออู้และซอด้วงที่ถูกต้องว่า

...ตาก็ไม่ค่อยได้เล่นหรือสอนขอยู่ประจำหรืออก ส่วนมากก็เป็นผู้หญิงที่มาเรียนช่วงนี้ก็ไม่ค่อยมีเด็กผู้หญิง วิธีการจับซอที่ถูกต่อนะก็ต้องนั่งพับเพียบ ซ้ายทับขวา แขนซ้ายจับตัวคั่นซอส่วนแขนขวาจับตัวคั่นซก โดยแขนขวาจะต้องไม่หนีบข้อศอกมาก...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

การไล่เสียงเครื่องดนตรี

ภายหลังจากสอนทำนองที่ถูกลักษณะ การจับเครื่องดนตรี แล้วจึงเริ่มสอนการบรรเลงโดยเริ่มจากการไล่เสียงเครื่องดนตรี ครูสำรวย เปรมใจ จะสาธิตวิธีการบรรเลงจากการไล่เสียงเป็นตัวอย่างให้ดูแล้วแล้วฝึกเป็นท่อนจนครบประโยคเช่น การไล่เสียงเครื่องดนตรีประเภทพิพาทย์ เช่นระนาดเอกและระนาดทุ้ม ครูได้กล่าวถึงวิธีการไล่เสียงโดยกลวิธีในการจำเสียงของลูกระนาด เพื่อให้นักเรียนสามารถจำเสียงของลูกระนาดได้อย่างถูกต้องว่า ...เวลาที่ตาสอนก็จะมีเทคนิคให้เด็กจำลูกระนาด คือ ให้จำ ซอล กับ ฟา ส่วนระนาดทุ้มก็ มี กับ ซอล ให้เด็กฝึกไล่เสียงจากต้นเสียงไปปลายเสียงลูกสุดท้ายของระนาด ก็ไล่ตามลูกระนาดไป... (สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561) ส่วนห้องวงใหญ่ครูกล่าวถึงวิธีการไล่เสียงว่า ...ไล่เสียงห้องวงใหญ่วิธี เสียง เร คู่กับ เร จากลูกทวนไล่ไปถึงลูกยอด ไล่จนครบโดยเด็กต้องตีให้ตรงปุมด้วย... (สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ครูเล่าถึงวิธีการไล่เสียงเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เช่น ขิม ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ในช่วงแรกที่เปิดสอนมีคนนิยมมาเรียนเยอะ ว่า...ขิมช่วงนั้นดังมากมีเด็กผู้หญิงมาเรียนเยอะ มาตามกระแสด้วย ตามหนังละคร บางคนมาเพราะอยากเรียนก็มี... ครูสำรวย เปรมใจ ให้วิธีแนะนำการไล่เสียงดนตรีขิม ...ขิมนะแค่จำเสียงและตัวโน้ตให้ถูกได้ โน้ตก็มีอยู่แค่ สูง กลาง ต่ำ ตีไล่ให้ถูกต้อง โดสูง โดกลาง โดต่ำ... (สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ครูสำรวย เปรมใจ กล่าวถึงวิธีการไล่เสียงขลุ่ย การเรียงเสียงของขึ้นลงของขลุ่ยว่า “...ขลุ่ยเวลาเป่า ควรเป่าไล่เสียงขึ้นลง โดต่ำไปถึงมีสูง ให้เด็กฝึกหัดเป่าขึ้นลงให้คล่อง... “(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ขั้นที่3 การต่อเพลง

ครูสำรวจ เปรมใจ กำหนดระดับความยากง่ายของเพลงไว้ 3 ระดับ โดยแบ่งเป็น 10 ประโยค ได้แก่

1. การต่อเพลงระดับง่าย หรือเพลงในระดับประโยคที่ 1 เพลงแรกสำหรับผู้ฝึกเรียน คือ เพลงแขกประเทศชั้นเดียว ซึ่งเป็นเพลงสั้น ๆ เหมาะสำหรับการให้เด็กฝึกจำตัวโน้ต ต่อด้วยเพลงลาวครวญ สองชั้นและเพลงนาคราช ชั้นเดียว

2. การต่อเพลงระดับปานกลางหรือเพลงในประโยคที่ 2-6 สำหรับผู้เรียนที่ผ่านการเรียนเพลงระดับง่ายแล้วจะต่อเพลงประเภทเพลงสองชั้น ชั้นเดียวและเพลงเถา เช่น เพลงลาวดวงเดือนสองชั้นและชั้นเดียว เพลงค่างควากินกล้วย เพลงแป๊ะสามชั้น และเพิ่มการสอนเทคนิคการเล่นดนตรีไทย ศัพท์สังคีตดนตรีไทย รวมถึงการฝึกฝนการอ่านโน้ตเพลง

3. การต่อเพลง ระดับยากหรือเพลงในประโยคที่ 7-10 ผู้เรียนต้องผ่านการเรียนเพลงระดับปานกลาง ประเภทเพลงระดับยาก ผู้เรียนต้องเข้าใจความหมายของเพลง ตัวโน้ต จนเกิดความชำนาญ ซึ่งครูสำรวจ เปรมใจ จะต่อเพลงโหมโรงสามม้า เถา พันธุ์ฝรั่ง เถา โหมโรงไอยเรศ โหมโรงปฐมดุสิต โหมโรงเช้าและโหมโรงเย็น สำหรับศิษย์ที่มีความสนใจ

ในการต่อเพลงเดี่ยวและเพลงชั้นสูงของครูสำรวจ เปรมใจ นั้นไม่ได้มีการสอนหรือการต่อเพลงให้กับศิษย์แต่อย่างใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครูสำรวจ เปรมใจ มีกลวิธีในการต่อเพลงในระหว่างการเรียนการสอนให้กับศิษย์ คือ ระหว่างการต่อเพลงให้กับศิษย์นั้น เมื่อศิษย์กำลังต่อเพลงที่ครูสำรวจ เปรมใจ ต่อให้อยู่ที่โน้ตที่ยินเสียงเพลงที่ครูต่อเพลงให้กับเพื่อนที่เรียนด้วยกันอีกเพลงหนึ่งซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความสนใจอยากเรียนเพลงอื่นบ้าง ทำให้ศิษย์เกิดความประสงค์จะต่อเพลงใหม่กับครู ครูสำรวจ เปรมใจ กล่าวว่

...เวลาเด็กมาต่อเพลงกับตา ตาก็ต่อเพลงให้เด็กอีกคนอยู่ อย่างตาต่อเพลงค่างควากินกล้วย เด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่เขาได้ยินว่าทำไมคนนี่เขาเล่นเพลงนี้ซ้ำ ๆ จนเขามาบอกกับตาว่า อยากเรียนเพลงค่างควากินกล้วย ซึ่งเด็กคนนั้นยังเล่นเพลงเก่าไม่จบเพลง ตาเลยบอกไปว่าเล่นเพลงเก่าที่ตาต่อให้จบก่อนตาจึงจะต่อให้ เด็กเขาก็ฝึกฝนจนเล่นเพลงที่ตาเคยต่อให้เขาจบ ตาก็ต่อเพลงใหม่...

(สำรวจ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

ทั้งนี้ในระหว่างการศึกษาครูสำรวจ เปรมใจ จะส่งเสริมให้ศิษย์มีประสบการณ์จากการออกงาน เช่น การประกวด ออกรายการโทรทัศน์ หรืองานกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ และเมื่อผู้เรียนผ่านการศึกษามาตามขั้นตอนที่กำหนดแล้วจะต้องผ่านการสอบวัดผลประเมินผล จึงจะได้รับวุฒิปัตถจากสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ

ขั้นที่ 4 การประเมินผู้เรียน

การประเมินผู้เรียนหรือการวัดผลประเมินผลของศิษย์แต่ละคนนั้น ครูสำรวจ เปรมใจ จัดการสอบการวัดประเมินผลในทุก ๆ 3 เดือน โดยผู้เรียนที่จะทำการสอบประเมินวัดผลนั้นต้องทำการลงทะเบียนล่วงหน้าในการสอบ 30 บาท

ขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องผ่านการสอบ การฝึกแต่ละประโยคที่ครูสำรวจ เปรมใจ ได้กำหนด ไว้ข้างต้นโดยการประเมินผลของครูนั้นเป็นสิ่งสำคัญมาก การวัดระดับขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของผู้เรียน เช่น การประเมินความพร้อมของผู้เรียน ความตั้งใจ ความขยัน การจำเพลง โดยแบ่งวิธีการวัดประเมินผลผู้เรียน ดังต่อไปนี้

- 1) ในการสอบเครื่องดนตรีไทยทุกชนิดจะต้องสามารถบรรเลงบทเพลงที่กำหนดไว้ให้ของแต่ละประโยค ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำตามโน้ตเพลงที่ครูสอน
- 2) การจับไม้และอุปกรณ์ต่าง ๆ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง เช่นการจับไม้ฆ้องควรตีให้คว่ำมือและตีฆ้องให้ตรงปุมของลูกฆ้อง ระยะเวลาและระนาดทุ้มควรจับไม้ให้ตรงจุดที่กำหนดและควรคว่ำมือทั้ง 2 ข้างและตีให้ตรงคู่โน้ต
- 3) การนั่งประจำเครื่องดนตรีต่าง ๆ ต้องนั่งให้ถูกต้องตามแต่ละเครื่องดนตรี

ทำให้ได้รับรู้ถึงทักษะระดับของผู้เรียนและยังทำให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและทราบว่ามีการพัฒนาการมากน้อยเพียงใด

3.2.3 วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวจ เปรมใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการถ่ายทอดความรู้ของครูสำรวจ เปรมใจ ครูได้ถ่ายทอดให้ความรู้ด้านดนตรีไทยให้กับศิษย์ โดยมีวิธีการสอนแบบฉบับของตนเองเรียกว่า ดนตรี 3 ภาษา คือ

ภาษามือ เป็นการสอนสำหรับเด็กที่มีอายุน้อยมาก เทียบกับระดับเด็กอนุบาลหรือเด็กที่ไม่สามารถอ่านตัวโน้ตได้ โดยครูสำรวจใช้วิธีการสาธิตให้นักเรียนจำวิธีการบรรเลงมือซ้าย

และมีข้อหาในการบรรเลงอย่างไรกล่าวว่คือการสอนทำให้ศิษย์ดูเป็นตัวอย่างและให้ศิษย์ทำตาม โดยการฝึกนักเรียนให้ผู้เรียนเริ่มฝึกบังคับมือกับเครื่องดนตรีให้คล่อง

ภาษาโน้ต เป็นการสอนอีกระดับหนึ่งให้ผู้เรียนผ่านการฝึกการสอนผ่านภาษามือภาษานี้ใช้กับนักเรียนที่สามารถอ่านโน้ตเพลง ตั ว ร ม ฟ ได้ ชั้นนี้ครูสำรวจ จะสอนให้ศิษย์หรือผู้เรียนที่เข้าใจและผ่านการเรียนเพลงตั้งแต่ประโยค 2 ขึ้นไป โดยสอนตัวโน้ตในแต่ละตัวว่าโน้ตแต่ละตัวเล่นอย่างไร หรือคู่สี่ คู่ห้า โน้ตตัวไหนใช้คู่อย่างไรและควรใช้ตอนไหนกับเครื่องดนตรีอะไรได้บ้าง เป็นอีกริธีหนึ่งที่ใช้ในการต่อเพลง ครูสำรวจ เปรมใจ จะมอบโน้ตให้กับศิษย์ก่อน วิธีการต่อเพลงของครูสำรวจ เปรมใจ ครูจะเป็นผู้เล่นให้ผู้เรียนอ่านโน้ตตามที่ครูสอนเพื่อให้เกิดความเข้าใจกับภาษาโน้ตที่ครูได้มอบให้โดยให้เริ่มฝึกฟังแล้วให้ผู้เรียนเริ่มติดตามโน้ตที่ครูสอน สำหรับผู้เรียนที่ได้รับการฝึกฝนให้ใช้โน้ตในการบรรเลงเป็นแล้ว ครูจะคอยกำกับให้ผู้เรียนเล่นให้ถูกต้องพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดูโน้ตกำกับตามไปได้

ภาษาเสียง วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้ฝึกกันมาตั้งแต่ในอดีตสมัยโบราณเป็นหลักการจำเสียงของการเลียนเสียงของเครื่องดนตรีในแต่ละเครื่องโดยที่ผู้เรียนนั้นจำลักษณะ เสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้ครูสำรวจ เปรมใจใช้วิธีการนอย นอย นอย เป็นเสียงทำนองของเพลงที่ครูสำรวจใช้บอกเป็นโน้ตทีละตัวแทนการบอก ต ร ม ฟ จากภาษาโน้ต ผู้เรียนส่วนใหญ่ผ่านการฝึกจำเสียงเครื่องดนตรีที่ผู้เรียนเล่นโดยผ่านการทดสอบประโยค 3 ภาษานี้ ผู้เรียนจะต้องเข้าใจภาษามือและภาษาโน้ต การฝึกภาษาเสียงของครูสำรวจ เปรมใจ จะสอนแบบตัวต่อตัวให้กับผู้เรียนที่มีมีทักษะมากขึ้นสามารถเรียนรู้และเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว

การให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดดนตรีไทยของครูสำรวจ เปรมใจนั้น ผู้วิจัยพบว่า มีการจัดวางขั้นตอนให้แก่ผู้เรียนอย่างละเอียด ตั้งแต่เริ่มกระบวนการถ่ายทอดสำหรับผู้ที่ย่านโน้ต ยังไม่ได้จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจและอ่านโน้ตได้ ผู้เรียนต้องผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ที่ครูสำรวจ เปรมใจ ได้ตั้งไว้เป็นแบบแผนได้และสามารถทำให้ผู้เรียนเป็นนักดนตรีที่ดีได้ การเรียนนั้นครูสำรวจ เปรมใจ อนุญาตให้ผู้เรียนสามารถเข้ามาฝึกซ้อมทุกวันได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีข้อแม้และไม่มีค่าเสียจ่ายการเรียนการสอนแต่อย่างใด การที่ผู้เรียนฝึกฝน ฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอทำให้อุ้งจักเพลง ได้ยินเพลง เข้าใจถึงบทเพลงมากยิ่งขึ้นนั้น ทำให้เกิดความชินและเข้าใจเกี่ยวกับดนตรีไทยได้อย่างถูกต้อง ภายหลังจากที่ผู้เรียนผ่านการเรียนในประโยคต่าง ๆ แล้ว ครูสำรวจ เปรมใจจะมีการประเมินผู้เรียน และมอบใบวุฒิบัตร

3.3 การมอบใบวุฒิบัตร

ช่วงสมัยเปิดสอนในลักษณะโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย ยังไม่มีการมอบใบวุฒิบัตรให้กับผู้ที่มาเข้าเรียน จนเปลี่ยนชื่อเป็น “บ้านเปรมใจ” สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อจึงเข้ามามอบวุฒิบัตรให้กับผู้ที่ผ่านการวัดและประเมินผล

การสอบผ่านในแต่ละประโยคนั้น ผู้เรียนทุกคนจะได้รับใบวุฒิบัตร และถ้าผู้เรียนคนใดไม่สามารถผ่านการวัดประเมินผลผู้เรียนถือว่าผู้เรียนคนนั้นยังไม่มีสิทธิ์จะได้รับใบวุฒิบัตรจนกว่าผู้เรียนจะพัฒนาและสอบผ่านการวัดประเมินผลทางดนตรีกับครูสำรวย เปรมใจ เมื่อสอบผ่านจนสำเร็จลุล่วงก็สามารถรับใบวุฒิบัตรได้ ตามระดับขั้นตอนของการต่อเพลง

การมอบใบวุฒิบัตรจะทำในวันที่จัดพิธีไหว้ครูประจำปี ในแต่ละปีครูจะจัดพิธีไหว้ครูประจำปีและมอบใบวุฒิบัตร ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ใบวุฒิบัตรสำหรับประโยค 1 รับรองโดยครูสำรวย เปรมใจและในประโยค 2-10 รับรองโดยครูสำรวย เปรมใจและประธานสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ประโยคที่ 6 ถึง 10 นั้นมีผู้สนใจศึกษาและได้รับใบวุฒิบัตรจำนวนน้อย ครูสำรวย เปรมใจกล่าวว่า

...ช่วงประโยคหลัง ๆ มันจะเริ่มยาก ตั้งแต่ 6 ถึง 10 มีคนน้อยมากที่สนใจอยากจะมาเรียนและขอต่อเพลงกับตา คนไหนที่ต้องการต่อก็จะให้ส่วนใหญ่ที่ต่อ ๆ ไปแล้วก็ป็นนักดนตรีบ้าง ครูบ้าง บางคนเป็นครูนะ แต่ไม่ได้สอนดนตรีไทย สอนอย่างอื่น...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2561)

ผู้เรียนที่ผ่านการวัดประเมินผล ได้นำใบวุฒิบัตรไปยื่นเพื่อประกอบการพิจารณา รับเข้าศึกษาต่อจากสถาบันได้รับประกาศนียบัตรมีความประสงค์เข้าศึกษาต่อดั่งที่ครูสำรวย เปรมใจได้กล่าวถึงผลที่เกิดจากการได้รับวุฒิบัตรว่า

...เรียนจบแล้ว ได้ใบประกาศของประธานสภาวัฒนธรรมเขาจะเซ็นให้ ซึ่งใช้เข้าโรงเรียน จบ ม.6 หรือจบโรงเรียนจะเข้าต่อที่ไหนก็ได้ เข้าได้หมดจาก 50 เขตมีที่ที่เดียว ใบประกาศ ก็เหมือนกับโรงเรียน ในเพลงจะมีประโยค 1 2 3 ตามลำดับของเพลง จะต่อให้ อย่างเพลงชั้นสูง เขาเรียกเพลงหน้าพาทย์ เพลงโขน บัดนั้น ครูก็จะไล่จากประโยค 1 ไปจนถึงเพลงหน้าพาทย์

เพลงที่ยากที่สุด ผลการเรียนของนักเรียนก็จะขึ้นอยู่กับที่เราสอนเป็นหลัก
 โน้ตของเรา ประโยคหนึ่งเขาผ่านแล้ว ก็เริ่มประโยคสอง สาม สี่ จนไปถึง
 แปด เก้า...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2561)

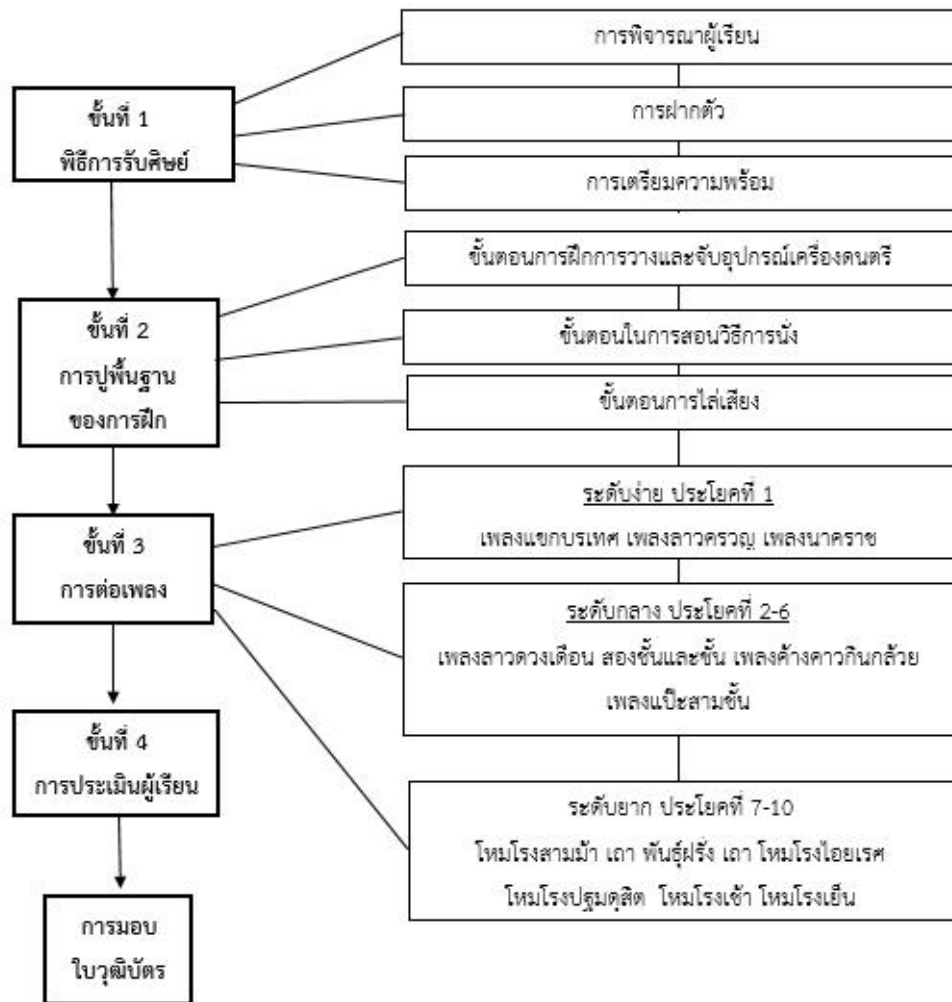
ผู้เรียนที่ผ่านการวัดประเมินผล และได้นำไปวุฒิปัตริ์ไปป่เรียนเพื่อประกอบการ
 พิจำรณำเข้าศึกษาต่อ และสามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนต่าง ๆ ได้มีจำนวนไม่น้อย ผู้วิจัย
 ขอยกตัวอย่างพอสังเขปเช่น ปี พ.ศ. 2551 เด็กหญิงปราณปรียำ พงษ์นะเรศ จากโรงเรียนสตรี
 มหาพฤฒำรำมได้มำเพื่อมำศึกษาเครื่องดนตรีระรำตทุ้มเพื่อเข้าสอบมัธยมศึกษำตอนปลำยที่ด้รับเข้า
 การศึกษาที่โรงเรียนมัธยมประชำนิเวศน์

ใน ปี พ.ศ. 2552 มีผู้เรียนจำนวนมำกที่ใช้วุฒิปัตริ์ประกอบการสอบเข้า
 สภำบันการศึกษาต่าง ๆ ในหลำยสภำนที่ ด้แก่

- 1) เด็กขำยกมลเทพ เหมกรณ์ ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนสำรวิทยา ใช้ระรำตเอกเข้าสอบ
- 2) เด็กขำยกฤตติน ปทีปะปำนี ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนรัตนำธิเบศร์ ใช้ระรำตเอก
 เข้าสอบ
- 3) เด็กขำยพันธ์วิริศ พงศำติศรร์ตน์ ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนสังคิตวิทยา
 ใช้ข้งวงใหญ่เข้าสอบ
- 4) เด็กขำยผดุงพงษ์ แยมำนค ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนรัตนำธิเบศร์ ใช้ระรำตเอก
 เข้าสอบ
- 5) เด็กขำยเกียรติศักดิ์ ขำวลำโย ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนสวณกุลหลำบรังสิต
 ใช้ระรำตเอกเข้าสอบ
- 6) เด็กขำยปุณยธร ภำคณิคม ด้เข้าการศึกษาที่โรงเรียนสำรวิทยา ใช้ข้งวงใหญ่
 เข้าสอบ

จำกการศึกษาการถ่ำยทอดควำมรู้ด้ำนดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ สรूपด้ว่ำ
 ผู้เรียนส่วนมำกเป็นนักเรียนในระรำตประณมศึกษา มัธยมศึกษำ อุคมศึกษาและบุคคลภำยนอกที่ให้
 ควำมสนใจ ครูสำรวย เปรมใจ มีวิธีกรเรียนการสอนที่เป็นจุดเด่นของตน โดยใช่วิธีการสอน 3 ภำษำ
 ด้แก่ ภำษำมือ ภำษำโน้ตและภำษำเสียง โดยครูแบ่งเกณฑ์ข้้นตอนต่ง ๆ ของการสอน 5 ข้้นตอน
 ด้แก่ พิธีกรำรับศิษย์ การสอนทำนั่งและวิธีบรรเลง การต่อเพลงแต่ละประโยค การประเมินผู้เรียน
 และการมอบใบวุฒิปัตริ์

การถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ภาพที่ 3.15 แผนผังการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

ภาพที่ 3.16 ใบวุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยอดผ่านประโยคหนึ่ง
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.17 ใบวุฒิบัตรสำหรับผู้ที่ยอดผ่านประโยคสอง
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.18 ใบวุฒิบัตรสำหรับผู้ที่สอบผ่านประโยคสาม
ที่มา: นางฉรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

ภาพที่ 3.19 ใบวุฒิบัตรสำหรับผู้ที่สอบผ่านประโยคสี่
ที่มา: นางฉรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

บทที่ 4

บทบาทการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

การศึกษา บทบาทการสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ ในบทนี้แบ่งประเด็นสำคัญที่สนใจจะศึกษาดังต่อไปนี้

- 4.1 บทบาทในการพัฒนาอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ
- 4.2 การสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ
- 4.3 บทบาทและทัศนคติต่อครูสำรวย เปรมใจ

4.1 บทบาทในการพัฒนาอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ

การพัฒนาอังกะลุงนับเป็นบทบาทสำคัญของบ้านเปรมใจ ทั้งนี้ การพัฒนาอังกะลุงมีข้อมูลแตกต่างกันอย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่ได้จากครูสำรวย เปรมใจ พบว่าตั้งแต่สมัยครูปลั่ง เปรมใจได้สั่งสมความรู้จนตกทอดมาสู่ลูกชายคือครูสำรวย เปรมใจ ได้พัฒนาให้เป็นอังกะลุงตัวหนึ่งสามารถเล่นได้ทุกเสียง ซึ่งแต่เดิมการบรรเลงอังกะลุงจะแยกบรรเลงตัวละครหนึ่งเสียง การบรรเลงแต่ละเพลงพอลงโน้ตตัวใดก็ต้องสั้นอังกะลุงในเสียงที่ผู้บรรเลงถือไว้เพื่อเล่นให้เป็นเพลง

อังกะลุงของไทยมีประวัติเล่าว่า เมื่อปี พ.ศ. 2451 หลวงประดิษฐไพเราะตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยาภาณุพันธุวงวรเดชเสด็จไปประเทศอินโดนีเซียและได้นำเครื่องดนตรีที่มีชื่อว่า “อุงคะลุง” เข้ามาทำเป็นวง 5 ตัว 5 เสียง และนำมาบันทึกเพลงชวา ได้แก่ เพลงบูเซ็นซ็อก เพลงกะเหร็ดรายา และเพลงมะลายังและให้นำเพลง 3 เพลงนี้มาฝึกหัดเล่น แต่ไม่สามารถบรรเลงเพลงไทยที่มี 7 เสียงได้ จึงมีความพยายามปรับปรุงเสียงอังกะลุงให้มี 7 เสียง อาจารย์สวิต ทับทิมศรี ผู้ทรงคุณวุฒิดนตรีไทย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม และอาจารย์ อัญญาจุฑา สาคริก เลขาธิการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เล่าถึงประวัติความเป็นมาและการพัฒนาการของอังกะลุงจาก 5 เสียงเป็น 7 เสียง ดังนี้

อาจารย์สวิต ทับทิมศรี เล่าประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของอังกะลุง จากการบอกเล่า
ของคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง บุตรสาวหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ว่า

...ครูชื่น ได้เล่าประวัติเรื่องครูหลวงประดิษฐฯ ได้ตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ
กรมพระยาภาณุพันธุวงวรเดชไปประเทศชวา ...โดยมีขลุ่ยงาไปหนึ่งเลา
เพื่อไปบรรเลงถวาย ในระหว่างทางก็นั่งเรือไปไม่แน่ใจว่าเมืองมั่งงะตา ลง
เรือไปขึ้นที่บาเดเอง ตำบลบาเดเอง ผ่านตำบลบันดุง ในระหว่างทางมีดนตรี
ของชวามาถวาย มีอุงคะลุงบรรเลงถวาย อุงคะลุงตัวมันใหญ่มาก ขนาด
เท่ากับไม้ไผ่เป็นลำ ๆ ไม่ใช่ไม้ไผ่ธรรมดา อย่างที่ทำอังกะลุงสมัยนี้ พอตอน
ตกเย็นช่วงกลางคืนก็มีวงดนตรีประมาณ 5 วง มาบรรเลงรอบไปหมด แต่ที่
นั้นครูหลวงประดิษฐฯ เล่าว่า มันมีวงดนตรีที่ท่านสนใจอยู่วงเดียว เรียกว่า
“อุงคะลุง หรือ อุงคะลุง” เสียงใกล้ ๆ กับอังกะลุง เป็นเครื่องดนตรีทำด้วย
ไม้ไผ่ มี 2 กระบอก เล่นโดยการเขย่าไกว ครูหลวงประดิษฐฯ สนใจมาก
แล้วเพลงที่เล่นก็เป็นเพลงง่าย ๆ ทำนองสั้น ๆ ง่าย ๆ ครูหลวงประดิษฐฯ
สนใจก็เลยไปนั่งดูวิธีการเล่นแล้วเอาขลุ่ยไปไล่เสียงดู พอไล่เสียงได้ก็เอาไป
เล่นกับเครื่องดนตรีชวาชอบบอกชอบใจมาก เจ้านายท่านผู้ใหญ่เห็นว่าดนตรี
ของไทยสามารถไปเล่นกับดนตรีรวมกับเขาได้ นักดนตรีของไทยสามารถ
ศึกษาได้ รู้ลูกกลอน รู้ทำนองหลัก มักจะเล่นทางกับกระสวยของเพลงจะขึ้น
จะลงส่วนใหญ่ นักดนตรีไทยในสมัยนั้นไม่มีโน้ตเราก็เล่นได้ หลังจากนั้น
เสด็จไปประพาสตามที่ต่าง ๆ เสร็จแล้วขากลับ คุณหญิงชื่นเล่าว่า ทางชวา
เขาให้มาเขาเห็นว่าครูหลวงประดิษฐฯ สนใจจึงให้อุงคะลุงมา 2 ชุด ในตอน
นั้น ครูหลวงประดิษฐไพเราะ ก็ไม่รู้ว่ามันมี 5 เสียง คือเสียง โด เร มี ซอล ลา
เป็นดนตรี 5 เสียง พอมาถึงประเทศไทยเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงช-
วรเดชได้บอกมาให้ครูหลวงประดิษฐฯ ไว้ 1 ชุด แล้วอีก 1 ชุดไปไว้ที่วัง
บูรพาให้ครูหลวงประดิษฐฯ เป็นผู้สอนหลังจากนั้นครูหลวงประดิษฐฯ ก็เริ่ม
สอนอุงคะลุงนักดนตรีรุ่นแรกที่เล่นมีอยู่ที่รู้จักกับผม สนิทกันอยู่ที่โรงเรียน
สตรีศรีสุริโยทัยคือครูสงัด ยมะคุปต์ในสมัยก่อนครูสงัด ยมะคุปต์ ครูลมุล
ยมะคุปต์ ลูกหลานก็เรียนอยู่ที่สตรีศรีสุริโยทัย ครูสงัดมาสอนอยู่ที่นี้

ปี พ.ศ. 2494 ที่มาสอนอังกฤษอยู่ที่นี้โดยประมาณ อังกฤษที่เอามาไว้ในวัง ชุดหนึ่งครูหลวงประดิษฐฯ เอาไว้สอน ส่วนอีกชุดหนึ่งไว้ที่บ้านก็หาคนร่วมเล่นยากมันต้องเล่นหลายคน อังกฤษไม่สามารถเล่นคนเดียวได้ในสมัยก่อนโน้น แล้วน้ำหนักรักก็หนักเกินไป ครูเฉลิม บัวทั้งครูผล กิจจันทร์ เป็นลูกศิษย์ของครูหลวงประดิษฐฯ สอนอยู่ที่บ้านบาตร ครูผล กิจจันทร์ บอกว่าอังกฤษมันหนักและก็ใหญ่เกินไป ครูเอื้อน ดิษฐเชย ที่เป็นนักดนตรีของบ้านครูหลวงประดิษฐฯ คนหนึ่ง มีลูกน้องชื่อช่อม เป็นช่างไม้และเป็นนักดนตรีอยู่ที่บ้าน ครูเอื้อน ดิษฐเชยได้ให้นายช่อมทำอังกฤษที่ตัวเล็กลงมาหน่อย สามารถย่อเล็กได้ขนาดไหน ครูได้เล่าบอกว่า ได้ทำตัวเล็กลงและเพิ่มจาก 2 กระบอกเป็น 3 กระบอก ครูหลวงประดิษฐฯ ท่านไม่ได้ทำเองจากนั้นก็นำไปเล่นในวังบูรพาเป็นดนตรี 5 เสียงเห็นว่ามันเล่นเพลงไทยไม่ได้ครบทุกเสียงเลยให้เพิ่มเสียงที่ กับ เสียงฟา ให้ครบ 7 เสียง เล่นเพลงไทย จึงเป็นเหตุให้เกิดอังกฤษตำรับของไทย ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนจากอังกฤษรางไม้ไผ่เป็นไม้ ส่วนใหญ่จะนิยม ไม้สักมันเบาและจะดังดีกว่าแรงกระทบมันจะดี จะใช้ไม้เนื้อแข็งทำส่วนใหญ่ที่ใช้ปัจจุบันใช้ไม้สัก เสร็จแล้วก็ปรับปรุงมาเป็นของไทยเราโดยสมบูรณเล่นเพลงไทยได้ทุกเพลง ครูหลวงประดิษฐฯ ก็แนะนำให้ครูผล กิจจันทร์ ไปลองทำอังกฤษดูบ้าง ตอนนั้นครูผล กิจจันทร์ คลั่งไคล้อังกฤษมากเลย กลับไปที่จังหวัดนนทบุรี ถางสวนทุเรียน 5 สวน 5 ที่ 5 แปลง เคยปลูกสวนทุเรียนก็ถางทิ้งไว้หมด จากนั้นก็ให้คนไปขนไม้ตัดไม้ไผ่ต้นต่อมาจากเกาะช้างซึ่งเป็นไม้ไผ่ลายแต่เดิมอังกฤษเป็นไม้ไผ่ฉนวนของอินโดนีเซีย(ชวา) ทางเราเป็นไม้ไผ่ลาย มีที่ปราจีนบุรี เขาใหญ่ก็มีแต่ไม้ไม่คีสู่ทางจันทบุรีไม่ได้...

(สวิต ทับทิมศรี, สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2561)

อาจารย์อัษฎาวุธ สาคริก กล่าวถึงการนำอังกฤษเข้ามาในประเทศไทย และมีการพัฒนาอังกฤษให้เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียง 7 เสียง ว่า

..ส่วนการที่เข้ามาในไทย เริ่มจากที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงษรเดช) เสด็จไปชวา โดยมีหลวงประดิษฐไพเราะและทูลกระหม่อมบริพัตร (สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต) เข้าสยามเห็นอังกะลุงพร้อมกัน (ทูลกระหม่อมเป็นผู้อุปถัมภ์ดนตรีสายผิงธน จางวางทั่ว พาทยโกศล) ในเมื่อปี 2451 ตามบันทึกรูปถ่ายของลายพระหัตถ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ (เมืองจากรัตนา) เมื่ออังกะลุงเข้ามา ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่พัฒนา (ส่วนที่อยู่ในอินโดนีเซียเขาก็พัฒนาของเขาไป) จากการที่ได้รู้ว่ามี 5 เสียง หรือ 7 เสียง ผมไม่สามารถบอกได้ว่ามีกี่เสียงนะตอนนั้น เพราะดนตรีของเขามี 2 ระบบ เสียงคือ สเลนโดร (Slendro) = 5 เสียง และเปลอก (Pelog) = 7 เสียง เพราะเราเข้าใจว่าเข้ามา 5 เสียง นั้นอาจจะไม่ใช่ก็ได้ ถ้าการถ่ายทอดบอกเล่ามาว่ามี 5 เสียง อาจจริงก็ได้แล้วมาทำ 7 เสียงของคนไทย...

(อัญญาธู สาศกริก, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2561)

ขณะที่ครูสำรวย เปรมใจ เล่าว่าบิดาคือ ครูปลั่ง เปรมใจ เป็นผู้พัฒนาอังกะลุงจาก 5 เสียง เป็น 7 เสียง โดยหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ให้ลูกศิษย์คือ นายชุ่ม นำอังกะลุงไปดัดแปลงให้เป็น 7 เสียง นายชุ่มเลยนำอังกะลุงไปให้ครูปลั่ง เปรมใจดัดแปลง ครูสำรวย เปรมใจ กล่าว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

...หลวงประดิษฐฯรับงานกลุ่ินหลวงไปจัดที่วัด ท่านสมภาร(เจ้าอาวาส ตอนที่ยังไม่บวชเคยเล่นดนตรีไทยและรับงานวงปี่พาทย์นำไปโชว์ตามที่ต่าง ๆ) จึงให้ลูกน้องเก่าที่เคยเล่นวงด้วยกันเอาเครื่องดนตรีปี่พาทย์มาห้าตัว แล้วขลุ่ยมาเป่าเป็นโน้ตนำ เพลงหนึ่งมันก็เล่นอยู่แค่ห้าตัว ก่อนถึงการแสดงดนตรีเรียกหลวงประดิษฐฯไปคุย “ได้ข่าวว่าได้อุงคะลุงมาวันนี้ลองเล่นหน่อยได้ไหม” หลวงประดิษฐฯ จึงตอบว่า “เอามาครบวันนี้ผมจะเอามาโชว์” ท่านสมภารจึงบอกว่า “งั้นตอนฉันทานเอาปี่พาทย์ เล่น พอเริ่มฉันทวานเอาอุงคะลุงเล่นมันคงไม่ยาวเท่าไรเล่นสักเพลง เอาเพลงเขมรไตรโยคเพลงมันเพราะคนรู้จักเยอะ” พอเริ่มเล่นเพลง โน้ตเป็นแบบนี้ก็เล่นเลย โด ลา โด ลา ซอล ฟาไม่มี ทีก็ไม่มี มัน

ต้องโด ลา โด ลา ซอล ฟา ซอล ก็เล่น โด ลา โด ลา แล้วก็เสียง ขึ้นสามสี่ที่ก็เงียบหมด ก็ต้องหยุดเล่น สมภารก็บอกโอโฮ้ มันก็เล่นยาก สมภารก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามีไม้ครบ 7 เสียง เครื่องดนตรีที่เอามา (องคุละณ) มันมีแค่ 5 เสียง เมื่อหลวงประดิษฐฯ กลับออกมาจากวัด ก็เลยถามใครพอรู้จักช่างทำพวกเครื่องดนตรี เอาองคุละณนี้ไปทำให้มันมี 7 เสียงที นี่มันมี 5 เสียง เพิ่ม ฟา กับ ที แล้วก็ทำให้มันดังกว่าเก่า เผอิญลูกศิษย์หลวงประดิษฐฯ ชื่อตาชุ่ม เป็นคนแตรเดี่ยวมหาดเล็กอยู่ที่เดียวกับพ่อของตาซึ่งพ่อของตาก็เคยเป็นมหาดเล็กเหมือนกัน แต่พากันออกมาทั้งหมดแล้ว ปลดทหารกันหมดปลดจากการเป็นทหารมหาดเล็ก ตาชุ่มเลยบอกหลวงประดิษฐฯ ว่าผมมีคนที่อยู่ใกล้คลองบางเขนพระราม 6 เลยรางรถไฟแล้วก็ต้องขึ้นรถรางจากศาลาแดงไปลงบางกระบือตาชุ่มก็รับอาสาที่จะมาหาพ่อของตาแล้วก็เดินทางโดยการจ้างเรือแจวไปคลองบางเขน แล้วก็ลัดเลาะมาถึงบ้านพี่ปลั่ง (พ่อครูสำรวย เปรมใจ) ตาชุ่มก็ให้พี่ปลั่งช่วยทำอังกะลุงใหม่ตามที่หลวงประดิษฐฯ ต้องการ พ่อของตาก็ได้เริ่มสร้าง และทำอังกะลุงขึ้นมาใหม่ 14 ตัว 7 เสียง 2 ชุด เมื่อตาชุ่มกลับมาที่บ้าน ได้มาเห็นอังกะลุงและได้สอบถามว่า “ใช้ไม้อะไรทำเนี่ย ไม่นั่นลายมากจริง ๆ นะ” พ่อของตาบอกว่า “ไม้หายากก็ได้ไม่ว่าพวกนี้จากเขาโอโต้ นครนายก เอาเรือไป 7 วัน 7 คืน เทียวเดียว ไปที่กี่ครั้งเดือน ตัดไม้มาทำตรงลั่นปีปากเปิด มันคล้าย ๆ กับแซ็คโซโฟน (Saxophone) ลั่นแซ็ค(แซ็คโซโฟน) พ่อก็ทำขาย พ่อก็นึกมาได้ เลยบอกตาชุ่มใช้เวลาหน่อยนะเพราะวัสดุนี้หาได้เป็นเดือน ๆ เอากลับไปเล่นก่อนตัวหนึ่ง เอากลับไปซ่อม กลับไปบอกนายว่าได้ ได้แล้วครับกำลังทำ พ่อของตาทำอยู่เป็นเดือน...จึงทำอังกะลุงของเก่าตัดแปลงให้ตัวหนึ่งมี 3 กระบอกและเพิ่ม 2 เสียงขึ้นได้แก่เสียงฟาและที จนครบ 7 เสียง โดยนำไม้สักมาทำเป็นรางเพื่อให้เสียงมีความดังอีก และเปลี่ยนวิธีการเล่นจากให้ถือคนละตัวเปลี่ยนเป็นให้ถือคนละ 2 ตัว เครื่องดนตรีชิ้นนี้ครูปลั่ง เปรมใจได้เปลี่ยนชื่อจากองคุละณ เป็น อังกะลุง เรื่องนี้แม่เล่าให้ตาฟังตอน 3 4 ขวบ ซึ่งพ่อของตาก็ตายไปแล้ว...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ครูปลั่ง เปรมใจ ทำงานสำเร็จจึงได้นำเครื่องดนตรีนี้ไปให้หลวงประดิษฐไพเราะจำนวนหนึ่งชุด อีกชุดหนึ่งนำไปไว้ที่วังสวนผักกาด ซึ่งครูสำรวย เปรมใจได้สืบทอดการสร้างอังกะลุงต่อจากบิดา โดยเล่าถึงการประดิษฐ์อังกะลุงจนถึงวิธีการบรรเลงอังกะลุง ว่า

ครูสำรวย เปรม ใจได้กล่าวถึงวิธีการเลือกไม้เพื่อนำมาประดิษฐ์อังกะลุง ว่า

...ในระหว่างที่เราไปตัดไม้ เราต้องไปตัดเอง ส่วนใหญ่ต้องไปตัดที่ จังหวัดตราด ไม้ น้ำกร่อยจากสวนหลวง ร.2 เขาสมิง เป็นไม้ไม่มีลาย จะเขียว วิธีดูก็ดูจากใบว่าเขียว ถ้าเหลืองก็เอาได้ ถ้าเขียวก็ได้ หน้าที่ ตัดได้ก็จะมีแค่ 2 เดือน เพราะว่าฝนมันตกบ่อยและเสียงไม้ไฟที่ตราดก็ สู้ไม่ได้ จังหวัดไปหนึ่งไปที่ก็จ้าง สอง สามเจ้า และก็มีอีกที่หนึ่งบ้าน ของพญาขอ ที่จังหวัดตราด ไม้ น้ำเค็ม น้ำกร่อย ที่ล้นจี่ ร่อยสุด เมื่อเอา ไม้ไฟแล้วก็เอาลงคลอง ห้ามตากแดด ลงตลิ่งไว้ 2 เดือน แล้วก็เอามา แห่พระदानแห้งอีก 15 วัน ยากันมอดเดือนหนึ่งแล้วถึงค่อยเอาขึ้นมาผึ่ง ถ้ามันแห้งก็เอามานอน ถ้ายังไม่แห้งก็ต้องเอามาตั้ง ลายของไฟก็จะ เป็นลายของมันเองไม่ต้องเอาไปเคลือบ ถ้าก็จะเฉพาะเสาของอังกะลุง ต้องใช้เครื่องไฟฟ้า

พวกรางเนียบ ในแต่ละโน้ตขนาดของอังกะลุงก็ไม่เท่ากัน เริ่มต้นก็ตัว โด ตัวใหญ่โด ก็มี โด เร มี เล็ก อย่างละ 2 14 ตัว 7 เสียง เวลาทำเสร็จ เสียงหนึ่งใช้เวลา 2 วัน...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ครูสำรวย เปรมใจ อธิบายถึงการเทียบเสียงอังกะลุง

...เทียบยากวันหนึ่ง มีเวลาเทียบ 2 ชั่วโมง เทียบตอน ตี 3 ตี 2 ครั้ง ตี 4 คนก็ตื่นเปิดดูทีวีกันทำไม่ได้ วิธีก็ใช้การเป่าด้วยปากจะได้ยินเสียงด้วยลม พอมันโล่งใจตอนกลางคืนเงียบ ถ้าตัวไหนมีเสียงมันจะกระแทก เพราะ เราเป็นกรรมการ เครื่องดนตรีก็จะมีประเภทเครื่องเสียง ดีด สี ตี เป่า เขย่า ดูด ตาก็เลยย้อนถามเขาว่าอังกะลุงจัดอยู่ในประเภทไหน ใครตอบ

เขย่าตก อังกะลุงเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี พวกเขย่าจะเป็นเครื่องดนตรีสากลส่วนใหญ่ เด็กเล็กก็ตบเขย่าหมด ตอนที่ 2 ตี 3 เจียบพอเทียบเสียงก็จะรู้ว่าอันนี้เสียงอะไร แคฟังเสียงก็รู้เลย ถ้ามันสูงไปเราก็จะรู้เลย ปัดตรงข้าง ๆ จะรู้เลย

ถ้าตัดเสียงออกไปมากจะเป็นเสียงต่ำ ตุจากลมที่ออกมาต้องทำเลียนแบบออกมาให้เสียงดังรูของมันจะคมเสียงจะดัง ถ้าตรง ๆ ไปจะไม่ดัง ต้องใช้มือและขีดเส้น บางวันจะต้องเอามาแต่งใหม่อีกที เดี่ยวนี้ใช้เครื่องไฟฟ้าทำเสร็จไว ...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ครูสำรวย เปรมใจอธิบายวิธีการเล่นและวิธีการนั่งเล่นอังกะลุง ว่า

...วิธีการนั่ง อย่างซอลกับมี มีเร เรโต ลาซอล ซอล ต้องนั่งประกบหัวประกบท้าย เสียงมันจะเพราะขึ้น คือต้องนั่งคู่กัน คน ๆ นั่งต้องเล่นโน้ต 2 ตัว มันยากตรงเวลาซ้อมต้องมาซ้อมให้ครบ คนเล่นก็ต้องเล่นให้ตรงกับตัวโน้ต แล้วก็ยกขึ้นมา มือขวากับมือซ้ายก็ต้องยกขึ้น ลืมก็ไม่ใช่ไร โน้ตมันมีเหมือนกัน มันมีเป็นตัว ๆ เพลงของทางชวานั้นยังไม่มีโน้ตตัวฟา...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.1 การจับอังกะลุงของครูสำรวย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

การพัฒนาอังกะลุงราว

การพัฒนาอังกะลุงราวปรากฏผู้มีบทบาทในการพัฒนาหลายท่านรวมทั้งครูสำรวย เปรมใจ
ตั้งปรากฏหลักฐานจากเอกสารและข้อมูลสัมภาษณ์ ดังนี้

กันทิมา กองมะลิกันแก้ว (2556: 80) กล่าวถึงผลิตการอังกะลุงราวของครูอุ่งน บัวเอี่ยมว่า
ครูเริ่มทำอังกะลุงไม้ไผ่นวล ที่น่าจะนำมาสร้างเป็นอังกะลุงที่เสียงดีได้ ในปี พ.ศ. 2512 จนเมื่อ พ.ศ.
2517 ผลิตอังกะลุงราวชุดแรกตามแนวทางของศาสตราจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ในปี พ.ศ. 2526
ปรับปรุงอังกะลุงราวให้มีขนาดเล็กลงสามารถบรรเลงคนเดียวได้ พ.ศ.2538 ครูอุ่งน บัวเอี่ยม ปรับปรุง
อังกะลุงราวเล็ก โดยใช้ตัวอังกะลุงเป็นแบบของชาวประเทศอินโดนีเซีย

อาจารย์สวิต ทับทิมศรีเล่าถึงการเริ่มต้นแนวความคิดการพัฒนาอังกะลุงเป็นอังกะลุงราวว่า

...เมื่อ 2506 ไปเล่นงานศพของครูเปล่ง แจ้จรัส ที่วัดดาวคะนอง (วัดมะเกลือ) เป็นพ่อของเพื่อน อ.ณรงค์ แจ้จรัสเป็นเพื่อนกัน ตอนนั้นผมอยู่พระนครก็ไป เริ่มมาสอนที่นี่ 2505 พอเดือนตุลาคม กรมประชาสงเคราะห์จัดงานคนเก่งวัดเด็ก ที่บ้านราชวิถีเขาก็เชิญชวนโรงเรียนต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานครออกไปแสดงงาน คนเก่งวันเด็ก แต่ก่อนก็จะมีคนตีซิม 2 ตัว ระยะเวลา 4 ราง มีกันไปหมดแล้วตอนนั้น ทางผู้อำนวยการ อ.ญาณี บุญยิณฑุ ส่งหนังสือมาให้เด็กไปแข่งส่งเรื่องมาเดือนพฤศจิกายนเอาอะไรแปลก ๆ หน่อย เป็นทีม 3 คน มี ฉิ่ง กลอง มานึกถึงว่าทำไมเล่นอังกะลุงคนเดียวไม่ได้ เราก็เลยคิดว่าเราชอบอังกะลุงอยู่แล้วและถูกมอบหมายมาแต่แรก เราต้องทำไรสักอย่างเพื่อเป็นประโยชน์ เอาอังกะลุงมาวางตอนเย็นก็เล่นเพลเสียงเพลงแล้วอีกอันหนึ่งที่ชอบเล่นมอญรำดาบหรือยาดเล้ ใช้เวลาคิดอยู่หลายวันพอถึงวันเสาร์แต่ก่อนอยู่บางเขนเช่าบ้านอยู่ ทำไมห้องดนตรีเล่นห้องประชุมเล่นในห้องว่าง ๆ ชั้นหนึ่ง มานั่งตีระนาดจะเอาระนาดมากี่ไม่ว่าวโรงเรียนเราก็เป็นโรงเรียนสตรี ก็เป็นผู้หญิงมันจะไม่ไหว หันไปเจอโหม่งราวแขวนอยู่ เราก็อ้อสำเร็จแล้ว วันเสาร์ที่ 19 ธันวาคม 2507 เริ่มคิดทำอังกะลุงราว เราก็ลื้อเอาเอาตะปุมมาแขวนให้เป็น โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โไล่เสียงกันไป พอที่นี้ก็ตื่นตื่นใจลั่นมันก็ตีกันไม่รู้จะยังไง เลยเอาเชือกผูกมันก็ได้ แต่มันจะตึง ก็นึกได้เอาอย่างนี้ดีกว่าอย่างหนังสติ๊ก มันยืดหยุ่นแดงไปแดงกลับมันช่วยลั่นเวลาปล่อยไป ช่วยได้นิดหน่อยเสียงจะต่อกันมันยาวเกินไป ต่อมาก็ไล่เป็นสี่เหลี่ยมให้ภารโรงช่วยทำ วันจันทร์ก็จับเด็กมาต่อเพลง ครั้งแรกชุดหนึ่งทำ 14 ตัว ลงหนังสือครั้งแรกในโลกก็ว่าได้ ที่แรกเล่นคนเดียวลงหนังสือเมื่อปี 2507 อังกะลุงราวครั้งแรก ตอนนั้นอินโดนีเซียก็ยังไม่ มี มันมีในประวัติจำหน่ายทั่วประเทศทำที่โรงเรียนเสร็จแล้วไปแข่งคนเก่งวันเด็ก เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2508

คนแรกที่ได้รางวัล คือ มารี โตสกุล ตอนนั้นอยู่ ม.3 เมื่อปี 2526
มหาตุริยางค์ครั้งแรก

(สวิต ทับทิมศรี, สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2561)

อาจารย์อัษฎาวุธ สาคริก กล่าวถึงเรื่องพัฒนาการของอังกะลุงราวว่า
...เรื่องของอังกะลุงราวอาจารย์แต่ละท่านก็จะสร้างคนละแบบทางของ
ครูพัฒนา บัวทั้ง วงดุริยางค์พาท ใช้เป็นการกดทุกอย่างแฉวนเป็นราว ใช้
หนังตึกซึ่งทำเป็นคีย์บอร์ด ของอาจารย์ ดร.อุทิศ นาคสวัสดิ์ ใช้เป็น
ระบบตบ ครูอุจน์ บัวเอี่ยมทำอังกะลุงราวเป็นระบบตบ ฉะนั้นอังกะลุง
ราวก็มีการพัฒนามาจากหลายที่ แล้วแต่ที่มาและคนบอกเล่า...

(อัษฎาวุธ สาคริก, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2561)

ขณะที่ครูสำรวย เปรมใจ เล่าถึงสาเหตุในการพัฒนาการอังกะลุงสามกระบอกลง เป็นอังกะลุง
ราวว่าหลังจากเปิดโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทยเริ่มมีข่าวเรื่องการเรียนการสอนดนตรีไทยฟรี
มีผู้ปกครองพาลูกชายที่กำลังเรียนอยู่ในระดับอนุบาลครูเห็นว่ายังเด็กอยู่มากและอยู่ในช่วงวัยที่กำลัง
ซุกซนเพราะเด็กไม่มีสมาธิมากพอ อีกทั้งปัญหาในการเล่นอังกะลุงที่ถ้าขาดผู้เล่นไปหนึ่งคนก็ไม่
สามารถเล่นเป็นเพลงได้จึงพัฒนาเครื่องเล่นที่สามารถให้เด็กเล็กเล่นได้ คือ อังกะลุงราว โดยการนำ
อังกะลุงมาแฉวนกับคานไม้ ใช้หนังยางแฉวนผูกติดด้านหน้าและด้านหลังโดยใช้อังกะลุง ทำเป็นชุด
ชุดละ 10 ตัว 10 เสียง นำมาแฉวนห้อยแล้วใช้หนังยางหรือลวดสปริงผูกติดทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
แล้วใช้มือจับสั้นเพื่อใช้เล่นคนเดียวสามารถเล่นได้ทั้งเพลงไทยและเพลงสากล ครูสำรวย เปรมใจ
ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาและการเล่นอังกะลุงราว ว่า

...ตาคิดว่าจะพัฒนาอังกะลุงสามกระบอกลงเป็นอังกะลุงราวเพื่อไว้ใช้สอน
สำหรับเด็กเล็กตาคิดว่า การนำอังกะลุงมาเรียงร้อยกันเป็นด้นเล่น
หนึ่งอันทีเดียวให้เด็กเล่นเพลงง่ายเข้าใจง่าย ให้เด็กสามารถฝึกสมาธิได้...
ก็เริ่มจากการพัฒนาอังกะลุงจากสองกระบอกลงของชาวเป็นสามกระบอกลง
ที่สามารถเล่นได้ถึง 7 คน เป็นอย่างต่ำ จะมีโน้ตคัก ถือมือละตัว เล่นเป็น

6-7 คน และโน้ตเก็บสามารถเล่นได้คนเดียววิธีเล่นเวลาเล่นอังกฤษราว
ก็สามารถใช้มือแตะเอาหน้าหลังได้เลยตัวโน้ตมันก็เรียงกันอยู่แล้ว ก็เล่น
เป็นเพลงเล่นง่ายกว่าอังกฤษตัวเล็ก...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 4.2 อังกฤษราว

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

ครูสำรวย เปรมใจ ได้บรรเลงอังกฤษที่ดัดแปลงขึ้นใหม่ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2552 ร่วมกับหลานสาว คือ นางสาวสุภาวดี เปรมใจ และได้มอบอังกฤษจำนวน 2 ชุด ให้ทางโรงเรียนราชชนนิตาจารย์เป็นจำนวน 1 ชุดและมอบให้ทางพิพิธภัณฑ์เด็กสวนจตุจักรเป็นอีกจำนวน 1 ชุด

ภาพที่ 4.3 ป้ายเชิดชูปราชญ์ชุมชนของครูสำรวย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2561

ภาพที่ 4.4 แผ่นซีดีเชิดชูปราชญ์ชุมชนด้านอังกฤษของครูสำรวย เปรมใจ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2561

ต่อมาครูสำรวย เปรมใจ ได้รับโล่เชิดชูปราชญ์ชุมชน ประจำปี 2560 ด้านเครื่องดนตรี
อังกฤษ จาก สำนักส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ (PIM) เพราะการ
พัฒนาคิดค้นอังกฤษจาก 2 กระบอก เป็น 3 กระบอก และผลิตอังกฤษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก
ให้แก่ประเทศญี่ปุ่นและประเทศอินโดนีเซีย

...อังกฤษขนาดใหญ่ที่แขวนอยู่หน้าบ้านตา เขาอยากให้เราทำให้ดูว่าเรา
สามารถทำได้ใหญ่ขนาดไหน จะใช้ขนาดเท่าไร? ตาก็เลยทำให้เขาดู ตา
ทำได้แค่สามกระบอกใหญ่เลย แต่ทางนั้นเขาแบกไปมันยากมากต้องชน
เครื่องบินอีก เขาก็เลยให้ตาแขวนห้อยโซ่ไว้ที่นี่ เขาก็เลยใช้วิธีถ่างรูปเก็บ
ไว้ดู ตัวอังกฤษใหญ่สามารถเล่นได้นะ แต่มันเป็นเสียงเบส เล่นได้ 7 ตัว
สามารถเล่นได้เหมือนกัน ที่ตาห้อยไว้ตรงนี้ก็เพื่อไว้โชว์ไม่ได้เอาออกมา
เล่นเลย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2560)

ภาพที่ 4.5 อังกฤษที่มีขนาดใหญ่ที่สุด

ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 14 สิงหาคม 2561

อังกฤษร่าเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมในการเล่นมากนักในปัจจุบันแต่ยังคงรับทำ
อังกฤษประดิษฐ์อังกฤษให้กับคนที่ให้ความสนใจ

นอกจากการสอนดนตรีและสร้างเครื่องดนตรีไทยแล้ว ครูสำรวย เปรมใจ ได้ประพันธ์เพลง
สำหรับการขับร้องกับอังกฤษ โดยเพลงที่ครูใช้ในการสอนเป็นเพลงที่ไม่มีเพียวกลับและตัดแปลง
ต่อเติมโน้ต เพื่อให้เด็กสามารถบรรเลงให้มีความเพราะมากขึ้น โดยเพลงที่ใช้เวลาไปแสดงอังกฤษ
ครูสำรวย เปรมใจ ประพันธ์เนื้อร้องและตัดแปลงมาจากทำนองด้อยต๋อง 2 ชั้น เนื้อเพลงใช้ขับร้อง
เวลาออกงานแสดงอังกฤษ โดยมีเนื้อหาเพลงอธิบายการสร้างสรรค์เครื่องดนตรีประเภทอังกฤษ
เนื้อร้องมีว่า

ผู้ชมครับ ผมจะบอกให้	อันดนตรีไทยนั้นเป็นของโบราณ
เขาสืบทอดกันมาถึงลูกถึงหลาน	เป็นของโบราณ น่าชมมอง
ถ้ามันได้ลองดี	เสียงก็ดี นะมันน่าทดลอง
อันดนตรีไทย นั้นเราเป็นเจ้าของ	ควรหันมามอง และหวนกลับมา
กระบอกไม้ไผ่ก็มีเสียง	เพราะครูปลั่ง เจ้าตำรา
องค์การท่องเที่ยว ท่านเชิญมา	ให้ชาวประชาสุขใจ
เอกลักษณ์ไทย	ควรมีดนตรีในหัวใจ
ควรรักษาไว้	ถ้าท่าน จะมาเรียน
ต้องรีบมา อย่าเนิ่นช้า	จะเสียกาล
โปรดชวนลูกชวณหาน	มาหาคุณตาที่โรงเรียนบ้านเปรมใจ

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2560)

4.2 การสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ครูสำรวย เปรมใจ ได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทยจากบิดาและมารดาและสืบทอดต่อ
ให้กับบุคคลภายนอกในลักษณะโรงเรียน การสืบทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ
ผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทย ดังต่อไปนี้

4.2.1 การ สืบทอดขนบการเรียนดนตรีไทย

การสืบทอดพิธีการรับศิษย์

เป็นขั้นที่ผู้เรียนทุกคนต้องมาสมัครเรียนในวันพฤหัสบดีที่เท่านั้น ผู้เรียนเตรียมของมาร่วมพิธี ประกอบด้วย

1. ชั้นอวลูมิเนียม กว้าง 1 คืบ 1 ใบ
2. ผ้าเช็ดหน้าสีขาว กว้าง 1 คืบ 1 ผืน
3. ดอกไม้ 1 กำ หรือพวงมาลัย 1 พวง
4. ฐูปแหวนพร้อมเทียน 1 ชุด
5. ค่ากำนลไหว้ครู 12 บาท

(สำรวจ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2561)

การสืบทอดพิธีไหว้ครู

หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) กล่าวถึงการไหว้ครูของดนตรีไทยออกกว่า การไหว้ครูตามแบบของไทย แบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ

- 1) การไหว้ครูอย่างง่าย ไม่ต้องมีพิธีรีตอง ใช้สำหรับผู้ฝึกหัดดนตรี ผู้ที่ฝากตัวเป็นศิษย์ควรเตรียมดอกไม้ธูปเทียนมาเป็นเครื่องรับครู
- 2) สำหรับผู้ที่เป็นนักดนตรีแล้ว ศิษย์จะต้องหาเครื่องกระยาบวขสังเวทเพื่อเช่นบวงสรวงครูเทวดาด้วย เครื่องสังเวทที่ต้องเตรียมคือ ศิระษะสุกร 1 ศิระษะ เปิดสุกทั้งตัว ไก่สุกทั้งตัวบายศรีปากชาม 1 คู่ ขนมต้มแดง ต้มขาว หูช้าง กล้วยสุก มะพร้าวอ่อนและผลไม้ต่าง ๆ สำหรับควหวานเหล้า ข้าวตอก ดอกไม้ ฐูป เทียน กระแจะ ผ้าขาว ชั้นล่างหน้าและชั้นน้ำมนต์ครู ผ้าสีชมพูสำหรับผ้าหน้าโขน และเงินกำนล 6 บาท
- 3) พิธีสุดท้าย คือ การครอบครู ทำเฉพาะผู้เรียนที่เรียนเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง และผู้ที่ต้องการฝึกสอนศิษย์ต่อไปเป็นพิธีขอกรรมสิทธิ์ต่อครู ผู้ที่จะเข้าพิธีครอบครูนี้ต้องมีอายุอันสมควร ไม่ต่ำกว่า 25 ปี

การสืบทอดพิธีไหว้ครู เป็นพิธีกรรมที่มีความละเอียดอ่อนโดยมีองค์ประกอบของพิธีกรรมหลายอย่าง ทำให้เกิดความศรัทธาให้ความรู้สึกนึกคิดกับผู้ที่มาเข้าร่วมพิธีทุกคนและเกิดกำลังใจในการทำงานเพื่อเผยแพร่ดนตรีไทยด้วยความภาคภูมิใจ ครูสำรวจ เปรมใจ จัดพิธีไหว้ครูประจำปีโดยให้เป็วันพฤหัสบดีแรกของเดือนเมษายนเพื่อเป็นการเผยแพร่และอนุรักษ์วัฒนธรรม

ความเป็นไทยของครูดนตรีไทยให้ลูกศิษย์ทั้งหลายให้เป็นสิริมงคลแก่ชีวิตเพราะเป็นพิธีที่ถือว่าศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมากโดยในพิธีเริ่มในเวลาประมาณเวลา 09.00 น. โดยครูสำรวย เปรมใจ จึงทำหน้าที่เป็นพิธีกรไหว้ครูที่ “บ้านเปรมใจ” และทำพิธีไหว้ครูให้กับสถาบันต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายรวมถึงครูสำรวย เปรมใจ

และในงานก็จะจัดการแสดงโดยให้เด็กนักเรียนบรรเลงให้ผู้ปกครองและแขกที่มาร่วมงานได้ฟังกันพร้อมทั้งแจกใบอุทิศบัตรให้แก่เด็กที่สอบผ่าน และยังแจกเกียรติบัตรสำหรับผู้ปกครองที่ให้การอุปถัมภ์บ้านเปรมใจ

ภาพที่ 4.6 ครูสำรวย เปรมใจ อ่านโองการ
ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

เพลงที่ครูสำรวย เปรมใจ ใช้ประกอบพิธีไหว้ครู มีการจัดลำดับเพลงดังต่อไปนี้

เพลงบรรเลงพิธีไหว้ครูหน้าพาทย์ ได้แก่

- 1) เพลงสาธุการ
- 2) เพลงสาธุการกลอง
- 3) เพลงตระสันนิบาต
- 4) เพลงตระเชิญ
- 5) เพลงบาทสกุณี
- 6) เพลงเสมอข้ามสมุทร
- 7) เพลงดำเนินพราหมณ์
- 8) เพลงเสมอเถร
- 9) เพลงตระพระปรคนธรรพ (ณัฐธัญ อินทร์คง, 2553: 77-78)

ครูสำรวย เปรมใจ ได้กล่าวพิธีการไหว้ครู

...การเริ่มเรียนดนตรีไทย จะเริ่มเรียนกันในวันพฤหัสบดี เพราะถือว่าวันพฤหัสบดีเป็นวันครู การเลือกเรียนเครื่องดนตรีจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับร่างกายของตน และในการบรรเลงดนตรีไทยนั้นใช้บรรเลงด้วยจำ ไม่ใช้โน้ต เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนในขั้นต้นจึงเริ่มสอนด้วยภาคปฏิบัติอย่างเดียว ส่วนทฤษฎีไปสอนเอาตอนที่ปฏิบัติได้คล่องแคล่วแล้ว...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ภาพที่ 4.7 ครูสำรวย เปรมใจ ประกอบพิธีไหว้ครู
 ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

ภาพที่ 4.8 การจับมือเพลงสาธการ
 ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

ภาพที่ 4.9 ครูสำรวย เปรมใจเป็นพิธีกรไหว้ครูให้กับโรงเรียนสารวิทยา
ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

4.2.2 การเผยแพร่ดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ครูสำรวย เปรมใจ นอกจากการสอนดนตรีไทยที่ “บ้านเปรมใจ” แล้วครูสำรวย เปรมใจ ยังสอนดนตรีให้กับสถาบันการศึกษาอื่นอีก เช่น โรงเรียนธุรกิจบางกลุ่ม ครูได้สอนดนตรีไทยให้กับ นักโทษหญิงคลอง 6 ัญบุรี สอนโรงเรียนเทพสัมฤทธิ์ โรงเรียนวัดบางโพธิ์อมวาส โรงเรียนราชวินิต บางเขนและโรงเรียนศิริวิภา เช่น ครูสำรวย เปรมใจ เล่าถึงการเผยแพร่ดนตรีไทยให้กับโรงเรียนศิริวิภาว่า

...มีพวกสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ มาขอข้อมูลเพื่อนำไป
เผยแพร่เรื่องราวของตา ตอนนั้นก็ไม่มีโรงเรียนสอนดนตรีชื่อศิริวิภา อยู่แถว
ถนนพระราม 9 มาติดต่อให้ตาไปสอน ตาถามตาว่าจะคิดค่าสอนซึ่งมองเท่าใด ตา
บอกไม่รู้ ไม่เคยคิดเช่นนั้น ถ้ามีรถมารับมาส่งผม ผมสอนให้ฟรี เขาก็ตกลง
ต่อมาเขาสั่งซื้อระนาด 2 รวง เมื่อผมทำให้แล้วปรากฏว่าเสียงดีกว่าที่เขามี
เขาก็เลยเชื่อมั่นผม ผมก็ไปสอนให้คนต่างชาติมาเรียนเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาเขาก็
มาช่วยขยายเฟิงให้เรียบร้อยเป็นค่าตอบแทน นอกจากนั้นก็ไปสอนพิเศษที่โรงเรียนของ
กรุงเทพ 2-3 แห่ง แต่ค่าตอบแทนก็ปรับจากเขต เรื่องไปสอนพิเศษนี้ขึ้นอยู่กับว่า

- 1) เดือนมิถุนายน ปีพ.ศ. 2542 ชื่อหนังสือของดีกรุงเทพฯ จัดการผลิต บริษัท อิมเมจ 2727 จำกัด
- 2) ปี พ.ศ. 2547 นิตยสารชีวิตร้อยรส ปีที่2 ฉบับ34
- 3) ปี พ.ศ. 2547 นิตยสารรายเดือนHEALTH & CUISINE) ปีที่4 ฉบับ47
- 4) ปี พ.ศ. 2549 SPAFA JOURNAL ISSN 0858-1975
- 5) ปี พ.ศ. 2549 นิตยสารแปลก SPECIAL MAGAZINE ปีที่33 ฉบับที่1606
- 6) วันที่ 1-10 กุมภาพันธ์พ.ศ. 2550 นิตยสาร คู่สร้างคู่สม ปีที่28 ฉบับ556 ที่สำนักงานนิตยสาร “คู่สร้างคู่สม”
- 7) 10 มกราคม พ.ศ. 2550 นิตยสารรายปักษ์ในเครืออัมรินทร์ ปีที่ 28 ฉบับ657
- 8) ปี พ.ศ. 2550 หนังสือเสนห์บางซื่อ จัดทำโดยสำนักงานเขตบางซื่อ
- 9) ปี พ.ศ. 2550 STUDENT WEEKLY
- 10) ปี พ.ศ. 2550 นิตยสารพลอยแถมเพชร บริษัทศรีสราฯ จำกัด
- 11) ปี พ.ศ. 2550 ปีที่1 ฉบับที่2 หนังสือพิมพ์บางซื่อสาร2 กองบรรณาธิการ บริษัท ดินสอสี คอมมิวนิเคชั่น จำกัด
- 12) ปี พ.ศ. 2551 THAILAND TATLER
- 13) ปี พ.ศ. 2551 นิตยสารรายสัปดาห์ทานตะวัน-สแควร์ ปีที่35 ฉบับที่ 1816
- 14) ปี พ.ศ. 2551 หนังสือพิมพ์ข่าวทำเนียบ เส้นทางการเมือง ชุมชน ปีที่12 ฉบับ256 สำนักพิมพ์เลขที่ 56/19 หมู่ 5 ถนนกรุงเทพนนทบุรี ตำบล บางเขน อำเภอ เมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี
- 15) ปี พ.ศ. 2551 หนังสือพิมพ์ข่าวทำเนียบ เส้นทางการเมือง ชุมชน ปีที่ 12 ฉบับ258 สำนักพิมพ์เลขที่ 56/19 หมู่ 5 ถนนกรุงเทพนนทบุรี ตำบล บางเขน อำเภอ เมืองนนทบุรี จังหวัด นนทบุรี
- 16) ปี พ.ศ. 2553 นิตยสารแก๊จน ปีที่ 7 ฉบับที่1

3) การเผยแพร่ผลงานทางวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ

การเผยแพร่ดนตรีไทยทางวิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ทำให้ครูสำราญ เปรมใจ เป็นที่รู้จักมากขึ้น การสอนดนตรีไทยรวมถึงการแสดงอังกะลุงผ่านช่องสื่อโทรทัศน์รายการต่าง ๆ ทำให้มีผู้ที่สนใจมาขอเรียนดนตรีไทยกับครู เรียกว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้คนได้รู้จักครูสำราญ เปรมใจ

รวมถึงโรงพยาบาลดนตรีไทย เป็นสิ่งที่ทำให้ดึงดูดผู้ที่เรียนดนตรีไทย สนใจดนตรีไทยและการ
ซ่อมแซมดนตรีไทย เช่น

- 1) 21 ธันวาคม 2549 รายการสยามพลาซ่า “ช่วงไทยใจซ่า” ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
- 2) 8 มกราคม 2550 รายการโลกใบใหญ่ ทางช่อง 7
- 3) 11 มกราคม 2550 รายการซ่า...แซบ สัจจร ทางช่อง 7
- 4) 21 กุมภาพันธ์ 2550 รายการสยามพลาซ่า ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
- 5) 24 กุมภาพันธ์ 2550 ช่วงจารีกรอยไทย ทางคลื่นวิทยุ FM 101.5 MHz
- 6) 1 มีนาคม 2550 รายการ108 แสนสุข ทางช่อง ททบ. 5
- 7) 13 มีนาคม 2550 รายการออนไลน์บันเทิงช่วง “ทำดีมีคนรู้” ทางช่อง 5
- 8) 29 มีนาคม 2550 รายการต้นไท่ ทางช่อง ITV
- 9) 5 เมษายน 2550 รายการพรจากฟ้า ทางช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
- 10) 18 พฤษภาคม 2550 รายการเรื่องจริงผ่านจอ ทางช่อง 7
- 11) 21 กรกฎาคม 2550 รายการลูกไม้ไกลต้น ทางช่อง 9 อ.ส.ม.ท.
- 12) 2 สิงหาคม 2550 รายการเพื่อนเดินทาง ทางช่อง ททบ. 5
- 13) 1 พฤศจิกายน 2550 รายการผู้หญิงถึงผู้หญิง ทางช่อง 3 อ.ส.ม.ท.
- 14) 11 กุมภาพันธ์ 2551 รายการไทยมุง ทางช่อง ITV
- 15) 14 กุมภาพันธ์ 2551 รายการกาแฟสด ทางช่อง เคเบิลผ่านดาวเทียม
- 16) 24 กุมภาพันธ์ 2551 รายการแซนแนลนิวส์เอเชีย ทางช่อง เคเบิลต่างประเทศ
- 17) 18 เมษายน 2551 รายการเจาะข่าว เสาร์-อาทิตย์ ทางช่อง ททบ. 5
- 18) 3 สิงหาคม 2551 รายการบันทึกครู บันทึกคนดี ทางช่อง UBC
- 19) 29 พฤศจิกายน 2551 รายการชุมชนสำราญ ทางช่อง UBC
- 20) 16 มกราคม 2552 รายการNews time ทางช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
- 21) 5 กันยายน 2552 รายการสยามทูเดย์ ทาง ททบ. 5
- 22) 25 ตุลาคม 2552 รายการหัวใจใกล้กัน ทางช่องโทรทัศน์สาธารณะ ไทยพีบีเอส
- 23) 19 พฤศจิกายน 2552 รายการรักไทยเที่ยวไทย ทางช่องเคเบิลท้องถิ่น
- 24) 22 พฤศจิกายน 2552 รายการข่าวดีประเทศไทย ทางช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์
- 25) 23 มกราคม 2553 รายการ W. FAMILY ทางช่อง TRUE VISION
- 26) 9 กุมภาพันธ์ 2553 รายการจิบน้ำชายามบ่าย ทางช่องเคเบิลท้องถิ่น

- 27) 23 มีนาคม 2553 รายการบุษบา บ้านเช้า ทางช่อง ททบ. 5
 28) 23 เมษายน 2553 รายการร่อยร้อยเส้นทาง ทางช่อง ททบ. 5
 29) 22 กรกฎาคม 2553 รายการเลิฟแอนด์แคร์ ทางช่อง ททบ. 5
 30) www.tripsthailand.com/th/thai_places_premjai_house.php

ภาพที่ 4.11 ภาพจากรายการต่าง ๆ ที่ออกทางโทรทัศน์
 ที่มา: สำรวย เปรมใจ ได้รับมอบวันที่ 11 มีนาคม 2561

CHULALONGKORN UNIVERSITY

4) ผลงานการเผยแพร่ความรู้ดนตรีไทยให้กับสถาบันการศึกษาและผู้สนใจ

ในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ ทำให้มีนักเรียน สถาบันต่าง ๆ เข้ามา
 ศึกษาหาความรู้และใช้บริการที่บ้านเปรมใจอันส่งผลต่อการสืบทอดดนตรีไทย เช่น

- 1) วันที่ 5 มกราคม ปีพ.ศ. 2550 โรงเรียนรัตนานิเบศร์ นำระนาดเอกมาซ่อมแซม
- 2) วันที่ 14 มกราคม ปีพ.ศ. 2550 นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
 กรุงเทพฯ คณะภาษาอังกฤษธุรกิจ ปีที่ 4 มาเพื่อศึกษาดนตรีไทย
- 3) วันที่ 16 มกราคม ปีพ.ศ. 2550 โรงเรียนรัตนานิเบศร์ นำผืนระนาดเอกมา
 ซ่อมแซม

- 4) วันที่ 20 มกราคม ปีพ.ศ. 2550 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณะอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปีที่ 3 มาศึกษาดนตรีไทย
- 5) วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. 2550 นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุม คณะอุตสาหกรรมสารสนเทศศาสตร์ปีที่ 4 มาศึกษาข้อมูลดนตรีไทยเพื่อทำเว็บไซต์ระบบมัลติมีเดีย
- 6) วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. 2550 นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ คณะนิเทศศาสตร์ปีที่ 2 มาศึกษาดนตรีไทย
- 7) วันที่ 31 กรกฎาคม ปีพ.ศ. 2550 นักเรียนโรงเรียนวัดหนองแขม มาศึกษาดนตรีไทย
- 8) วันที่ 8 กรกฎาคม ปีพ.ศ. 2553 นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ปีที่ 4 มาสัมภาษณ์

4.3 ทศนคติในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ

ดนตรีไทยเป็นดนตรีที่อยู่กับคนไทยมาแต่โบราณ เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นไทย กล่าวได้ว่าครูสำรวย เปรมใจ มีบทบาทในการสืบทอดดนตรีไทยและผู้สืบทอดความรู้ถึงทศนคติที่มีต่อครูสำรวย เปรมใจ ถึงบทบาทในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ จึงมีทศนคติและผู้สืบทอดไว้

ในส่วนของทศนคติในการสืบทอดดนตรีไทย ครูสำรวย เปรมใจ มีแนวคิดและทศนคติในการอนุรักษ์และสืบทอดดนตรีไทยว่า

...ตาเป็นเจ้าของโรงเรียนและเป็นครูสอนพร้อมทั้งซ่อม สร้าง เครื่องดนตรีไทย กับศิลปวัฒนธรรมว่าด้วยเหตุที่เปิดโรงเรียนแห่งนี้ขึ้นก็เพราะต้องการเผยแพร่ความรู้ในด้านการเล่นดนตรีไทยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์ดนตรีไทยแบบเดิม ๆ ให้คงไว้อีกด้วย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ ยังกล่าวถึงความตั้งใจในการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการส่งเสริมดนตรีไทยให้ทุกคนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ว่า

...ตาคิดว่าอยากจะขยายบริเวณให้กว้างขวางขึ้น ให้ผู้คนได้มีความรู้ ไว้ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทย พิพิธภัณฑสถานเครื่องดนตรี สำหรับที่เป็นที่ตั้งของเครื่องดนตรีนั้น ก็อยากจะขยายให้ใหญ่ขึ้นและสามารถให้ผู้คนสนใจมากขึ้น การพัฒนาการส่งเสริมดนตรีไทยนั้น ตาก็เห็นว่า สมเด็จพระเทพฯ ท่านทำให้ดนตรีไทยมีความหมายมากมายอยู่แล้ว ในวงการการศึกษาตาก็ยังไม่เห็นว่าส่งเสริมดนตรีไทยอย่างจริงจังนัก ส่วนใหญ่ก็ไปเสริมดนตรีสากล วงโยธวาทิต ของพวกนี้เด็กเอาไปก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์ แต่ดนตรีไทยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งหมด พบว่า ในตอนนี้มันเป็นวิชาบังคับที่จะต้องเรียน เพราะมันเป็นวัฒนธรรมไทย ไม่ได้เป็นวิชาเลือก ตาก็เลยเห็นว่าดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมของเราลูกหลานของเราก็ควรจะสนใจ ใส่ใจ หวงแหนวัฒนธรรมของเราให้ดีเพราะว่าสิ่งเหล่านี้ถูกปลูกฝังให้เป็นเอกลักษณ์เป็นของติดตัวของชาติไทยเรา...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2561)

ครูสำราญ เปรมใจ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนของทางราชการและยังขาดความต่อเนื่องว่า

...เมื่อก่อนนะตาได้เล่นดนตรีไทยบรรเลงในงานศพ เดียวนี้แทบไม่มีแล้ว ยิ่งกว่านั้นทางการก็ไม่สนับสนุนอย่างแท้จริง อย่างเช่น พวกเด็ก ๆ ของตาไปเล่นในงานสัปดาห์ถนนสายไม้ ของเขตบางซื่อ เขาให้เวลาเล่นแค่ 30 นาทีโอ้เพลงไทยบางเพลงยังเล่นไม่ครบเลย แต่ก็ต้องเลิก เพราะเขาจะให้มีการแสดงเต้นเปิดสะดือ ซึ่งเพลงนั้นเล่นเป็นชั่วโมงปีต่อมาตาไม่ไปเล่น เสียทั้งเวลา เสียทั้งอารมณ์ ตาเองก็คิดว่าถ้าทางการสนับสนุนอย่างจริงจัง ตาจะจัดให้มีการแสดงเป็นประจำเพื่ออวดเอกลักษณ์ของชาติเรา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและสนับสนุนการเรียนดนตรีไทย ต้องไปเสียเงินเรียนตามที่ต่าง ๆ แม้แต่หลักสูตรวิชาดนตรีไทย เป็นส่วนหนึ่งของหมวดวิชาศิลปะและยังเป็นวิชาเลือกอีกด้วย...

(สำราญ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2560)

ครูสำรวย เปรมใจ ให้สัมภาษณ์กับนักข่าวโดยใช้นามผู้แต่งว่า จ๊อบแมน ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ปี พ.ศ. 2549 กล่าวถึงการสืบทอดดนตรีไทยในวิถีทางให้อย่างยั่งยืนต่อไปว่า

...ตามีความตั้งใจที่จะสืบงานดนตรีไทยให้คงอยู่กับลูกหลานไทย ทางหนึ่งจะทำได้คือเปิดโรงเรียนสอนเพื่อปลูกฝังทัศนคติไทยคนรุ่นใหม่โดยยึดเป็นอาชีพ หรือให้มีความรู้ติดตัว ซึ่งปัจจุบันถ้าฝึกฝนให้เกิดความรู้ความชำนาญก็สามารถออกไปประกอบอาชีพได้ไม่ยาก เมื่อตอนเด็กตาอายุ 9 ขวบ ถึง 18 ปี มีจำนวน 60-70 คน มานั่งเรียนด้วย จะสอนตั้งแต่ขั้นพื้นฐานการตีด จะเข้ ซอด้วง ตีฆ้องวง เป่าขลุ่ย มาถึงตีระนาดทุ้ม ระนาดเอก เดี่ยวนี้ระนาดเอกเป็นแพ้นที่เยาวชนมาขอเรียนกันไม่น้อย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 11 พฤศจิกายน 2561 อ้างถึงใน หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2549)

ทัศนคติเกี่ยวกับการสอนดนตรีของครูสำรวย เปรมใจ

ภาพที่ 4.12 นายผดุงพงษ์ แยม้นาค

ที่มา: นาฏกรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2561

นายผดุงพงษ์ แยม้นาค (น้องเฟิร์ส) ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปริญญาตรีปีที่ 4 ได้มาเรียนดนตรีไทยกับครูสำรวย เปรมใจ เป็นเวลา 13 ปี ตั้งแต่เรียนอยู่ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางรักใหญ่ กล่าวถึงการเรียนกับครูสำรวย เปรมใจ ว่า “...ผมมาเริ่มเรียนดนตรีไทยกับคุณตา สำรวย โดยเริ่มเรียนฆ้องวงกับคุณตาท่อน ผมเป็นคนขี้บ๊อง แต่ตัวผมชอบเรียนระนาดเอกครับ คุณตาเริ่มสอนดนตรีให้ผมเกือบทุกเครื่อง...”

(ผดุงพงษ์ แยม้นาค, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2561)

นายผดุงพงษ์ แยม้นาค มีโอกาสได้คลุกคลีและได้อยู่ใกล้ครูสำรวย เปรมใจจนเป็นศิษย์ที่ครูให้ความสำคัญและสอนมาให้เป็นเวลานาน โดยมีทัศนคติและมีความคิดเห็นต่อการสอนของครูสำรวย เปรมใจ กล่าวว่า

...คุณตาเป็นคนที่สอนดนตรีไทยผมมานานมาก ผมมีความชื่นชอบดนตรีไทย คุณตาสอนดนตรีไทยดีครับผมชอบ ตาให้ความเอ็นดูและสนับสนุนผมมาโดยตลอด ผมชอบเรียนดนตรีไทยมากผมเป็นเด็กที่มาเรียนกับคุณตาเกือบเป็นรุ่นแรก ๆ ผมก็สามารถเรียนจนจบและนำไปวุฒิปัตริไปใช้เรียนต่อที่โรงเรียนบางรักใหญ่ในมัธยมศึกษาต้นและมัธยมศึกษาปลาย...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ครูสำรวย เปรมใจ ได้เล่าถึงเด็กที่เข้ามาเรียนดนตรีไทยจนมีความสามารถทางดนตรีไทยว่า

...ตาก็จำได้บ้างไม่ได้บ้าง ก็มีเด็กคนหนึ่งชื่อน้องเฟิร์ส ตอนนั้นเขาอายุ 13 ปี เขาก็มาเรียนกับตา เห็นว่าเด็กเรียนอยู่โรงเรียนบางรักใหญ่ เขาก็มาเรียนดนตรีไทย อย่างจริงจังอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตาจำได้ว่าเขามาที่บ้านตา เริ่มเรียนระนาดเอก พ่อเขาพามาเรียนเพราะที่บ้านตาสอนดนตรีไทยฟรี เด็กเขาก็เล่นเครื่องดนตรีไทยได้หลายอย่าง ทั้งเครื่องดี และเครื่องสาย ประเภทดำเนิน ทำนองหลักได้แก่ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวง ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย และจะเข้ เพราะสามารถเล่นได้หลายลำเนียง หลายแบบ ทำให้รู้สึกสนุก น้องเฟิร์สฝึกซ้อมทุกวันหลังเลิกเรียนทุกวันศุกร์ จะเดินทางมาค้างที่บ้านเปรมใจ และ

กลับบ้านตอนบ่ายวันอาทิตย์ สำหรับช่วงปิดภาคเรียนจะมาค้างที่บ้านเปรมใจ
ใช้เวลาเป็นเดือน...

(สำรวจ เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

ภาพที่ 4.13 เด็กชายพงศ์ปณิต พงษ์สุริยะวรรณ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

ภาพที่ 4.14 เด็กชายพงศ์ปณิต พงษ์สุริยะวรรณ และ เด็กชาย อธิธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ
ที่มา: นาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์ วันที่ 8 กันยายน 2561

เด็กชายพงศ์ปณต พงษ์สุริยะวรรณ และ เด็กชาย อธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ โรงเรียน
ประชานิเวศน์ ลูกศิษย์ครูสำรวย เปรมใจ มีความคิดเห็นถึงการเรียนดนตรีไทยกับครูสำรวย เปรมใจ

...เด็กชายพงศ์ปณต พงษ์สุริยะวรรณ (น้องแบ่งปัน)ผมเป็นพี่ของน้องข้าวปั้นครับ
ผมมาเรียนก็เพราะน้องชายอยากเรียนดนตรีไทย แม่เลยพามาเรียนที่นี่แต่แรก
ผมมาเรียนดนตรีไทยก็ไม่ได้ชอบ ตอนนี่ผมชอบดนตรีไทยครับ มันสนุกแล้วก็
เพราะดีครับ เวลาเรียนดนตรีไทยคุณตาจะสอนให้ทีละประโยคครับ มันทำให้
ดูง่ายครับและเข้าใจง่ายดีครับ...

(พงศ์ปณต พงษ์สุริยะวรรณ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

...เด็กชายอธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ (น้องข้าวปั้น) ผมอยากมาเรียนดนตรีไทยครับ
คุณแม่เลยให้ผมมาเรียน เลยหาที่สอนมาเรียนใกล้บ้านครับ บ้านอยู่ตอนเมือง
ครับ แม่ก็เลยเห็นว่าที่นี่สอนฟรี เลยให้ผมมาเรียนดนตรีไทยกับพี่ ผมอยาก
เรียนขนาดผมชอบครับ คุณตาสอนดีครับเข้าใจง่าย...

(อธิพันธ์ พงษ์สุริยะวรรณ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

นอกจากการสอนทักษะพื้นฐานแล้วผู้เรียนส่วนหนึ่งได้พัฒนาทักษะความสามารถจนเข้า
ประกวดดนตรีไทยได้ครูสำรวย เปรมใจ ได้เล่าถึงการพัฒนาผู้เรียนจนสามารถเข้าประกวดดนตรีไทยว่า

...นักเรียนที่คัดเลือกส่งประกวด หนึ่งต้องมีใจรัก สองขยัน สามอดทน ต้อง
หมั่นฝึกซ้อมและเป็นเด็กที่ตั้งใจตาถึงจะให้ไปประกวดได้ บางโรงเรียนก็มาให้
ตาช่วยฝึกสอนดนตรีไทยให้ จากไม่เป็นจนเล่นเป็น สามารถเอาไปใช้แข่งได้ มี
ความรู้พอ อ่านโน้ต และเข้าใจที่ตาสอนได้...

(สำรวย เปรมใจ, สัมภาษณ์, 8 กันยายน 2561)

การบำเพ็ญประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมเพื่อการสืบทอดดนตรีไทยโดยการ
ถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นที่รับรู้โดยทั่วไป อาจารย์อัษฎาวุธ สาคริก กล่าวถึงบทบาทของ
ครูสำรวย เปรมใจ ต่อสังคมในด้านดนตรีไทยว่า

ถ้าจะพูดถึงครูสำราญ ผมมองในฐานะคนที่ประยุกต์ ปรับใช้สิ่งแวดล้อม
ทรัพยากรที่มี ได้อย่างคุ้มค่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ โรงพยาบาลเครื่องดนตรี
เรื่องของการเอาวัสดุทดแทนมาใช้ และเป็นผู้เริ่มต้นทำ โดยไม่ต้องพึ่งพา
หน่วยงานรัฐ หรือ ได้ปริญญา หรือ สิ่งใด ๆ ก็ตาม ท่านเริ่มจากจุดเล็ก ๆ
ก่อน เพราะเรื่องของคนดีมันต้องอยู่กับชุมชน...

(อัชฎาฐ สาศริก, สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม 2561)

บทบาทในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำราญ เปรมใจทำให้ได้รับรางวัลมากมายจากองค์กร
และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น รางวัลพระราชทานโล่เกียรติคุณน้ำใจงามพร้อมเข็มเชิดชูเกียรติ ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นผู้เผยแพร่วัฒนธรรมไทยจากสมเด็จพระเจ้านางสิริกิติ์ โฉมงามราชทาน พร้อมเข็มเชิดชูเกียรติ
ศิลปินดีเด่นผู้มีน้ำใจงามด้วยการสืบสานประเพณีและภูมิปัญญาไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ พบว่า ครูสำรวย เปรมใจ เกิดในตระกูลนักดนตรีไทย ได้รับการถ่ายทอดด้านดนตรีไทยจากบิดา คือครูปลั่ง เปรมใจ และครูดนตรีที่มีชื่อเสียงอีกหลายท่าน

ครูสำรวย เปรมใจ ได้นำความรู้ด้านดนตรีไทยถ่ายทอดให้คนในครอบครัวและต่อมาได้ตั้งวงดนตรีไทยของตนเองในชื่อว่า วง ส.เปรมใจ หลังจากนั้นจึงตั้งโรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย เพื่อสอนดนตรีไทยเป็นวิทยาทานให้กับเด็กนักเรียนและผู้สนใจพร้อมกันนั้น ครูสำรวย เปรมใจ ได้เปิดโรงพยาบาลดนตรีไทยควบคู่กันไปด้วย แต่การเปิดสอนในลักษณะโรงเรียนสอนดนตรีทำให้ต้องจ่ายภาษีจึงได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนชื่อ “โรงเรียนวิทยาทานการดนตรีไทย” เป็น “บ้านเปรมใจ” ซึ่งชื่อเสียงจากการเปิดสอนดนตรีเป็นวิทยาทานทำให้สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ ให้ความสนใจและยกย่องให้ “บ้านเปรมใจ” เป็นแหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิต ทางด้านศิลปะการแสดงของเขตบางซื่อ ทำให้ผู้เรียนที่สอบผ่านการประเมินผลการศึกษาได้รับใบวุฒิบัตรเพื่อนำไปใช้ประกอบการศึกษาต่อทำให้ “บ้านเปรมใจ” เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านดนตรีไทยที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง

ครูสำรวย เปรมใจ ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทย โดยมีหลักการสอน 3 ภาษา ได้แก่ ภาษามือภาษาโน้ตและภาษาเสียง แนวทางการถ่ายทอดเป็นไปตามขนบการถ่ายทอดดนตรีไทย โดยเริ่มจากพิธีการรับศิษย์ ได้แก่ การพิจารณาผู้เรียน การฝากตัวและการเตรียมความพร้อม ครูสำรวย เปรมใจ มีวิธีการปูพื้นฐานของการฝึกหัด โดยเริ่มจากการสอนทำนองที่ถูกลักษณะ การจับเครื่องดนตรี การไล่เสียงเครื่องดนตรี ส่วนการถ่ายทอดการปูพื้นฐานของการต่อเพลงแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับง่าย ระดับปานกลางและระดับยาก มีการประเมินผู้เรียนและการมอบวุฒิบัตร

การเปิดบ้านเพื่อสอนดนตรีไทยเป็นวิทยาทาน และเป็นผู้ประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทย นับเป็นการสืบทอดดนตรีไทยอย่างสำคัญแล้ว ครูสำรวย เปรมใจ ยังมีบทบาทในการพัฒนา อังกะลุงราว ซ่อมและสร้างเครื่องดนตรี บทบาทในการสืบทอดดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจทำให้ได้รับรางวัลมากมายจากองค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น รางวัลพระราชทานโล่เกียรตินักดนตรีใจงาม พร้อมเข็มเชิดชูเกียรติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้เผยแพร่วัฒนธรรมไทยจากสมเด็จพระเจ้านางสิริกิติ์

โล่พระราชทาน พร้อมเข็มเชิดชูเกียรติศิลปินดีเด่นผู้มีน้ำใจงามด้วยการสืบสานประเพณีและภูมิปัญญาไทย

ทั้งนี้การที่ทางราชการให้การสนับสนุน ส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมของชาติลงสู่ชุมชนผ่านครูภูมิปัญญาหรือปราชญ์ชาวบ้าน ควรจะให้การสนับสนุนและติดตามการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการสืบทอดมรดกวัฒนธรรมของชาติให้ยั่งยืนสืบต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยของครูสำรวย เปรมใจ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ เกี่ยวเนื่องพัฒนาการ การประดิษฐ์อังกะลุงของครูอีกหลายท่าน เช่น ครูอุ่งน บัวเอี่ยม ครูสวิต ทับทิมศรี เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. 2549. “นายสำราญ เกิดผล”. สืบค้น 13 ธันวาคม 2561.

http://art2.culture.go.th/index.php?case=artistDetail&art_id=282&pic_id=&side=musicth

กระทรวงศึกษาธิการ. 2551. *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร และ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ม.ป.ป. "แหล่งวัฒนธรรม ศิลปะการแสดง เขตบาง

ซื่อ: โรงเรียนสอนดนตรีไทย บ้านเปรมใจ". *โครงการจัดทำแผนที่แหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิต ตามโครงการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร*. สืบค้น 16 มิถุนายน 2560.

http://livingculturalsites.com/index_29_01.html

กิตติ ภิบุญ. 2556. *ศึกษาการผลิตอังกะลุงของครูสำราญ เปรมใจ*. วิทยานิพนธ์ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีไทย ภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กิตติมา กองมะลิกันแก้ว. 2556. *การขับร้องเพลงทะเลแยะ ของครูอุ่ม บัวเอี่ยม*. วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

ชิน ศิลปบรรเลง. 2527. *การศึกษาดนตรีไทยของข้าพเจ้า ใน ดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 16*

กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

ณัฐธัญ อินทร์คง. 2553. *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยของบ้านเปรมใจ*. วิจัยทางดนตรีตาม

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

นิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร. 2556. *การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย*.

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผล กิจจันทร์. 2530. *อนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ นายผล กิจจันทร์ บ.ม. ณ เมรุวัดท้ายเมือง*

อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 5 กรกฎาคม 2530. นครปฐม: โรงพิมพ์กิตติวรรณ

ผดุงพงษ์ แยมมาศ, นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สัมภาษณ์ 24 พฤศจิกายน

2561

- พงศ์ปณต พงษ์สุริยวรรณ, นักเรียนโรงเรียนประชานิเวศน์. สัมภาษณ์. 8 กันยายน 2561
- พิชชาณัฐ ตูจินดา. 2556. “การเดินทางจากอดีตของวงปีพาทย์บ้านใหม่ทางกระเบน (พาทย์รัตน์) (4)”.
โคธาวารี. สืบค้น 13 ธันวาคม 2561. <http://kotavaree.com/?p=122>
- “รพ.ซ่อมเครื่องดนตรี ไอเดียกับเก๋สู่อ่าชีพทางเลือก.” *เดลินิวส์*, 11 พฤศจิกายน 2549.
- โรงเรียนดนตรีสิริวิภา*. 2555. “ดนตรีเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสมหามงคลฉลองรับวาระ 85 พรรษา”. ข่าวสารของโรงเรียนสิริวิภา. สืบค้น 14 กันยายน 2560.
www.sac.or.th/databases/museumdatabases/review_inside_ByMember_Detail.phpid=147&CID=4119
- วรรณวิรัตน์ รัตนลัมภ์. 2556. *คติความเชื่อเรื่องพระพุทธรูปและประเพณี “ไปพระบาท” ในการสร้างสรรค์วรรณคดีไทย*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วงศ์สันต์ วสันตสุริย์. 2555. *การสืบทอดดนตรีไทยครูสกุล แก้วเพ็ญภาค*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย, คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมาลา ศิริพงษ์. 2534. *การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษากรณีสกุลพาทย์โกศและสกุลศิลปประเลง*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา, คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี*. ม.ป.พ. “เขตบางซื่อ”. สืบค้น 16 มิถุนายน 2560.
<https://th.wikipedia.org/wiki/เขตบางซื่อ>
- วิรัช ชูยสูงเนิน. 2540. *โครงการตำรา ดนตรีเบื้องต้นสำหรับครูประถม*. พิษณุโลก: แผนกเอกสารและการพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม. ม.ป.ป. *โรงเรียนสอนดนตรีไทย บ้านเปรมใจ*. สืบค้น 16 มิถุนายน 2560. http://www2.m-culture.in.th/album/164761/โรงเรียนสอนดนตรีไทย_บ้านเปรมใจ

สงบศึก ธรรมวิหาร. 2534. *แนวคิดและวิธีการของมนตรี ตราโมท ในการอนุรักษ์ถ่ายทอดดนตรีไทย และเพลงไทย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารัตถศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2540. *ดุริยางค์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สังัด ภูเขาทอง. 2532. *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

_____. 2540. *ดุริยางค์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สวิต ทับทิมศรี, ผู้ทรงคุณวุฒิดนตรีไทย กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. สัมภาษณ์. 10 ธันวาคม 2561.

สภาองค์กรชุมชน. 2554. “ข้อมูลเขตบางซื่อ”. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2560.

<http://coc.nida.ac.th/node/7771>

สภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ. ม.ป.ป. “ความเป็นมา”. สืบค้น 14 มิถุนายน 2561.

<http://bangsueculture.tripod.com/history/history.html>

สำนักงานเขตบางซื่อ. ม.ป.ป. “ประธานสภาวัฒนธรรมเขตบางซื่อ”. สืบค้น 16 มิถุนายน 2560.

<http://www.bangkok.go.th/bangsue/page/sub/1858>.

สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร. 2554. *แหล่งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีชีวิตของ กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: หยีน หยาง การพิมพ์.

สำรวจ เปรมใจ, ศิลปินดีเด่น กรุงเทพมหานครและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย. สัมภาษณ์. 14 สิงหาคม 2560.

_____. สัมภาษณ์. 27 มกราคม 2561.

_____. สัมภาษณ์. 11 มีนาคม 2561.

_____. สัมภาษณ์. 8 กันยายน 2561.

_____. สัมภาษณ์. 24 พฤศจิกายน 2561.

หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล. ม.ป.ป. “ฉลาดซึ้งวง (สำน ดุริยางค์) ชุน (พ.ศ.2428–2511)”. *บัตรรายการ*. สืบค้น 13 ธันวาคม 2561.

<http://mulinet3.li.mahidol.ac.th/elib/cgi->

bin/opacexe.exe?op=dig&db=MUSIC&pat=code&cat=aut&skin=u&lpp=16&cat
op=&scid=zzz&ref=A:@509&nx=1&lang=0

อัษฎาวุธ สาศริก, เลขานุการมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). สัมภาษณ์ 14 ธันวาคม 2561

อานันท์ นาคคง และอัษฎาวุธ สาศริก. 2547. *หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) มหาดุริยางค์วิไล
เจ้าพระยาแห่งอุษาคเนย์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

อิทธิพันธ์ พงษ์สุริยวารรณ, นักเรียนโรงเรียนประชานิเวศน์. สัมภาษณ์. 8 กันยายน 2561

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนาฏรินทร์ พัฒนเรืองรักษ์
วัน เดือน ปี เกิด	21 ตุลาคม 2535
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (ศป.บ.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ (ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2559 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2561
ที่อยู่ปัจจุบัน	1614/57 หมู่ 6 การเคหะสมุทรปราการ ซอย 4 ถนน สุขุมวิท ตำบล ท้ายบ้านใหม่ อำเภอกอ เมืองสมุทรปราการ จังหวัด สมุทรปราการ 10280